A 7-a MIE

DAMIAN STANOIU

DUHOVNICUL MAICILOR

ROMAN

EDIȚIA II-a

EDITURA
„CARTEA ROMÂNEASCĂ"
BUCUREȘTI

DAMIAN STĂNOIU

Duhovnicul Maicilor

ROMAN

Ediția II a

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ", BUCUREȘTI

42505 — 930.

I

PRECUM CA SĂ SE ȘTIE

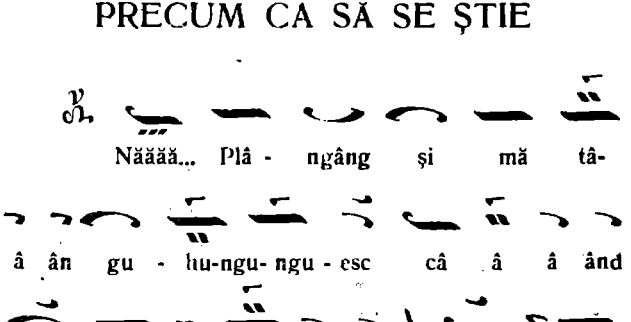

Părintele Macarie întrerupse cântarea dela pogribanie, pe care obișnuia s'o nasulească adesea, ca să nu uite că va trebui să moară, — și prinse a face cunoștință cu chilia pe care i-o hărăzise soarta și maica stariță, s'o locuiască fără chirie și fără soroc, în sfânta mânăstire Ibănești.

Cum şedea pe scaun, ochii îi căzură mai întâi pe velinţele de lână pestriţă ce acopereau duşumeaua dintre pat şi canapea.

„Cam n'ar trebui!“ — îşi zise el, gândind la peştera sfântului Antonie şi la anumite îndatoriri ce-i cădeau din vrednicia de purtător al marelui chip.

Apoi zărind oglinda cu cadră bronzată, aplecată deasupra spălătorului, se arătă şi mai neînduplecat:

„Asta n'are ce căuta în chilia unui schimnic!“

Şi ca să dea neîntârziat urmare credinţei sale, bătu din palme să vină sora Ana. Dar ascultătoarea dela duhovnicie nu se întâmplă pe aproape şi deci n'auzi chemarea cuviosiei sale. Iar maica Agatoclia, nacealnica locuinţei duhovniceşti, fiind tare de amândouă urechile, n'auzi nici sfinţia ei. Călugăr cu vederi înţepenite în linie dreaptă, părintele Macarie, după ce-şi mai turtì de câteva ori palmele, se

ridică să ia oglinda din perete. In aceeași clipă însă îi veni un gând pe care îl găsi minunat. Avea în lădiță o hârcă omenească pe care o purta adesea cu el, ca să-i slujească de îndreptar în ceasuri de îndoială și de slăbire întru cele călugărești. O scoase cu vădită mulțumire și o așeză în dreptul oglinzii, grăind întru sine și pentru sineși:

„Să stea aci amândouă. Că atunci când satana, ori vreun ucenic al lui, va încercà să-mi sucească mintea, zicând: — Vezi cuvioase Macarie, că aici te găsești într'o mânăstire cu femei ce se poartă în haine de preț, își ung părul cu mirosuri și se piaptănă în fiștecare zi; cade-se deci să te mai îngrijești o leacă și de trup, ca nu cumva să vie sminteala din urâciunea ta și să zică maicile și surorile: — Ah, da nespălat și netesălat mai e și duhovnicul ăsta! Atunci eu am să privesc în oglindă și, zărindu-mi fața odată cu hârca, am să zic: —

Fii înțelept, Macarie! Că nici maicile și nici diavolul, carevasăzică, n'o să-ți pună parte atunci când te-i cheli ca văcălia asta și te vei înfățișà înaintea Județului celui nemitarnic și neînfricoșat".

După ce mai privi o clipă hârca și-i răspunse la rânjetu-i ucigaș cu o cruce mare, călugărească, părintele Macarie iscodi mai departe pereții chiliei și ochii i se pironiră pe chipul fostului duhovnic, ce spânzura senin într'o ramă de melci. Credincios neclintit al tradiției după care călugărul nu trebue să-și vadă chipul — nici în poză și nici în bae, asprul sfetagoreț se burzului și zise scârbit:

„Dacă astfel de duhovnic, care nu s'a rușinat să-și scoată chipul pe hârtie și să-l pună la vădeală, a fost zici, eu, carevasăzică, nu trebue să mă mai mir — nici de cele ce am descoperit și nici de cele ce voiu mai descoperi întru viața maicilor și surorilor acestui sfânt locaș".

Apoi, către răposatul:

— Hei, frate Iasoane! De s'ar face acum o minune dela Dumnezeu ca să-ţi deschizi buzele şi să grăeşti, cred c'ai avea dragoste şi nu te-ai rușina să-mi spui şi mie ce răspuns ai dat în faţa Dreptului Judecător, atunci când te-a întrebat, pentru care pricină te-ai supus obiceiurilor mireneşti.

Incredinţat acum şi mai mult că are aci lucrări mari de îndeplinit, aşa după cum i se arătase în porunca mitropoliei şi i se adeverise prin cuvintele cu care l-a întâmpinat maica starița, părintele Macarie scoase din lădiţă „Heruvicarul“ şi scrise pe foile albe dela sfârşit — „precum ca să se ştie“:

Când au fost anul 1914 dela naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, iar dela zidirea lumii 7422, luna lui Septembrie în 14 zile, s'au supărat Scaraoschi pre slugile sale — cum că nu se ţin decât de posne

mărunțele, și s'au pornit ca un fulger de pre scaunul lui și au venit în sfântul Munte, și s'au întâmplat de-au înimerit în schitul românesc ce-i zice „Prodromul", și au stârnit turburare mare, încât s'au împerechiat părinții, zicându-și: că eu sânt Muntean, tu ești Moldovean, acela este Ardelean, celălalt Basarabean, ca și când n'am fi fost toți de-un neam și de-o lege și n'am fi grăit toți întru aceeași limbă.

Și dacă s'au făcut această împerechere, dupre cum am scris mai sus, nu s'au mai putut înțelege care cine să cârmuiască obștea, și dacă n'au mai fost înțelegere — că doar pentru așa lucru venise turbatul voivod al oștilor drăcești: să gonească pre înțelepciunea cea dumnezească și să pună în locul ei pre înțelepciunea cea drăcească, — au început o parte din părinți să se împrăștie care încotro au chibzuit că e mai de folos spre mântuire. Și s'au așezat unii, de a-

scultare, pe la chilioţii Sfântului Munte, alţii s'au răsnit la metocul din insula Thasos, alţii s'au dus să se închine la sfintele Locuri. Iar eu, după ce am mai trăistărit pe la mânăstirile şi schiturile Athosului, am socotit cu mintea mea — şi au mai socotit şi alţii tot aşa, — că e mai bine să viu în România şi să mă închinoviez la o sfântă mânăstire de aci, până s'o potoli turburarea dela schitul nostru şi s'o aşeza iarăşi duhovnicească pace întru obştea cea de acolo.

S'au întâmplat însă, Dumnezeu aşa orânduind, — să-i placă Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit, carele este pre scaunul din Bucureşti, înfăţişarea mea pustnicească; — să nu-mi fie mie a mă lăuda decât în crucea Domnului! — şi dacă i-au plăcut înfăţişarea mea, dupre cum am scris mai sus, au chibzuit cu judecata Inalt Prea Sfinţiei Sale să mă trimită la sfânta mânăstire ce-i zice Ibăneşti, ca să duhov-

nicesc pre maicile şi pre surorile cele de obşte şi să le învăţ sfânta şi dumnezeeasca Scriptură. Că au ajuns la urechile Inalt Prea Sfinţiei sale svonul, cum că eu mă îndeletnicesc cu cercetarea scripturilor —să nu-mi fie mie a mă lăudà decât întru păcatele mele—şi cum că ştiu pre degete: Legea Veche şi pre cea Nouă, şi aşezările celor şapte sfinte Soboare ecumenice şi a celor ce s'au mai ţinut la Anghira şi la Chezaria şi la Antiohia Siriei şi la Gangra şi la Cartaghena; precum şi canoanele Marelui Vasile şi ale lui Nichifor Mărturisitorului şi ale lui Ioan Pustnicului şi ale sfântului ierarh Grigorie. Şi cum că mai cunosc întru totul podvigul călugăresc, aşa dupre cum l-au aşezat începătorii de obşte şi cum s'au scris de către Marele Vasilie şi de către Efrem Sirianul şi de către Teodor Studitul şi de către cuviosul părintele nostru Doroftei şi de către alţi cinstiţi şi cuvioşi părinţi.

Iar când au fost în 15 ale lunii lui Florar, în ziua prăznuirii cuviosului părintelui nostru Pahomie cel Mare, am sosit la mânăstire, fiind vremea vecerniei, şi m'au primit maicile cu dragoste şi cu bucurie mare foarte. Şi erau ochii maicii stariţe Evghenia plini de lacrămi. Şi tot aşa ai maicilor din Comitet şi ai maicilor mai bătrâne. Şi mi-au zis maica stariţa: „Dumnezeu şi Maica Domnului, dupre stăruinţa sfântului marelui mucenic Dimitrie Izvorâtorului de Mir, carele este hramul nostru, — te-au adus, prea cinstite părinte! Că au sosit vremea să fie călugării ca mirenii şi mirenii ca dracii, dupre cum vorovesc scripturile. Că au intrat în mânăstire obiceiurile lumeşti şi au gonit pre cele călugăreşti. Şi bietul nostru părinte Iason, Dumnezeu să-l erte, aveà o inimă prea bună, că erta toate păcatele şi nu canonisea pe nimeni. Şi pentru asta nu cred să aibă plată dela Dumnezeu, fiindcă

duhovnicului îi scrie să canonisească păcatele, iar nicicum să le erte fără canonisire. Că nici maicile nu erau mulţumite de sfinţia lui. Asa e maicilor? au întrebat maica starița cu fața către sobor. — Așa e! — au răspuns parte din maici, care erau mai cu îndrăzneală.

Apoi au zis iarăș către mine, maica starița: — Acuma, sfinţia voastră, fiindcă v'au adus milostivirea lui Dumnezeu la păcătoasele de noi, o să vă rugăm să vă împliniți datoriņtele dupre rânduiala cea de obște şi dupre canoanele sfinţilor Părinți, iar noi ne-om supune fără cârtire şi fără împotrivire. Şi fiindcă mi-au spus părintele Mitropolitu că sânteți adâncit în Scripturi şi în Prooroci, să vă faceți pomană, prea cinstite părinte, şi să vă osteniți întru predania acestora către maicile şi surorile din mânăstire, şi Dumnezeu vă va răsplăti dupre socotinţile lui.

Atunci eu am zis: — Prea cuvioasă

maică stariță, fiindcă rânduiala lui Dumnezeu și judecata cea dupre această rânduială a Inalt Prea Sfințitului Mitropolit carele este în scaunul din București, m'au găsit pre mine păcătosul vrednic a duhovnici pre maicile și pre surorile acestei sfinte mânăstiri; eu, carevasăzică, nu m'am înălțat cu mintea să grăesc cum că nu se cuvine unui monah din Sfântul Munte să se amestece cu muerile, ci am cugetat întru inima mea că, fiind voia Domnului, cele plăcute Lui voiu face. Dator însă sânt, Prea Cuvioasă Maică stariță, să vă spun dintru început, că eu n'am venit aici să mă lenevesc întru rânduiala Sfinților Părinți, ci s'o plinesc întocmai cum se scrie. Că ați grăit Sfinția Voastră, cum că au intrat în mânăstiri cele lumești și au gonit pre cele călugărești. Până acuma eu n'am de unde să știu întrucât obiceiurile mirenești au stricat pravila călugărească, dar atâta cât am putut să văz, de când cu

ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile sfinţilor voastre am sosit aici, — foarte m'au scârbit întru cele dinlăuntru ale mele. Şi mintea mi-au spus fără zăbavă, că mai mari decât acestea voiu vedea. — Ce-ai văzut, Cinstite Părinte? — m'au întrebat atunci maica Eudoxia, care mai pre urmă am aflat că este în Comitet. Iar eu am zis: — Nu acuma vă voiu spune, ci mâine, dupre otpustul sfintei liturghii, când voiu ţine cuvânt în biserică şi voiu grăi întru frica Domnului şi întru dreptăţile Lui. Şi n'au mai zis nimic maica Eudoxia. Iar eu am grăit iarăş către maica stariţa şi către tot soborul: — Acuma — eu n'am venit aici să stric legea; ci s'o plinesc. Vreţi rânduială după pravila călugărească? — Vrem, Prea Cinstite Părinte! — au răspuns maica stariţa şi cu maicile celelalte. Apoi iarăş le-am întrebat: — Vreţi spovedanie dupre canoanele Sfinţilor Părinţi? — Vrem, prea cinstite

părinte! — au răspuns iarăș maica starița și cu tot soborul. Și iarăși a treia oară le-am întrebat: — Vreți predanie din Sfânta Scriptură? — Vrem, Prea Cuvioase Părinte! — au răspuns, ca într'un glas, toate maicile câte erau de față. Atunci eu am zis: — Amin! Iar maica starița s'au închinat și au glăsuit tare: — Amin! Și după ea toate maicile s'au închinat și au zis: — Amin!

Apoi le-am dat blagoslovenie și s'au dus care și la chiliile lor. Numai câteva rămâind pentru mărturisire, că era vremea către seară.

Am scris eu cu mâna mea, precum ca să se știe.

Macarie Ieroschimonahul-Prodromitul.

După ce mai citi de două ori ceeace scrisese și mai aruncă pe ici pe colea câte-o virgulă, așa ca să nu fie scrisul fără virgule, duhovnicul scoase din lădiță o

condică îngustă, cumpărată dela București și-i puse titlu -- pe scoarță și pe prima pagină: *Catastih pentru mărturisire sau ispovedanie.* Apoi însemnă, spre știința Prea Cuviosiei Sale, cele ce urmează:

Maica Zinovia a făcut metănii în zi de Duminică și, pentru acest păcat, am canonisit-o cu șase sute de închinăciuni în mijlocul bisericii, iar patru săptămâni să mănânce numai pâine și apă, — dupre canonul 20 al întâiului Sinod ecumenic și dupre a mea socotință.

Iar maicii Pelaghiei, fiindcă a făcut negustorie, văzându-și rocodeliile, i-am dat două mii de metănii, să le facă acasă, două sute de închinăciuni în biserică, iar două săptămâni să se hrănească numai Miercurea și Vinerea după apusul soarelui,—cum zice canonul al 9-lea al sinodului Trulan și cum am chibzuit eu.

Iar maica Nectaria tot așijderea ca și maica Zinovia.

Iar maica Glicheria, fiindcă a eşit din mânăstire fără blagoslovenia stareţii, canonisită a fost să facă două mii şi trei sute de metănii în vremea sfintei leturghii, iar patruzeci de zile să mănânce numai ierburi fierte — fără pic de unsoare, — dupre canonul al 41-lea Trulan şi dupre a mea socotinţă.

Iar maica Melania tot aşijderea ca şi maica Glicheria.

Iar maicii Varsanufiei şi maicii Neonilei, fiindcă le-a pus păcatele de-au dormit în mânăstire de călugări, le-am dat să facă pe puţin câte trei mii de metănii, doi ani să nu se împărtăşască, iar patruzeci de zile să mănânce numai pâine uscată cu apă, — dupre canonul 47 al sinodului al 6-lea ecumenic şi dupre a mea chibzuinţă.

Iar pe maica Evloghia şi pe maica Anatolia fiindcă au călcat regulile călugăreşti şi au făcut scaldă, le-am afurisit, — dupre canonul 75 al sinodului al 6-lea ecumenic şi dupre a mea socotinţă.

Iar sora Ana dela duhovnicie, fiindcă a intrat în lac cu picioarele goale, pedepsită a fost, tot dupre canonul care s'au scris mai sus, să facă o mie cinci sute de închinăciuni. Iar de era călugăriță o afuriseam.

Iar maica Apolinaria n'a mâncat brânză în Miercurea și Vinerea dinaintea începerii postului celui mare, în scoposul surpării eresului Tetradiților, și pentru aceasta afurisitu-o-am, dupre glăsuirea canonului 32 al sfântului Nichifor Mărturisitorului și dupre a mea chibzuință.

Iar pe maica Anisia, fiindcă a ajunat în zi de Duminică, pentru părută nevoință, am dat-o anaftemii, — dupre canonul 18 al sinodului dela Gangra și dupre a mea socotință.

Iar pe maica Pamfilia dela maica Maximila, fiindcă și-a pus podoabe scumpe, am dat-o anaftemii, — dupre canonul al 45-lea Trulan.

Iar pe maica Atanasia, fiindcă a găsit de cuviinţă să mănânce în biserică, am afurisit-o, dupre canonul al 49-lea al sinodului dela Cartaghena şi dupre a mea chibzuinţă.

Iar pre maica Tavifta, fiindcă a stat la ospăţ cu mirenii, am dat-o anaftemii, — dupre cum glăsueşte canonul al 22-lea al sinodului dela Nicheea şi dupre a mea socotinţă.

Iar maica Hristina tot aşijderea ca şi maica Tavifta.

Iar maica Trifilia tot aşiderea ca şi maica Tavifta.

Iar sora Maria dela maica Amfilofia, fiindcă a săpat în sfântul şi marele post, canonisită a fost să facă cinci sute de metănii, în vremea sfintei leturghii. Iar de era călugăriţă cu scufie o afuriseam — dupre canonul al 16-lea al Sf. Nichifor Mărturisitorul şi dupre a mea chibzuinţă.

Iar sora Niţa a maicii Eudoxiei, fiindcă

s'a ispitit în vis, canonisită a fost să facă 49 de metănii, citind psalmul 50, — dupre cum bine zice canonul al 16-lea al sfântului Ioan Pustnicul.

Iar maica Dosifteea, tot ca sora Niţa.

Iar maica Natalia, fiindcă a vorbit cu călugări şi a mâncat de două ori pe zi în postul Naşterii Domnului, se canoniseşte cu trei mii de metănii, iar şaizeci de zile să nu se împărtăşească şi să mănânce numai pâine cu apă, — dupre canonul al 20-lea al sinodului al 7-lea dela Nicheea Vitiniei şi dupre al 19-lea canon al Sf. Nichifor Mărturisitorului şi dupre a mea socotinţă.

Catastihul acesta fiind un lucru care trebuia ţinut în taină, părintele Macarie, după ce-i uscă la sticla lămpei faţa scrisă în urmă, îl aşează cu grijă în lădiţă, dedesubtul altor buclucuri al cuviosiei sale. Apoi, mulţumit de lucrul său şi neavând cui să-i împărtăşască bucuria, aruncă o

privire jălalnică răposatului duhovnic, care sta liniştit în perete, zicând şi vorbele a cestea cu glas tare:

— Păcat de vremea pe care ai pierdut-o aici, frate Iasoane! Căci ce fel de duhovnic ai fost frăţia ta dacă ai lăsat pe maici să ajuneze carevasăzică Duminica, să facă metanii între Paşti şi Cincizecime, să iasă la lucru în postul cel mare, să se îmbrace în scumpătăţuri, să postească în săptămâna brânzii, să stea de vorbă cu monahii şi să facă scaldă? Unde ai văzut frăţia ta scris şi unde ai pomenit călugăr să facă scaldă? Să ştii dela mine, frate Iasoane, că n'a făcut nici o pagubă Dumnezeu că te-a mutat din cele de aicea. Bine că am sosit eu la vreme, — să nu-mi fie a mă lăuda decât în crucea Domnului! — că de nu soseam, foc şi pucioasă ar fi trebuit să plouă preste această sfântă mânăstire, ca oarecând preste Sodoma şi preste Gomora.

Mulțumit de sine și copleșit de greaua sarcină ce-i căzuse pe cap, părintele Macarie îngenunche înaintea icoanelor, cu frică și cu cutremur și se rugă cu glas, fiindu-i parcă teamă că dintr'un așa locaș de pierzanie, cum socotea el mânăstirea maicilor, nici nu-i va fi auzită rugăciunea:

„Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov, precum ai ajutat, carevasăzică lui Nestor de-a biruit pre luptaciul Lie; și marelui împărat Constantin de-a înfrânt oastea păgânului Maxenție; și lui David de-a răpus numai c'o petricică pre uriașul Goliat, punând pe fugă oastea cea fără de număr a Filistenilor; și marelui Ierarh Vasilie de-a biruit numai cu cuvântul pre arianul împărat Valens și pre puternicul Modest, sluga sa; și proorocului Ilie de-a surpat pre idolul Vaal și a ucis pre popii cei mincinoși; — ajută-mi și mie păcăto-

sului şi nevrednicului robului tău să biruesc, carevasăzică, pre dracii cei cumpliţi care s'au adunat aici întru pierzania acestui sfânt şi dumnezeesc locaş, carele se cinsteşte cu hramul marelui mucenic Dimitrie, şi să întorc pre maici şi pre surori întru înţelegerea poruncilor Tale, care le-ai dat prin robii tăi: Vasilie al Chesariei şi Grigore de Nazianz şi Efrem şi Dosiftei şi Doroftei şi Macarie Eghipteanul şi Antonie şi Pahomie şi Onufrie şi Sava cel sfinţit şi Ilarion — începătorii de obşte, — ca numele Tău cel sfânt să se proslăvească întru curăţie şi întru dreptate, iar nu întru necurăţie şi întru fărădelege.

„Caută degrab din Muntele cel sfânt al Tău, Doamne Dumnezeule, şi ascultă rugăciunea smeritului Macarie Păcătosul, carele cu vreme şi fără vreme ţi-s'au închinat patru ani în pustia Iordanului şi trei zeci şi şase de ani pe pietrele Sfetagorei, şi

încă ţi s'ar fi mai închinat dacă n'ar fi venit de năprazná urgie diavolească să turbure pacea schitului nostru şi să ne răspândească în cele patru vânturi, dupre cum scrie în Apocalipsul Sfântului Ioan. Că nu de plăcerea mea, Doamne, am venit aici, ci dupre a celui mai mare socotinţă, carele şi el porunca Ta o au plinit şi scopos bun au chibzuit. Că eu sânt om neputincios şi numărul anilor şi căruntele bătrâneţelor nu vor fi opreliste, carevasăzică, pentru spurcatul şi necuratul diavol să încerce a mă ispiti în miez de noapte şi în zori de zi şi la al treilea ceas şi la al şaselea ceas şi dupre al nouălea ceas, precum au ispitit pre părintele nostru Antonie şi pre Eftimie şi pre Pahomie şi pre alţi sfinţi şi cuvioşi părinţi. Ci ei au fost în pustia cea mai dinlăuntru — unde picior de femee nu călcà, ci dracul îi amăgea, prefăcându-se el în curve împodobite şi în fiice de împăraţi şi de cinstiţi cliro-

nomi; dar eu, păcătosul de mine, patruzeci de ani n'am văzut parte femeească și nici nu socoteam să mai văz până la cea din urmă suflare. Iar acum, iată mă aflu — vai de sufletul meu! — aruncat de năprasnă în mijlocul a preste o sută de maici călugărițe și de surori, care au călcat legea și scripturile, își văd goliciunea în scaldă — vai de sufletele lor! — și-și negustoresc rocodeliile și nesocotesc cuvântul maicii stariță și ospătează cu mirenii și ajunează Duminica — întru părută nevoință. Dar Tu, Doamne, carele cunoști inimile și rărunchii, cele ascunse ca și cele de față, și nimic nu scapă nevădit de agerimea ochiului tău, — vezi-mi, carevasăzică, și inima mea și sufletul meu și cugetul meu, că nu răsplătire dela oameni aștept pentru osteneala mea, nici plăceri neîngăduite pentru ticălosul meu trup socotesc să adun, ci voia Ta caut s'o împlinesc, iar pre cea a necuratului și pisma-

şului diavol s'o calc sub picioare ca Sfântul Gheorghe pre balaurul cel înfricoşat.

„Dă-mi, dar, Doamne, tărie nebiruită ca osteneala-mi să nu fie în zadar şi vârtoşenia-mi să nu se stingă într'o zi; ca lucru bun să săvârşesc, pre dracu să-l biruesc şi milă dela tine să dobândesc. Nu-ţi cer nici curajul lui Ionă, nici vitejia lui Gheorghie, nici puterea lui Samson, nici limba lui Zlataust, nici darul de-a face minuni al marelui Antonie, nici dumnezeeasca învăţătură a ierarhului tău Vasilie, au a Bogoslovului, au a lui Atanasie dela Alexandria; dar nici pre cea drăcească a lui Arie sau a lui Origheu. Ci numai să-mi ajuţi ca să biruesc uneltirile drăceşti, să fac rânduială dupre cum scrie şi să tâlcuesc scripturile — aşa ca nici în eresuri să caz şi nici maicile să zică: a venit un prost să lumineze, carevasăzică, pre proşti. Amin".

Mulţumit de chipul cum ticluise rugă-

ciunea, necerând dela Dumnezeu nici prea mult ca să nu dobândească, dar nici prea puțin ca să nu-i ajungă, părintele duhovnic trase șervetul din buzunar și își șterse fruntea de nădușală, mai privi cu smerenie icoanele ce umpleau peretele dinspre răsărit, mai căscă, mai aruncă o jumătate de uitătură răposatului înaintaș, apoi se găti de culcare, cântând cu cerul gurii și cu nasul: Plâ-gâng și mă tâââân-gu-hungun-guesc câââând gân-de-hesc laaaa moaaa-ga-nga-ngar-teeee. Și văz în mohor-mân-gâ-ngântuuuuri....

II

LA MAICA EUDOXIA

— Uff!... ah!... ooh!... aa!... îîu! mai încet, ticăloaso, nu mă strânge așa! Uite dă-i pe icea... așa... iii! Mai jos... tot mai jos... aacolo!... iii! Mai ușor, maică... mai ușor... așa vezi!

— Ce-ar fi să te spovedești, măicuță? — zise sora Niță, în batjocură. — Te pomenești că se întețesc junghiurile la noapte și.., Doamne ferește!

Maica Eudoxia, care era „bolnavă", așa cum sunt toate călugărițele ce au fete tinere sub ascultare și le place să fie corconite, stârci nasul și se turbură cu duhul:

— Eu să mă spovedesc la *„ăsta?!"* Da ce am mâncat laur ori am băut cucută?

Să mă afurisească sau să mă dea anaftemii, hai fa? Păi eu când aș auzi din gura duhovnicului așa canon, — caz jos și damblagesc toată.

Sora Niţa întrerupse o clipă frecușul și râse cu capul pe spate. La fel râseră și maicile Gorgonia și Anatolia care erau de față.

— Păi dacă n'ai făcut niciodată bae, nu te afurisește, maică Eudoxio, — o încurajă maica Anatolia.

— Nu bae; *scaldă!* — o îndreptă sora Niţa.

Intreruperea făcută cu haz de ucenica maicii Eudoxia stârni un râs preț de cinci minute. Ba maica Eudoxia cu mare greutate se potoli. După ce-și strânse fălcile și-și făcu vânt cu mâinile și cu batista, zise gâfâind:

— Auzi, dumneata, că dacă faci bae.....

— Scaldă, măicuță dragă, nu înțelegi? — făcu tot sora Niţa cuvenita îndreptare.

Şi iar se încinse un râs care fu întrerupt de intrarea vijelioasă a maicii Tavifta.

— Măicuţă Eudoxio, sunt nenorocită, măicuţă Eudoxio! Ce să mă fac, păcătoasa şi amărâta de mine! — se tângui noua venită, uitând să-şi ceară cuvenita blagoslovenie.

Maica Anatolia şi cu sora Niţa care ştiau că Tavifta a trecut pe la duhovnic, chefniră iar în râs. Dar maica Eudoxia, care era un fel de birou de înregistrare al întâmplărilor din mănăstire, văzând lacrămi pe obrajii Taviftei, se turbură şi zise:

— Ce e, soro? Ce ţi s'a întâmplat?

— Maică Eudoxio, sunt nenorocită, măicuţă Eudoxio! — răspunse maica Tavifta — cu gura, cu capul şi cu mâinile, de era cât pe-aci să scoată ochii maicii Eudoxiei.

— Te-i fi spovedit! — o întrebă la întâmplare maica Gorgonia.

Tavifta oftă dela ficați.

— M'am spovedit, Gorgonio, m'am spovedit, surioară, dar mai bine făceam dacă stam așa nespovedită...

— Da ce ți-a făcut, soro dragă? — o întrebă maica Eudoxia din ce în ce mai turburată.

— M'a dat anaftemii, asta mi-a făcut!

— Iîîu! — țipară maicile într'un glas.

— Da cum se poate, Tavifto, să te blesteme așa?... Ai omorât pe cineva, soro? întrebă maica Eudoxia cu mâna la inimă.

— N'am omorât niciun puișor de găină, măicuță. Poate cu vre-o muscă să-mi fi făcut păcat; dar am stat la masă cu mirenii... și pentru atâta lucru părintele duhovnic a găsit cu cale să mă dea anaftemii!

— Iîîu! țipară din nou maicile.

— N'ăi fi auzit bine, Tavifto!

— Da cum să n'auz, maică Eudoxio, că de două ori mi-a zis tare: să fii anaftemii!

Să fii anaftemii!... după canonul... nu știu ce canon a spus.

Pe maica Eudoxia o apucară junghiurile.

— Vino încoa, Nițulico... uite colea dăi... ah, cum mă ține! Uff...

— Și vorbește acuma cu maicile astea, că o să-ți rup pielea cu atâta scărpineală! zise sora Nița îmbufnată.

— Nu s'a mai rupt, soro? — întreabă maica Anatolia cu jumătate de gură.

— Ce să se rupă, că e bătrână și tăbăcită! — răspunse ucenica stârnind râsul.

Maica Eudoxia luă o mutră aspră.

— Haide, haide!... Iii, numai nițelus, maică, numai... aah, cum mă înțeapă!... Aci... aaci... așa maică! — Dar cum se poate, Tavifto...

Ușa se deschise brusc și maica Varsanufia se ivi năucă și galbenă ca o moartă.

— Mor, maicilor... nu mai pot... uite

acuma... acuma... uite caz jos și mor... acuma... acușica...

Maica Tavifta și sora Nița săriră repede și o apucară de subțiori.

— Mor, maică Eudoxio!

— Ia taci cu vorba asta, Varsanufio! Ce-ai, măiculiță, de te-ai îngălbenit așa? întreabă gazda speriată.

— Te-ai spovedit, maică Varsanufio?— întrebă și ucenica.

Maica Varsanufia se lăsă pe un scaun și își șterse fața cu batista, așa de tare, că era cât pe-aci să-și rupă negul de subt bărbie.

— Ce să fie, măicuțelor și soră Nițulico, uite m'a dus nevoia la Cernica, să-mi cumpăr câteva băniți de grâu și ne-a apucat noaptea acolo, că nu eram numai eu, mai erau și alte maici. Și părintele iconom nu ne-a lăsat să plecăm noaptea pe drum, că era și o vreme urâtă, și am dormit la arhondărie. Și dacă i-am spus părintelui

duhovnic... ăsta care a venit acuma, și i-am spus numai fiindcă m'a întrebat, că de unde să știu eu că e oprit să doarmă maicile într'o mânăstire de călugări? — m'a oprit un an dela sfânta împărtășanie..

— Iîîu! — țipară maicile.

— ...Să fac o mie de metănii, și o mie de închinăciuni...

— Iîîu!

— ...Și timp de patruzeci de zile să mănânc numai verdețuri nefierte.

— Iîîu! — țipară a treia oară maicile, cu gura plină și din toată inima.

Maica Varsanufia se deschise la gât și suflă cu răcoare pe gura cămășii. Iar maica Eudoxia, după ce-și depărtă puțin sufletul de pe buze, izbucni:

— Asta e curată batjocură, nu mai e duhovnicie, fetelor! Auzi, dumneata, să canonisească pe Anatolia fiindcă a făcut... scaldă!

— Iîiu! — țipă maica Varsanufia.

— Și pe Tavifta fiindcă... îii, Nițulico, maică... uff!... uite colea, colea... numai nițeluș, maică... aci... așa maică! — Asta, maicilor, să știți dela mine că...

— Blagosloviți, maicilor, blagosloviți-mă pre mine păcătoasa și urgisita, că mare trebuință am în ceasul acesta, de blagoslovenia sfinților voastre, că ispită mare a venit preste mine în sfânta zi de astăzi! — se miorlăi maica Epistimia, intrând blegită pe ușă.

Știind-o jălalnică de felul ei și lăudăroasă cu viața-i „fără de prihană", cum singură avea obicei să-și dea atestat, maicile o întâmpinară cu un surâs de mulțumire și schimbară priviri cu tâlc.

— Parcă te văzui la spovedit, maică Epistimio, — zise maica Anatolia, făcând cu ochiul celorlalte.

Epistimia oftă din tot trupul.

— Fusei și eu, Anatolio, că zisei că ne-a

trimis Dumnezeu duhovnic bun... dar mai bine... cum nu se întâmplă, surioară, să cază un trăsnet de sus, aşa din senin, şi să mă trăznească în clipa aia atunci! Că eu până azi nu ştiu să fi primit un canon, măcar de-o metanie!

— Te-a afurisit? — întrebă maica Gorgonia, mai mult ca să arate că a ghicit.

— Mai rău!

— Te-a dat anaftemii, Epistimio! — întrebă şi maica Eudoxia, trosnindu-şi vinele gâtului.

— Mai rău, maică Eudoxio, mai rău!

— Ce ţi-a făcut, soro? o întrebară deodată toate maicile.

Maica Epistimia petrecu buza de jos peste cea de sus şi suflă în vârful nasului.

— M'a întrebat dacă am vândut ceva din casă, mirenilor, şi dacă i-am spus că am vândut mohair, mi-a dat să fac... uff, dă-mi un pahar cu apă, soră Niţo, că-mi vine rău... Mi-a dat să fac două mii de metănii, acasă...

— Iîîu! țipară maicile.

— ...Două sute de închinăciuni în biserică și timp de două săptămâni să mănânc numai Miercurea și Vinerea, după apusul soarelui... iar altădată să nu mai vând nimic mirenilor.

La auzul acestora, maicile, care mai toate trăiau din lucrul mâinilor lor, pe care-l vindeau lumii de afară, nu mai zâmbiră mulțumite de necazul Epistimiei, ci încremeniră cu ochii la ea. Până ce răsuflă maica Eudoxia:

— Las'că așa ne trebuie! Că nu eram mulțumite de bietu părinte Iason, Dumnezeu să-l erte; vream duhovnic mai aspru! Iacă ne-a venit... îîuuf, mai scarpină-mă colea, Nițulico, numai...

Dar ucenica trebui să răspundă bătăilor de afară:

— Amin!

Ușa se deschise în porții și așa de încet, că maicile se priviră câteva clipe întrebă-

toare, apoi la un gând fură toate: Părintele duhovnic!

Ca la poruncă își strânseră hainele pe lângă ele, își dreseră scufiile și-și ținură răsuflarea. Dar pe ușa întredeschisă, abia mișcându-se, se ivi sora Ana dela casa duhovnicească. Maicile, mai puțin Epistimia, o primiră cu o ușoară esclamație de surpriză și de plăcere. Sora Ana nu le băgă în seamă, ci, cu privirile neclintite, ca de mort, capul bălăbănindu-se între umeri, mâinile înfășurate într'un șirag de metanii uriașe, păși încet, abia mișcându-se, făcu un popos lângă analagul din fața icoanelor, apoi trase un scaun și se așeză tacticos pe el.

Maicile, știindu-o posnașă cum nu mai avea pereche decât în sora Nița, crezură la început că trebue să râdă; dar văzând-o în așa hal, își strânseră fălcile și așteptară nedumerite. Sora Ana nu le lăsă mult în dubiu. Luând mutra duhovnicului, își res-

firă cu dreapta o barbă închipuită, ridică ochii în tavan, îi lăsă o clipă într'ai sorii Niței, apoi îi înțepeni vag în dușumea și închipui scena dela spovedit...

— Cum te chiamă?

— Sora Ana dela duhovnicie! Ce, ați uitat, Cinstite Părinte?

— De câți ani ești?

— De douăzeci și doi.

— Ai făcut vreodată scaldă în lac, de când te afli în mânăstire?

— De, cinstite părinte, uite... cum să vă spun... scaldă n'oiu fi făcut... dar uite... cum să vă spun... cu picioarele am intrat, că are maica o rață care s'a învățat de ouă în stuf și mă trimete să-i caut în cuib.

Aci sora Ana se încruntă și-și trecu amândouă mâinile prin închipuita-i barbă. Apoi se ridică brusc, încreți sprâncenile și zise rar și apăsat:

— Nu se cade călugărului să-și arate goliciunea, căci va fi spre sminteală mi-

renilor. Şi nici el singur, carevasăzică, să nu şi-o vază, căci sminteală va fi luişi. Dar fiind-că ţi-ai desgolit numai picioarele şi pentrucă nu eşti călugăriţă cu scufie, îţi dau să faci o mie cinci sute de închinăciuni, — dupre canonul 75 al soborului al 6-lea icumenic, şi dupre a mea socotinţă. Ai înţeles?

Aci sora Ana nu-şi mai putu stăpâni râsul şi izbucni sgomotos, în vreme ce maicile şi sora Niţa erau aproape să leşine.

— Ia spune-ne şi nouă, Anişoară, maică ce e cu prăpăditul ăsta care a căzut aşa din senin pe capul nostru? Că eşti la duhovnicie şi l-ai văzut mai bine, — întrebă maica Eudoxia, după ce-şi adună gura.

— Ce e cu el? Staţi, că vă spui acuma.

Sora Ana ocoli metaniile pe după mâna stângă, cealaltă mână o duse la piept şi luând o înfăţişare jumătate aspră, jumătate împăciuitoare, zise:

— ...Maică stariță, eu, carevasăzică am venit aici dupre rânduiala lui Dumnezeu și dupre judecata Inalt Prea Sfințitului Mitropolit... și eu, carevasăzică nu m'am înălțat cu mintea să grăesc cum că nu se cade unui monah din sfântul Munte să se amestece cu muerile... și, carevasăzică, eu n'am venit aici să stric legea... Mă rog: vreți ispovedanie dupre canoane?

Felul cum maimuțări ucenica maicii Agatoclia pe bătrânul duhovnic, stârni un haz cum nu se mai auzise în chilia maicii Eudoxiei. Uitară călugărițele — mai puțin Epistimia — de tot necazul care le adusese aci și râdeau să-și rupă băierile inimii.

— Bată-te mântuirea de nebună, să te bată! — zise maica Eudoxia ștergându-și lacrămile ce-i șiruiseră obrajii.

— Are păr pe picioare, Anișoară? — întrebă sora Nița, tovarășa de posne a acestia.

Altă izbucnire de râs.

— Taci, ticăloaso! — o mustră maica Eudoxia, cu grijă să nu se treacă măsura.

Sora Ana, răsfățată de toată mânăstirea, mai puțin maica Epistimia, nu cunoștea margini în isprăvile ei, ce-i drept copilărești, și deci nu se sinchisi de mutra maicii Eudoxia.

— O, ho! — răspunse ea la întrebare.— Și încă niște păr creț cum am văzut la purcelul maicii Artemiei. M'am uitat pe gaura cheei când s'a descălțat. Dar pe piept ce trebue să aibă! Imi pare rău că nu și-a desbrăcat antereul și n'am avut cum să văz.'

— Cum soro, s'a culcat cu antereul pe sfinția lui? — întrebară cu o gură toate maicile.

— Și încă ce anteriu! Parc'ar fi cu bătătură de păr de mistreț, așa e de aspru. Și are un guler... dar nu mai spui. Cine vrea să știe n'are decât să se ducă să-l

vază. Şi o curea — parcă ar fi luat-o dela motorul lui domnu Ioniţă, ăla cu daracul! Dar să-i vedeţi bocancii! Nu e piele pe ei cât fier! Unde calcă lasă găuri: şi pe pământ gol şi pe duşumea şi pe ciment. Ia să luaţi seama în biserică, pe unde merge sfinţia lui, că trebuie să se cunoască ţintele pe piatră.

— Şi-mi pare că pantalonii n'au poale deloc. Am văzut când am îngenunchiat la spovedit, — adause sfioasă maica Anatolia.

— Ba au în faţă, complectă sora Ana, dar numai aşa ca două degete. Incolo — se vede că i-a mânjit cu mălai şi i-a ciugulit raţele.

— Ba eu, să vă spui drept, întră în vorbă sora Niţa, m'am amorezat de nasul părintelui duhovnic.

Un râs care cu greu luă sfârşit stârniră cuvintele ucenicii maicii Eudoxiei. Şi pe drept cuvânt, căci bietul părinte Macarie

avea un nas mare, strâmb și gâlmos, că parcă nu era al lui, ci-l punea numai ca să facă lumea să râdă.

— Eu cred că l-a poruncit înadins la vreun meșter, ca să nu pară prea frumos și să se amorezeze maicile de sfinția lui, zise tot sora Nița.

Maica Eudoxia se burzului.

— Apăi ca tine și ca Ana, nu crez să mai fie o ființă pe lume care să ia așa seama la oameni!

— De ce mai zici de noi, măicuță? — îi tăe vorba ucenica. — Nu spuneai sfinția ta, după ce am venit dela vecernie, că nu-ți place barba părintelui duhovnic?

— E, am zis și eu așa! Și când ai căuta, am zis pe bună dreptate, că n'are și el o barbă așa cum au toți părinții, ci are trei, — sărăcuț de maica mea! N'ați văzut maicilor că are trei bărbi? Una la mijloc, albă, — asta ar mai fi cum ar mai fi — și două, cărunte, lipite în cotlete... Doamne ferește!

— O fi zăcut de vărsat şi i-a căzut părul d'acolo de unde sunt golurile, — îşi dete cu părerea maica Gorgonia.

— Ba eu cred că de lingoare a zăcut, — zise şi maica Anatolia.

— Dar mustăţile? Că nici nu se cunoaşte de unde încep şi unde isprăvesc! râse maica Varsanufia.

— Şi păr în urechi! — se strâmbă Gorgonia.

— Barim în nas! — se strâmbă şi Anatolia.

— Ho, destul atâta! — le tăe vorba maica Eudoxia. — L-aţi zugrăvit în toate chipurile, săracul de el. Om cum l-a lăsat Dumnezeu. Că n'o să ne apucăm noi acuma să-l facem mai frumos!

— O să-l mai pieptene Anişoara şi o să-i facă şi ceva coade, — întrerupse sora Niţa. Dar maica Eudoxia nu mai îngădui să se glumească pe socoteala duhovnicului.

— Face rău, urmă ea mai departe, că o ia așa cu otuzbirul, n'o ia și el mai domol: haida, haida, încet, încet, — că maicile noastre — de, Dumnezeu să mă erte, dar s'au învățat cam de capul lor. Că bietul părintele Iason, Dumnezeu să-l odihnească, nu știa decât două lucruri: să bea și să erte. Dacă te duceai la el să te spovedești, te întreba dela ușă, ori chiar și pe fereastră, așa cum se găsea:— Ei, iar ai venit să te spovedești? Da parcă te-am mai spovedit! Ca și când numai odată trebue să te spovedești cât trăești. Ia spune, Anișoară, cum zicea, că tu ai stat acolo cu el.

— Nu e păcat, maică Eudoxio? — zise ascultătoarea dela duhovnicie, luând o înfățișare smerită.

— Ei, haide-acuma și arată-ne cum făcea, nu te mai poci, că te știm noi că ești smerită!

Sora Ana nu mai așteptă o nouă poftire.

ca să maimuţărească pe răposatul duhovnic. Se ridică gemând de pe scaun, îşi apucă genunchii cu amândouă mâinile şi se lungi căscând în pat. Apoi îşi scoase basmaua şi trase o şuviţă de păr pe care o înfăşură de vârful nasului. Şi iar o desfăcu şi iar o înfăşură, până când o dete la oparte şi se trase nervos de nas. După aceea închipui că apucă barba cu o mână şi face probă să vadă dacă ajunge până la frunte. Apoi, tresărind, fără plăcere, la o bătae în uşă, se ridică pufnind pe nas şi se aşeză bârfind pe scaun, lângă analog: — Hm, nu mai scap eu de ticăloasele astea de mueri! Aamin! — Ei, ce-ai să-mi spui? — se adresă, cu oarecare bunăvoinţă, către închipuita fiică de spovedanie. — Că ai păcătuit? Foarte rău! Dar n'ai ce să-i faci, c'aşa e prăpăditul de om: supus păcatului. Că dacă ar fi înger, firește că n'ar păcătui. Lasă nu-mi mai spune... că ştiu eu ce-ai făcut: aceea

ce omenește se poate face... și se poate îngădui... Și Dumnezeu iartă... că d'aia e Dumnezeu: să erte păcatele oamenilor. Mergi în pace și credința ta te va mântui!

Aci, sora Ana făcu un gest arătând cu mâna toată spre ușă, apoi se apucă, bodogănind, de genunchi și vru să se așeze din nou pe pat. Dar maica Epistimia, în vreme ce maicile celelalte se tăvăleau de râs, se înduioșă de amintirea răposatului și o opri să mai urmeze.

— Ei, lasă acuma, soră Ano, nu-ți mai bate joc de el, săracul, că așa duhovnic bun nu mai vedem noi! Că se purta așa cu ale care... orice le-ar fi spus și orice le-ar fi întrebat — de-a surda își bătea gura. Dar cu maicile călugăroase altfel îi era vorba. Atâta vină avea și el: că nu prea dădea canon.

— Ba era bun săracu! — zise și maica Gorgonia.

— Pâinea lui Dumnezeu! — adeveri și maica Anatolia, zâmbind gânditoare.

— Duhovnicul nu trebue să fie bun, fetelor! grăi aspru maica Eudoxia. — Că dacă e prea bun, nu mai ascultă nimeni de el și pățește ca părintele Iason, că rar de se mai ducea câte-o maică la sfinția lui, ca să se spovedească. Se duceau bietele maici pe la preoții de mir. Nu se cade să se mărturisească un călugăr la un popă de mir; dar dacă n'ai încotro, uite te duci. Că păcatul vine dela diavolul și ertarea vine dela Dumnezeu. Dar El, milostivul, nu te iartă așa degeaba: trebue să faci canon. Și o călugăriță, oricât de păcătoasă ar fi, mai împăcată se simte în sufletul ei să-i dea duhovnicul un canon cât de greu, decât s'o erte în felul părintelui Iason.

Maica Epistimia se ridică înțepată de pe scaun:

— Da cum, maică Eudoxio, adică să te puie să faci la mii de metănii, fiindcă ți-ai vândut munca sfinției tale, ca să poți

să mănânci o pâine? De unde a scos sfinția lui legea asta?

— Și pentru că stai la masă cu un mirean, care poate să-ți fie tată sau frate, ori o familie cunoscută unde tragi și tu când te duci la târg? Dar se poate să refuzi? — se oțeri și maica Tavifta.

— Și pentru că n'ai avut curajul să pleci la drum noaptea pe întuneric și pe vreme rea și ai găzduit într'o mânăstire de călugări, trebue numai decât să te oprească dela sfânta împărtășanie și să te pună la post și la trei mii de metănii? Unde a găsit sfinția lui scris așa ceva? — se umflă și maica Varsanufia.

— Și pentru că faci scaldă și nu intri încălțată în lac, trebue să te afurisească? se răsti și sora Nița, întrerupând vorba cu sora Ana. Maica Eudoxia observase șopăcăirea lor și le amenință cu degetul:

— Ia să-mi spuneți ce-ați pus voi la cale, acolo?

— Nimic, maică Eudoxio! — se miorlăi sora Ana.

— Nimic, măicuță! — se strâmbă și sora Nița.

Dar maica Eudoxia nu le crezu.

— Să nu vă pue Necuratul la cale să faceți vre-o posnă, că vă știu eu de ce sunteți în stare. Lăsați-l, săracu, că abia a venit și el din Sf. Munte, și de, ca omul care nu cunoaște obiceiurile de pe-aicea. Se mai dă el pe brazdă...

— Ori că se întoarce de unde a venit!— adăugă poruncitor maica Epistimia.

— Asta mai curând s'o credem... iii! ia mai dă colea Nițulico, maică... aci!... fiiiu... așa, maică!

III

CÂND TRĂEȘTI IN SFÂNTUL MUNTE, N'AI DE UNDE CUNOAȘTE TOATE LUCRURILE MUEREȘTI

Dimineața, noul duhovnic al mânăstirii Ibănești se sculă el, ce-i drept, cu noaptea în cap, dar ce folos că slujba utreniei n'o mai apucă. Nici el n'a putut să se deștepte singur, așa cum se obișnuise în sfântul Munte și nici ascultătoarelor dela casa duhovnicească nu le zisese decuseară ca să-l deștepte. Iar acestea, adică maica Agatoclia și cu sora Ana, fie că nici ele nu-și-au întrerupt somnul, fie că au socotit că pe un om venit dela drum lung nu se cade să-l scoli, în miezul nopții, l-au lăsat

pradă unuia din cei mai mari vrăjmași ai călugărului: somnul.

Părintele Macarie, om trăit o viață în reguli și în disciplină, se turbură foarte. Ceeace făcuse el nu se cădea — nici ca monah și nici mai ales în vrednicia de duhovnic pe care o avea aci. Ispita negreșit că venise dela diavolul care trebue să fi fost grozav de supărat pentru moartea lui Iason și pentru înlocuirea lui cu un sfetagoreț. Dar cum de-l biruise pe el satana chiar în cea dintâi noapte petrecută în Ibănești? și prin ce mijloace? Venise și-i îngreunase pleoapele, ca oarecând sfântului Arsenie cel Mare, sau răspândise în chilie mirosuri care lungesc somnul, așa cum făcea de demult cuvioșilor din pustie și cum mai obișnuește și astăzi prin Sfetagora?

Cugetând la isprava diavolului, părintele Macarie vru să se ridice din pat. Odată cu această osteneală, văzând moli-

ciunea saltelei de lână, a somierei şi a pernelor în care-şi odihnise mădularele, i se lumină îndată şi mintea.

„Hei, Macarie păcătosule! îşi zise el — ai gândit asupra necuratului fapte fără de pricină, şi când colo tu, ticălosule, eşti vinovat! Că diavolul, carevasăzică, nici măcar n'o fi aflat unde ţi-ai mutat păcatele; ci tu te-ai înălţat aseară cu mintea şi ţi-ai grăit ţie lucruri de trufie şi n'ai luat seama, orbule şi netrebnicule, că-ţi bagi colanele în sârmă şi în moliciuni singlitiheşti. Vai ţie, fariseu făţarnic, că ai dat canon maicii Stavrofilia, fiindcă a lipsit dela dumnezeeştile slujiri, pentru pricini binecuvântate; iar tu, după un ceas, te înfunzi în puf şi grohăeşti până se crapă de ziuă. Vai ţie, fariseu făţarnic, că Petru s'a lepădat de Domnul şi Învăţătorul său abia după cântatul cocoşilor, iar tu ţi-ai uitat făgăduinţele odată cu aţipirea găinilor. Trup nemernic, oase ticăloase,

carne împuțită! V'ați odihnit patruzeci de ani pe rogojină și pe piatră, iar acuma, carevasăzică, v'ați văzut și voi în moliciuni pe care numai domnii și păgânii le caută, și ați lipsit sufletul de dumnezeeasca privighere. De funie și de grindă s'ar cădea să vă spânzur și așa un ceas să dormiți, — cum făcea cuviosul Arsenie. Amar ție, suflete ticăloase, că te-ai îngreuiat cu somnul și n'ai primit pre Mirele în miezul nopții. Ci acuma o să te dai morții și afară de împărăție vei să te încui.

Scrâșnind amarnic din dinți, duhovnicul se întinse și căscă... dupre mirenești obiceiuri, apoi se duse în mijlocul chiliei să facă șaptezeci și nouă de metanii și patru sute cinczeci de închinăciuni, în locul pololoșniței și utreniei pe care le pierduse. Dând însă cu ochii de chipul din perete al înaintașului său, îl mustră după cuviință:

— Vai ţie, frate Iasoane, că vreme îndelungată ţi-ai lenevit trupul dupre lumeştile îngăduinţe, iar acuma, carevasăzică, îţi chinueşti sufletul în Gheena,—şi după dreptate; căci ai luat aici pre cele bune, şi acolo pre cele rele ţi se cade să le primeşti.

Apoi dând urmare unui gând ce-l îmboldea, bătu de trei ori din palme. In câteva clipe sora Ana se ivi cu ochii plecaţi şi-i făcu smerită metanie.

— Blagosloviţi, Prea Cinstite Părinte!

— Domnul să te blagoslovească! răspunse duhovnicul întinzându-i mâna să i-o sărute.

— Aveţi să-mi porunciţi ceva, cinstite părinte? întrebă sora cu glas miorlăit şi mâiniile crucite pe piept.

Părintele Macarie o privi o clipă cu asprime, apoi, mulţumit de înfăţişarea-i cuvioasă îi zise:

— Uite ce e, soro Ano. Eu, carevasă-

zică, sânt schimnic dela Sfeta Agora și n'am venit aici, carevasăzică, să-mi lenevesc trupul dupre singliticheștile obiceiuri, căci a zis avva Daniil: „Pre cât trupul crește, pre atât sufletul scade; și pre cât trupul scade, pre atât sufletul crește". Ci am venit să mă așez însumi pildă spre cele bune, ca maicile și surorile văzând nevoințele mele și înfrânările mele, să se întoarcă dela cele vătămătoare de suflet și să pună începătură către mântuire.

Acuma, carevasăzică, se cere ca un călugăr să doarmă pe sârmă și pe saltea de lână și pe pânză cu găuri și cu înfloriturî? Oare părintele nostru Antonie așa o fi dormit? Ai?

— Nu, cinstite părinte! — răspunse sora, abia ținându-și râsul.

— Dacă e-așa, carevasăzică ce caută aici acest pat satanicesc? Mergi degrabă la maica Agatoclia și să-i spui fără zăbavă:

A poruncit părintele duhovnic, ca mai nainte de otpusul sfintei leturghii, să iei din chilia cuviosiei sale patul cel amăgitor și să aștterni o rogojină, carevasăzică, nouă. Căci a zis avva Siluan: „Vai omului aceluia care are numele mai mare decât fapta!“ Ai înțeles frăția ta?

— Da, cinstite părinte!

— Ia seama să nu calci blagoslovenia, căci a grăit avva Nil: „Robul care se lenevește întru împlinirea poruncilor stăpânului său, să se gătească spre bătae“.

Sora Ana tresări, fără să-și ridice ochii și ieși deandaratele:

— Prea bine, cinstite părinte!

„Smerită fată! Asta o să iasă călugăriță de ispravă“, — gândi duhovnicul după plecarea Anei. Apoi începu să bată cele șaptezeci și nouă de metănii, însoțindu-le de obișnuita rugăciune: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluește-mă pre mine păcătosul“. Pe la jumătatea

canonului însă se opri, ca să nu întârzie dela biserică şi se apucă să se încalţe. Sora Ana sosi la vreme cu botinele văcsuite.

Bătrânul schimnic privi lung şi ponciş la sărmana-i încălţăminte care nu fusese decât când şi când unsă cu drojdii de pe fundul chiupurilor de untdelemn, şi zise înciudat:

— V'a lucrat părintele Mamant, cel blagoslovit de Dumnezeu cu meşteşug cismăresc; v'am purtat trei ani pe pietrele sfântului munte, pe unde umblă numai schimnici şi fraţi ostenindu-se întru Domnul, şi pe unde au călcat picioarele Maicii Domnului şi ale sfântului Atanasie; — iar acum ce-aţi ajuns: să încăpeţi pe mână de muere şi să vă ungă cu negreli mireneşti, şi să călcaţi, carevasăzică, numai pe urme de mueri... Amar mie, Doamne!

După ce-şi trase botinele şi îşi mai deretică cu degetele părul-i mai mult alb si

încă des, părintele Macarie apucă rasa-i tocită pe la toate tivurile, și-i grăi astfel:

— Te-a lucrat părintele Daniil cel c'un ochiu, și te-am luat carevasăzică dela Careia și te-am adus în Prodromul, iar mai apoi te-am plimbat pe la lavra sfântului Atanasie și pe la Zogravul și pe la sf. Panteleimon și pe la alte sfinte mânăstiri și schituri și chilii din vatra Athosului; și ochi de muere nu te-a văzut și mână de muere, carevasăzică, nu te-a pipăit. Iar acuma... o să te perie sora Ana cu scârbă, și o să te privească maicile tot cu scârbă... că nici de mătase ca a fratelui Iason ești și, carevasăzică, nici nouă nu te mai numești.

Veni la rând culionul.

— Hei, frate culioane! Nici cu gândul n'ai gândit și nici cu mintea n'ai socotit de unde ai eșit și unde ai să ajungi. Că ai venit, carevasăzică, tot din România, dar erai numai lână nedărăcită, și ai încăput

pe mâna bietului părinte Grigorie dela „Sfânta Ana", și te-a scărmănat el și te-a sucit și te-a împletit și te-a dat la piuă și ai stat pe cap de schimnic și a umblat cu tine numai mâini aspre de sfetagoreț. Iar acuma, carevasăzică, o să te ia clisăriţile, când te-oiu scoate în sfântul altar, și o să te mute de colo până colo numai în vârful degetelor, că nici de catifea nu eşti, nici străşini ca al fratelui Iason nu ai, și carevasăzică nici grecească răsuflătoare nu ţi-a făcut părintele Grigorie, în fund.

Tot uitându-se la bocancii lustruiţi, lucru ce nu i-se mai întâmplase de vre-o patruzeci de ani, părintele Macarie păși către biserică. Cum era însă prea de vreme și cum Sfinţia Sa era aci un om nou, cu dreptul și cu datoria de-a lua seama peste tot, se opri în pragul caselor duhovniceşti și cercetă zarea. Culoarea cerului nu-l interesă; nici strălucirea soarelui de dimi-

neață și nici cântecul păsărilor. N'avea înclinări și nici gusturi artistice. Totuș observă, cu părere-de-rău, deosebirea dintre înfățișarea unei mânăstiri de câmp și cea a unei mânăstiri din muntele Athos. Aici — șiruri neregulate de căsuțe așezate fără gust, fiecare cu stilul ei și cu ulucile ei; iarba din curte tăvălită de porci și murdărită de pasări, ici și colo câte-un stejar cu chip de cerșetor, și un lac murdar, cu malul chel făcut parcă numai pentru broaștele lui Dumnezeu și pentru rațele maicilor. Pe când la sfântul Munte ochiul omului se izbește de stânci, de mare, de corăbii, de zeci de biserici și de mii de chilii adăpostind un întreg norod de ostași ai lui Hristos.

Acolo însă era un simplu ieroschimonah, supus la toate ascultările ce i-ar fi rânduit comitetul celor doisprezece, având numai un singur drept: să se roage. Pe când aici.. de! era părintele sufletesc a peste

o sută de călugărițe, cu drepturi largi și neavând a da socoteală decât lui Dumnezeu. Toate maicile și toate surorile erau datoare să-i asculte poruncile și sfaturile, să-i facă metanie, să-i sărute mâna — așa aspră și noduroasă cum era, și să-i zică, ori unde îl va întâlni și de câte ori îl va întâlni: blagoslovește, Cinstite Părinte!

Ce ți-e și cu omul, Doamne! Bietul părinte Macarie nu gândise niciodată în viața lui că va ajunge să poruncească cuiva și, smerit și modest cum era, nici nu dorise așa ceva măcar că era socotit printre cei mai buni călugări ai schitului românesc din muntele Athos. Se credea născut să fie supus și se simțea mai mulțumit să asculte. Umblase cu caicul schitului, cărase pământ cu mularii ca să facă rod pe piatră, adusese mărfuri dela Careia și dela Dafin, cu aceleași supuse dobitoace, fusese prescurar, clopotar, apoi citeț, cântăreț, tipicar, până când, din purtarea

de grijă a lui Dumnezeu și din milostivirea stareţului, a fost și el învrednicit, aproape de bătrâneţe, cu darul preoţiei; iar mai apoi și cu al duhovniciei. Adică i-se luase sarcini orânduite pentru oameni mai de jos și i-se dăduseră altele mai de cinste dar mai cu răspundere. Totuș, gândind la starea în care se găsea acum, nu putu împiedica un ușor fior de mândrie să-i străbată simţirea. In această clipă cele trei porţii al bărbii mișcară de plăcere și un surâs — bine că nu l-a văzut cineva! îi înflori pe buze...

„Doamne, grăi el, simţindu-și nemernicia, — fiindcă m'ai adus în această vrednicie, pe care eu n'am cerut-o, ajută-mi, carevasăzică, să nu mă biruiască dracul mândriei și să socotesc cu mintea mea cum că robie am lăsat și la dregătorie m'am înălţat. Ci să-mi pun înainte, ziua și noaptea, că din preot de rând și din smerit ostenitor întru cele călugăreşti,

am căzut, carevasăzică, în grea ispitire, și răspuns mai greu voiu să dau înaintea județului Tău. Deci, ajută-mi în ziua necazului și dă-mi putere ca nu numai smintează să nu fiu maicilor și surorilor, dar obiceiurile cele rele să le gonesc și pre altele bune să le agonisesc.

Din inimă se ruga părintele duhovnic, totuș nu putu înlătura un gând care încerca să-l turbure, spunându-i că e deprisos atâta rugăciune. Nu era el schimnic? N'avea aproape șaptezeci de ani? Nu biruise el atâtea și atâtea ispite dela diavolul? Nu era el vestit în cunoașterea scripturilor? Ce dar atâta teamă că n'o să fie la înălțime într'o mânăstire de femei simple și datoare să-l asculte?

Părintele Macarie mai îmbrățișă odată, din ochi, mânăstirea, ca pe un bun ce-i era hărăzit pentru iscusința cuviosiei sale, apoi își făcu cruce și scuturându-se de gândurile protivnice firii lui, mută picio-

rul spre biserică, nădăjduind spre Dumnezeu.

...Dar ce te faci cu diavolul şi cu maicile? Că iubitorul întunerecului se ţine după călugări mai vârtos decât gândul şi decât umbra. Nici în trezie nu-i slăbeşte, nici în somn nu le dă pace. Iar maicile şi surorile nu sunt toate smerite şi nu toate se pleacă în faţa bătrâneţelor şi a ocârmuirii — chiar când acestea sunt purtate de-un cuvios duhovnic venit de prin meleagurile Atonului, cu întăriri şi cu peceţi arhiereşti. Că pe lângă mulţimea celor bune sunt unele rele din fire, altele proaste, iar altele posnaşe tot din fire. Iar leacul pentru schimbarea firii omeneşti nu se găsise până la sosirea părintelui Macarie — nici în mireasma scripturilor, nici în poticnelile ştiinţei. Şi dacă răutatea nu-şi arată colţii decât cu oarecare dibăcie şi aşteptare, mai ales când îşi face şcoala acolo unde împuţinările firii cată

să se ascundă, în schimb gluma, atât de dorită și de gustată în viața neschimbăcioasă a mânăstirilor, nu se lasă așteptată, mai ales când e în firea unor surori tinere și răsfățate ca ucenica maicii Eudoxiei și ca ascultătoarea dela casa duhovnicilor.

Când păși a doua oară, duhovnicul simți ceva moale sub picior. In aceeași clipă se împedică și căzu pe brânci. Vru să se ridice dar nu izbuti căci picoarele i se înfășuraseră într'un obiect de pânză liliachie. Bătrânul se așeză în capul oaselor și-și descurcă labele. Apoi luă cârpa și o întinse cu amândouă mâinile. Era un lucru din îmbrăcămintea femeească, dar Sfinția Sa, om trăit departe de lume și de cele lumești, n'avea de unde să știe.

„Să fie izmene — gândi el — sunt prea scurte și nu prea seamănă. Și chiar dacă ar fi, cine să le poarte într'o mânăstire de femei?“

Mai suci cârpa, o mai învârti, mai întinse

șnurul de cauciuc — dar nu căpătă deslegarea. Nu era nici traistă, nici cămașă, nici sidilă, nici camilafcă, nici ștergar, nici ismene, nici pantaloni...

„Ce păcatele să mai fie și asta?“ — se miră cuviosul ridicând din umeri.

— Ați găsit ceva, cinstite părinte? îl întrebă sora Ana, eșind ca din întâmplare, de după colțul casei.

— Uite, măi tăiculiță, dădui peste ceva colea lângă prag și nu mă tae capul ce să fie. Ia vezi frăția ta.

Sora Ana își stăpâni râsul și se făcu că observă cu amănuntul obiectul pe care duhovnicul i-l ținea întins dinaintea ochilor.

— Nu știu, cinstite părinte! zise ea apoi ridicând cu smerenie din umeri.

Părintele Macarie vru să-i dea chiloții, căci chiloți erau — arde-i-ar focul! — să-i ducă acasă. Dar fiindcă nu se cădea, întrucât nu erau nici ai lui și nici dela

duhovnicie, îi făcu sucăleț și se hotărî să cerceteze printre maici, pentru pă-gubaș, folosind prilejul să dea pildă celor ce pun stăpânire pe lucru străin.

Dar de unde să fi venit chiar la ușa casei duhovnicești? Negreșit că dela vecini. Or fi fost întinși cu alte rufe pe frânghie și i-a luat vântul, — gândi duhovnicul. Zărind pe maica Veniamina în dosul porții, o puse în cunoștință.

— Maică, uite am găsit o cârpuliță colea la picioarele mele, nu cumva o fi adus-o vântul dela cuviosia ta?

Maica Veniamina, văzând chiloții, o umflă râsul și întârzie cu răspunsul.

— Sau poate te pricepi sfinția ta ce să fie, că pe mine și pe sora Ana nu ne tae capul.

— Nu știu, cinstite părinte, răspunse cu greu vecina, scoțând o parte din cap pe poartă.

Sora Ana intră râzând în casă, iar

părintele Macărie, se scărpină după ureche.

— Vezi, cuvioasă, dacă auzi pe cineva că-i lipseşte, să faci dragoste şi să-i spui că e la mine.

In clipa aceasta maica Trifilia trecea cu doniţa la apă. Cu tot necazul pe care i-l pricinuise anatema primită dela duhovnic, datoria o făcu să-i pună metanie şi să-i sărute mâna.

— Nu cumva ai idee sfinţia ta cam de ce treabă o fi bună cârpa asta? — o întrebă părintele Macarie după ce-i dădu blagoslovenie.

Maica Trifilia se roşi toată şi după ce roti ochii în juru-i, vârî nasul în bundă şi răspunse ruşinată:

— Nu ştiu, cinstite părinte!

— Dacă auzi pe cineva că-i lipseşte, să-i spui că e la mine, tăiculiţă.

Maica Trifilia nu-i mai răspunse şi-şi urmă calea, neştiind ce să creadă: a fost

o glumă, ce-i drept cam nelalocul ei, ori într'adevăr duhovnicul n'a mai văzut chiloți de femee?

Tot la fel de nedumerit, părintele Macarie sucăli din nou chiloții și porni unde plecase. In cămăruța din dreapta altarului găsi pe maica Galeria — eclesiarha, pe maica Mitrodora — vestmântăreasa și pe sora Nița a maicii Eudoxiei, care era clisăriță de rând.

— Blagosloviți, cuvioaselor!

— Blagosloviți sfinția voastră, cinstite părinte.

— Domnul!

— Cum vi se pare mânăstirea noastră, cinstite părinte? — zise repede eclesiarha.

— Mânăstirea... carevasăzică e frumoasă.

— Dar maicile noastre, cum vi se par? — întrebă și vestmântăreasa.

— Tot frumoase și ele, — își îngădui duhovnicul o glumă, făcând și pe maici să râdă.

— Aţi dormit bine ast'noapte, cinstite părinte? îl ispiti şi sora Niţa, oprindu-se o clipă din curăţitul unui sfeşnic.

Părintele Macarie, ştiindu-se vinovat că n'a fost la utrenie, crezu că întrebarea e cu tâlc, şi făcând o mină de om scârbit, schimbă vorba.

— Maicilor, vreau să vă arăt ceva. Uite, când eşii din chilie ca să viu la biserică, mă împiedicai de cârpa asta, care seamănă a fi de mătase. Acuma eu, carevasăzică, nu ştiu nici cum se chiamă, nici de unde a venit, dar fiindcă s'a întâmplat de am găsit-o şi nu se cade să pui stăpânire pe lucru străin, o luai, carevasăzică s'o dau cui o cunoaşte-o. Mai întrebai eu vre-o două maici, dar nu ştiură să-mi spue nici a cui e şi nici cum îi zice. Ia vedeţi sfinţiile voastre, poate-o cunoaşteţi ori poate să vă pricepeţi mai bine.

Sora Niţa dete dosul şi intră în altar, ca să râdă în voe; maica Mitrodora se

înecă într'o tuse năvalnică, iar eclesiarha, călugăriță dugoasă, încruntă sprâncenele.

Duhovnicul aștepta răspunsul cu chiloții într'amândouă mâinile.

— Nu știu! Nu sunt ai mei! — răspunse maica Galeria abia mișcând buzele. Iar maica Mitradora, neputând să vorbească, făcu semn că nici sfinția ei n'a mai văzut așa ceva.

— Dacă auziți de păgubașă, să-i spuneți să dea ochi cu mine, — le rugă neștiutorul și nevinovatul sfetagoreț. Și vârând chiloții în buzunarul anteriului, se grăbi să intre în altar, cu gând să aducă vorba despre ei la sfârșitul „cuvântului" pe care-l va ține după leturghie, — pentru călugărie și pentru mărturisire.

IV

CUVÂNT AL CUVIOSULUI MACARIE: INTÂIU PENTRU CĂLUGĂRIE ȘI AL DOILEA PENTRU MĂRTURISIRE SAU ISPOVEDANIE

Blagosloviți și ertați.

Maicilor și surorilor, eu, carevasăzică, sânt un călugăr prost. Că nici filosoficeasca învățătură a Ateneilor n'am învățat și nici ritor ca cei cu voroavă multă, carevasăzică, nu sânt. Iar din străinile graiuri, mintea mea cea slăbănoagă nu s'au învrednicit a se îmbogăți pre sine decât cu puțină arăbească, de când cu ajutorul lui Dumnezeu m'am nevoit în mânăstirea sfântului Sava, din pustia Iordanului. Și tot atunci am mai prins v'o două boabe

turceşti şi v'o două armeneşti. Iar când am umblat cu caicul schitului nostru „Prodromul", am mai prins iarăşi v'o două boabe inglizeşti şi v'o două italieneşti. Iar în sfântul Munte, unde am hălăduit cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile sfântului Atanasie — vreme de treizeci şi şase de ani, am învăţat de istov limba grecească; şi am mai prins dela Moscalii cei din mânăstirea sfântului mucenic Panteleimon v'o două boabe moscăleşti: iar dela Bolgarii cei din Zogravu iarăşi am luat v'o două boabe bulgăreşti; iar dela Sârbii din Hilindar am mai luat şi dela ei iarăşi v'o două boabe sârbeşti. Dar carevasăz că eu nu mă pot înţelege binişor decât cu un Arab; iar Grecul, cât ar fi el de pricopsit în viclesuguri, pre limba lui nu mă poate amăgi.

Iar cât pentru meşteşugul scriitoricesc, — nu m'a învrednicit Dumnezeu, de n'aş grăi cu păcat, nici cu darul lui Metafrast,

nici cu al lui Andrei cel din Crit, nici cu al lui Ioan Damaschin și nici cu al lui Nichifor Mărturisitorul. Căci o fi judecat Dumnezeu cum că nu toți trebue să scrie, că atunci, carevasăzică, n'ar mai fi cine să gătească bucate și cine să facă ascultare la pitărie. Eu aș fi avut mare dragoste, știe Dumnezeu, să încherbeluesc măcar un canon ca al Criteanului, ori măcar o bogorodijnă ca ale fericitului Ioan din Damasc; dar Milostivul ce-o fi chibzuit: tu, Macarie, carevasăzică, trebue să umbli cu mularii și să te lupți cu caicul pe valurile mării și să faci corvoadă pe unde o mai fi de lipsă și să citești ce-au scris alții. Iar mai apoi te-oiu învrednici și pe tine cu o leacă de preoție și cu o leacă de duhovnicie. Că nici minte ai de gândit și nici mână, carevasăzică, pentru condei.

Așa a socotit Dumnezeu pentru păcatele mele, au pentru neputința minții mele;

așa voia lui a trebuit să se împlinească. Dar fiindcă mi-a plăcut foarte să mă îndulcesc cu nevoința cetitului, m'am ținut cu cărțile după mine — ori pe unde m'au dus ascultările; și în caic, când marea era neviforâtă, și în chilie când aveam vreme și slobozenie dela nacealnicul meu. Și am cetit, carevasăzică, Sfânta și Dumnezeeasca Scriptură, cu Legea Veche și cu cea Nouă, de patru ori; iar psalmii împăratului și prooroculuì David i-am cetit fără de număr; iar Patericul l-am poftorit de șapte ori; iar Viețile sfinților de șapte ori; iar pre învățăturile cuviosului Efrem Sirianul și ale lui Doroftei — de nouă ori; iar pre alte cărți câte s'au mai scris pentru a noastră spășenie, le-am citit și pre acelea — au numai odată, au și de două ori, ca să-mi răpesc vremea și să-mi agonisesc câte sunt de trebuință să le știe călugărul. Căci zice sfântul Epifanie, episcopul Chiprului: „Mare vânzare a

mântuirii este a nu ști niciuna din dumnezeeștile legi".

Acuma eu, dupre cum mai nainte v'am spus, mi-am îmbogățit mintea, să nu-mi fie mie a mă lăuda decât în crucea Domnului! — au sgâindu-mi ochii pre slovă nemișcată, au înțepenind gâtul înaintea vreunui bătrân predalnic, care și el s'a luminat tot așa; dar, carevasăzică, n'am avut dascăl să mă învețe a teologhisi dupre cum se cade. Pentru care pricină, de s'ar mai turbà stăpânitorul veacului acestuia cu eresuri asupra bisericii lui Hristos, eu nu m'aș sumeți la luptă: nici cu unul ca Arie, nici cu d'alde Orighen, nici cu Machedonie și carevasăzică nici cu Apolinarie. Dar atâta cât să dau o sfătuire și să tâlcuesc scripturile, celor ce vor să le înțeleagă, cred că mi-o ajuta Dumnezeu.

Acuma, sfințiile voastre, să nu vă smintiți zicând: școală n'are și deci prost este.

Fiindcă să știți dela mine, — de n'aș păcătui întru a mă lăuda! — că învățătura cea sănătoasă se prinde mai bine unde e poftită cu dragoste, decât acolo unde se bagă cu noate și cu vergi. Că nu toți Sfinții Părinți care au apărat credința împotriva eresurilor au avut cărți cu peceți împărătești, și nu toți câți au avut asemenea pitacuri cu asemenea întăriturí s'au putut măsura cu ei.

Marele nostru părinte Antonie nu știa nici o slovă și asta n'a fost pricină de oprelişte pentru cei cari — unii boeri învățați — veneau să audă înțelepciunea ce eșea din gura lui. Numai odată ci-că au încercat să-l batjocorească niște filozofi, pentru pricină că nu știe carte. Iar el le-a zis:

— Ce este mai întâi: mintea ori cartea? Și care este pricina celeilalte: mintea a cărții, au cartea a minții? Și au răspuns filozofii aceia:—Intâi este mintea, fiind-

că ea este aflătoare a cărții. Iar cuviosul a zis: — Cine are minte sănătoasă, n'are nevoie de carte. Și n'au mai suflat filozofii nimic.

Iar avva Arsenie, care mai nainte de a se pusnici a fost dascăl al împăratului Arcadie, a găsit într'o zi cu cale să se umilească și să ceară unui bătrân Eghiptean ajutor pentru a-și lămuri gândurile sale. Văzându-l oarecare i-a zis: — Avva Arsenie, cum tu, atâta învățătură latinească și elinească având, ceri sfatul acestui om prost? Și a răspuns Arsenie: — Învățătură latinească și elinească am eu, cu adevărat; dar alfabetul acestui țăran încă nu l-am învățat.

Fiindcă, într'adevăr, sunt oameni neînvățați care cu mintea lor înțeleaptă dau răspunsuri de pun într'o uimire pe cărturari și pe filosofi. Dar, carevasăzică, pentru cetirea celor scrise, tot se cere și învățătură de carte. Iar pentru a lor în-

țelegere mai trebue și cap sănătos și unul care a cetit mult și a auzit tâlcuindu-se de bătrâni mai pricopsiți, care să-ți spună că nu toate scripturile sânt evanghelii și cum că nici o slovă sfântă n'are, carevasăzică, două înțelesuri.

Așa. Acuma să încerc a vă vorbi mai întâi despre călugărie și pe urmă despre mărturisire sau ispovedanie, — pentru care rog pre Dumnezeu de ajutor și pre sfinții pentru ascultare.

Blagosloviți și ertați.

Maicilor și surorilor, călugăria, carevasăzică, se chiamă că e tot dela Dumnezeu lăsată. Ce-i drept nu stă scris nicăirea c'ar fi zis Cel-de-sus să fie pe pământ călugări și călugărițe. Dar iarăș nicăirea nu stă scris că ar fi zis Iubitorul de oameni să fie pe pământ avocați și ingineri și trenuri și airoplane și câte mai sunt. El, Milostivul, a grăit așa: „Creșteți și

vă înmulțiți și stăpâniți pământul". Și celelalte câte mai trebuesc, a lăsat la mintea omului să scornească cu capul lui care și ce fel. Că doar nu era să înșire Dumnezeu toate nevoile câte i s'ar ivi omului în fiștecare zi și în fiștecare ceas. Dar, carevasăzică, nici de capul lui nu l-a lăsat, că cine știe ce blestemății l-ar fi dus mintea să facă, fiindcă a zis Milostivul: „Păr din capul vostru nu se va mișca fără știrea mea!" Iar evanghelia dela Paști glăsuește: „...și fără el nimic nu s'a făcut din câte s'au făcut".

Așa dar călugăria a fost scornită de oameni cu știrea și cu voia lui Dumnezeu. Care oameni erau arzând întru inimile lor de dragostea lui Hristos și de viață pustnicească și nu puteau, carevasăzică, să se nevoiască în mijlocul cetăților, și atunci își împărțeau avuțiile la săraci și la betegi și se afundau prin pustietăți, unde omul n'a umblat și hiara n'a fost

turburată întru ale sale. Şi precum atunci aşijderea şi astăzi se găsesc oameni care pentru binecuvântate pricini fug de larma lumii aceştia şi se duc la mânăstiri, pentru linişte şi pentru pocăinţă. Că unii sânt turburaţi în credinţa lor, alţii nu sânt volnici să se lupte cu răutatea zilei, iar alţii sunt munciţi de duhuri necurate care nu ies decât cu post şi cu rugăciune.

Iar cine lasă ale lumii şi vine la mânăstire, să cade să schimbe nu numai îmbrăcămintea, ci şi obiceiurile, precum şi cugetul. Că zice avva Alonie: „De n'aş fi stricat tot, n'aş fi putut să mă zidesc". Iar avva Andrei zice: „Trei lucruri trebuesc călugărului: singurătatea, sărăcia şi tăcerea întru răbdare". Că dacă eşti carevasăzică singur, nici pricină de clevetire nu-ţi faci, nici vremea o cheltuieşti vorbind fără folos şi nici pe altul nu-l zăticneşti din lucrul său cu gura ta cea ca o moară. Şi lipsa ta şi înstrăinarea ta vor fi mai

lăudate decât fără-de-rușinea cu care te îmbulzești între frați. Că zice avva Moise: „Cine fuge de oameni este ca un strugure copt, iar cine între oameni petrece, este ca agurida“. Iar cuviosul Nil, grăește: „Nerănit rămâne de săgețile vrășmașului călugărul care iubește liniștea; iar cel ce se amestecă cu mulțimea, dese răni primește“.

Iar cât pentru sărăcie, — toți sfinții și cuvioșii părinți au grăit și prin cărți și către ucenicii lor cum că nu se poate călugărie fără sărăcie. Că averea griji și pofte pricinuiește; iar sărăcia aduce dupre sine umilință și smerită cugetare și tăere a voei. Zice avva Pamvo: „Călugărul să poarte acest fel de haină: că trei zile să o spânzure afară și nimeni să nu pue mâna pre ea“. Dar eu ce văz aici? Văz maice călugărițe îmbrăcate în vestminte, carevasăzică, jumătate de lână subțire, jumătate de mătase. Văz la lumină cum că

aceste haine fac pete strălucitoare ca vestmintele cele de mare cinste; și mai văz cămilăfci împletite din fir, carevasăzică, de borangic; iar sub cămilăfci văz fețe rumene și buze rumene și ochi pofticioși și neobosiți întru priveghere. Și mai văz mâini albe cum au fecioarele de boeri și de împărați, iar în mâini văz metanii cu boabe de preț; iar în picioare ce văz? Văz pantofi văcsăluiți, cu sfori de mătase și cu tocuri înalte și cu scârțâieli și cu ciorapi pe care numai muerile din orașe și din târguri îi caută.

Călugărițe netrebnice ce sunteți! Așa stă scris că se cade să se poarte cel ce se leapădă de mirenie și se vinde pre sine dragostei lui Hristos? N'ați cetit voi, carevasăzică, niciodată Viețile Sfinților și Patericul? Astfel se îmbrăcau cuvioșii părinți și cuvioasele femei? De neam mare a fost cuvioasa Anastasia și purta cămașă de păr aspru și se hrănea gustând seara

puţină pâine de orz, iar somnul îi era pre aşternut de pietre. Aşijderea şi cuvioasa Singlitichia şi cuvioasa Xenia şi cuvioasa Apolinaria fiica lui Antemie Antipatul, şi Taisia care mai nainte a fost curvă şi s'a izbăvit prin osârdia cuviosului Pafnutie, şi Pelaghia care tot în curvie a trăit până ce s'a mântuit de către fericitul Non.

Nu mâini albe cere Dumnezeu dela călugări, nici obraji rumeni şi nici ochi neosteniţi şi poftitori. Ci mâinile să fie crăpate de nevoinţe, iar obrajii să fie uscaţi de post, iar ochii stinşi de plâns şi de priveghere. Căci zice avva Antonie: „Când sunt slab, atunci sunt puternic; căci atunci e tare virtutea sufletului, când poftele trupului vor slăbi". Iar Proorocul zice: „Cenuşă ca pâine am mâncat şi băutura mea cu sânge am amestecat". Iar un bătrân îmbunătăţit în pustnicească petrecere zice: „Postul smereşte trupul, privighe-

rea luminează mintea, tăcerea liniștită aduce umilință și lacrămi, iar lacrămile și plângerea fac pe călugăr desăvârșit". Iar Pimen cel Mare zice: „Dacă vei tăcea, vei avea odihnă în locul în care vei locui". Fiindcă tăcerea, carevasăzică, e mai bună decât vorbirea fără rost. Căci tăcând, nici răilor nu le dai pricină să te prindă din cuvânt, precum odinioară Saducheii când cereau Mântuitorului să le arate semn din cer; nici ispitit la cârtire cu cei pismătăreți nu vei fi și nici pricină de căință pentru cele ce cu prostire vei grăi, nu vei avea. Căci zice avva Isidor: „Mai de folos ești tăcând, decât strigând cuvinte care supără". Iar avva Pimen zice: „Cel ce vorbește pentru Dumnezeu — bine face, iar cel ce tace pentru Dumnezeu — tot bine face". Adică zicerea aceasta s'ar tâlcui așa: că dacă ai minte trează și limbă nespurcată și buze nevinovate, — să grăești cuvântul lui Dumnezeu atunci când

spre folos va fi; iar dacă te ştii că eşti înceţoşat şi lenevos cu mintea, iar cu limba gângav ori cu buzele necuvioase, — să taci, că mai mult folos vei aduce şi, carevasăzică, mai mult dar vei dobândi.

Şi se mai cade călugărului să aibă răbdare. Căci răbdarea aduce dupre sine umilinţă, iar umilinţa aduce smerită cugetare, iar smerita cugetare sporire întru cele duhovniceşti. Eu, carevasăzică, aveam la sfântul Munte un mular, carele este asemenea unui catâr ce se naşte din împreunarea cea dupre fire dintre un asin şi o iapă, sau dintre un cal şi o asină, — bine nu ştiu. Blagosloviţi şi ertaţi. Şi acest mular, dupre cum am zis mai nainte, era, carevasăzică, aşa de îmbunătăţit întru răbdare şi întru tăcere şi în smerenie şi în post şi în priveghere, încât nu-l mai socoteam a fi dintre dobitoacele cele necuvânătoare, ci ca pre un călugăr desăvârşit. Şi l-am şi numit cu nume călugăresc. Ii

ziceam, carevasăzică: Ghervasie. Iar părintele stareț și cu alți părinți, auzind cum că am numit pre un dobitoc cu nume de monah, mi-au zis: — Nu se cade, avva Macarie, să faci un lucru ca acesta! Iar eu am răspuns: — Dacă toți călugării câți trăesc în Sfeta Agora și la Ierusalim și în România și la Pecersca Kievului și pe unde-or mai fi viețuind în numele lui Hristos, ar spori întru răbdare și întru smerenie și în post ca acest dobitoc, — ar fi nevoit spurcatul voivod al oștilor drăcești să-și trimită toate legheoanele în războiu nevăzut cu sfintele mânăstiri, iar lumea cealaltă ar fi lăsată, carevasăzică, în pace și în bună viețuire. Iar acuma Scaraoschi e slobod să-și risipească slugile în toată lumea, căci nicăieri nu întâmpină cetăți tari; nici în mânăstiri, carevasăzică. Iar părintele stareț și cu ceilalți părinți n'au mai zis nimic. Iar eu zic că sunt mânăstiri unde Scaraoschi n'are tre-

buință să trimită decât un drac beteag, să ia seama pe la porți și pe la crăpături, ca atunci când va zări fapte bune intrând și cele rele eșind, să bată depeșă la Iad, ca să-i vie și alți într'ajutor. Iar aicea la sfințiile voastre nici măcar unul, cât de beteag, n'ar trebui; dar unul tot este fiindcă stăpânitorul lumii aceștia are obiceiu să-și pună consuli preste tot locul, ca să sloboadă pașapoarte pentru intrarea întru împărăția întunerecului și a scrâșnirii dinților.

Scorpii! Pui de năpârci! Vă îmbrăcați în mătăsuri și vă pieptănați în fiește care zi și vă ungeți părul cu mirosuri și mâncați cu unelte de metal răsunător și vă sticliți încălțămintea și faceți scaldă, desgolindu-vă trupurile? Așa s'au scris pentru a călugărului viețuire? Că maica noastră Melania Romana, deși de neam mare, nu făcea scaldă nici mai nainte de-a fi călugăriță. Că se ducea la scaldă numai

de gura bărbatului, iar acolo își spăla fața precât se vede, și poruncea roabelor să n'o vădească nimănui. Mueri necuvioase ce sânteți!

*

Așa. Acuma, carevasăzică, cuvioaselor maici și cinstitelor surori, să vă spun v'o două vorbe și pentru mărturisire sau ispovedanie, — pentru care iarăși rog pre Dumnezeu de ajutor și pre sfinții voastre de ascultare.

Mărturisire sau ispovedanie se chiamă, carevasăzică, atunci când te duci la duhovnic să-ți spui păcatele de bunăvoe, după cum zice înțeleptul David: „Din voia mea mă voiu mărturisi lui". Și după cum nu te duci la fiștece doftor, atunci când te dor ranele trupului, ci la cel mai iscusit; tot așa se cade să-ți alegi duhovnicul cel mai bun, atunci când sufletul are nevoe de tămăduire și de ușurare. Căci zice marele Vasilie: „Precum pati-

mile și ranele trupului se arată numai la cei iscusiți doftori care știu să le vindece, așa și păcatele se cuvine să se arate numai celor ce pot să le tămăduiască".

Iar atuncea când te spovedești, „fă-te și cu năravul și cu mintea ca un osândit, în pământ căutând și de este cu putință și picioarele doftorului ca pre ale lui Hristos cu lacrămi udându-le", — zice Ioan Scărarul. Nu te rușina de haina duhovnicului, dacă e de preț; și nu te scârbi dacă e sărăcăcioasă așa ca a smereniei mele, că nu hainei lui te mărturisești, ci darului carele este sub haină.

Și iarăși nu te rușina a-ți spune păcatele până la unul, căci zice înțeleptul Sirah: „Este rușine care aduce păcat, și este rușine care aduce slavă și dar". Iar Ioan cel dela scară învață: „Spune și nu te rușina: a mea este umflătura, părinte, a mea este rana, dintru a mea lenevire s'a făcut, iar nu dintru a altuia, nimenea nu

este pricinuitor al acesteea: nici om, nici duh, nici altul careva, ci numai lenevirea mea".

In vremea de demult, cei care se pocăiau şedeau la uşa bisericii, iar mărturisirea păcatelor se făcea în auzul celor de faţă. Cu toate acestea nimeni nu se ruşina a-şi striga păcatele şi a-şi cere milostivire. Iar acum te ruşinezi de faţa unui singur om, carele slobod este, după canoane, să te pedepsească au să te erte; dar tot după canoane este dator, ca şi când n'ar avea limbă de grăit, să nu-ţi vădească vorbele tale şi faptele tale. Mueri netrebnice şi fără de minte! Se cade să crape pământul sub picioarele voastre şi să vă înghită de vii ca pre Dathan şi pre Aviron.

Aşa. Iar când te mărturiseşti, nu-ţi vădi căinţa smulgându-ţi părul şi sgâriindu-ţi faţa şi sfâşiindu-ţi vestmintele, aşa cum fac făţarnicii; ci deschizându-ţi inima întru toate ale sale şi sufletul întru toate

ale sale, și să spui fără să răcnești și fără să ascunzi. „Rupeți inimile voastre și nu hainele voastre!“ — zice proorocul Ioil. Iar psalmistul zice: „Mustrate-voiu și voiu pune înaintea feții tale păcatele tale“. Adică ori cât am căuta noi să ascundem un păcat — au de rușinea duhovnicului, au de frica unui canon, carevasăzică, prea aspru, Dumnezeu ni-l va scoate la arătare, fie în viață prin mustrarea cugetului, fie după moarte, la înfricoșatul județ, dupre cum cu adevărat grăește fericitul Gură-de-aur: „Acolo vom vedea greșalele noastre, goale și descoperite; dar vom plânge în zadar“. Că dacă pe pământ nu găsești vreme și nici pricină să-ți plângi păcatele și să strigi dela rărunchi: greșit-am! — acolo, înaintea Divanului, unde satana, carevasăzică n'are vreme să aștepte cu furca goală, până te-i căi tu, și nici Dreptul judecător să te mai întrebe dacă bine îți pare, au rău îți pare, de cele ce cu

fapta sau cu învoirea gândurilor ai păcătuit. — e prea târziu, încât nici nu poți să tragi măcar cu coada ochiului să vezi cum diavolul s'agață cu ghiarele de tirizie, ca nu cumva să lipsească vre-un dram în partea celor rele.

Iarăși însă se cuvine a ști, că nu e deajuns să strigi: — greșit-am! — oricât de tare ți-ai umflà pieptul și ți-ai întări gâtlejul. Acest cuvânt „greșit-am" grăitu-l-au și Saul, grăitu-l-au și Iuda, dar de folos nu le-a fost, căci s'au căit cu buzele, iar cu inima și cu fapta au rămas, carevasăzică, în păcat. Că dacă ar fi așa, adică să erte Dumnezeu numai fiindcă și-a tins păcătosul mâinile la cer și a deschis gura zicând: greșit-am, iartă-mă! — atunci, carevasăzică, slobozi am fi să săvârșim câte nici satanei nu i-ar trece prin cap, și în chipul acesta nici duhovnici n'ar mai trebui, nici canoane nu s'ar mai da, nici iad n'ar mai ține Scaraoschi într'un zadar.

A, ha! îți vine să râzi, ai? Sfinția ta, aia care suni metaniile și lărgești nările nasului și dai cu coatele. Tiii, ce-ați face sfințiile voastre! Că v'ați lăsa culioanele și v'ați împodobi capetele cu pălării d'alea pline de fulgi și de orătănii, parcă ar fi lucrate la bălamuc, și v'ați scoate raselé și antereele, iar în locul lor ați pune fuste fără mânici și fără piepți și fără poale, iar pantofii i-ați mai înălța, iar dinții, carevasăzică, tot așa i-ați spăla... ai? Păcătoaselor! Ați cetit voi undeva că sfintele femei își frecau dinții și măselele cu păr de porc... ca să se mântuiască? Vai de aceea pe care o voiu prinde că se mai folosește de obiceiurile mirenilor ca să-și albească dinții și măselele! Priviți la mine, că de patruzeci de ani n'am mai dat cu razul prin gură și nici dinții nu mi-au căzut, nici măselile nu mi s'au clătit, cu toate că mă apropii de vârsta psalmistului.

Așa. Carevasăzică, după cum vă spusei, că dacă ar fi să se erte așa ușor păcatele, v'ați împodobi ca mirencile cele fără de rușine și ați eși prin târguri și prin răspântiile cetăților și ați ispiti pe bărbați întru împlinirea poftelor celor oprite; ori v'ați duce la mare, unde am auzit — de n'ar fi așa — că se face scaldă întru păgânească amestecătură de bărbați și de mueri, — vai de sufletele lor! — apoi v'ați întoarce la mânăstire și ați striga cu buze netrebnice: — Greșit-am, mă căesc! Și Milostivul, pe loc, ca la poruncă, ar trage cu plaivasul și n'ar mai rămâne, carevasăzică, nimic în catastif.

Dar nu-i așa! Ci canon de pocăință și nestatornicie întru păcat voește Domnul. Iar canonul să-l primești cu bucurie și să-l faci fără cârtire, că dacă sora lui Moisi nu s'ar fi osebit afară din tabără șapte zile dupre porunca Domnului, nu s'ar fi curățit de lepră. Și dacă cel ce a curvit în

Corint n'ar fi fost dat satanei, dupre porunca marelui Pavel, nu s'ar fi mântuit sufletul său, în ziua Domnului.

Să nu te împuţinezi, nici să te scârbeşti, că fără canon nu te izbăveşti de păcat. Ia aminte că însuşi împăratul Teodosie cel Mare a săvârşit canonul orânduit lui de către sfântul Ambrosie. Iar David, pentru ispăşirea păcatelor sale, izgonit fiind din împărăţie de către chiar fiul său, rătăcea cu picioarele goale, suferind răutăţile oamenilor, după proorocia lui Nathan. Şi apoi, ce vei folosi dacă te vei duce la doftor şi-i vei arăta boala ta şi nu vei ţine seamă de sfaturile lui? Atunci rana mai vârtos se întinde şi trupul moarte aşteaptă. Şi iarăşi, ce vei folosi dacă-ţi vei mărturisi greşala şi nu vei face canonul dat ţie de duhovnic? Păcatul rămâne neiertat şi altul i se adaugă, spre pierzania sufletului şi spre câştigarea Gheenei.

Acuma, firește, datori suntem mai întâi

să ne ferim de pricinile păcatului, așa dupre cum se cade să ne ferim de pricinile boalei. Că dacă mergi, carevasăzică, între cei bolnavi, degrab te vei îmbolnăvi; iar dacă te amesteci cu cei stricați, vei cădea și tu întru stricăciune. Să nu-ți zică mintea: eu vârtos sunt și boale de mine nu se lipesc. Sau: eu tare sunt și ispitele nu mă covârșesc. Că om ești; nu ești nici înger, nici demon. Și acum ești sănătos, iar peste un ceas, nepăzindu-te și cu cei răi amestecându-te, sufletul ți-l sminteșți și ți-l rănești. Nu te sumeți întru puterea ta, ci mai vârtos fugi de primejdie, căci zice înțeleptul Sirah: „Cel ce se teme de primejdie, nu vă cădea într'ânsa; iar cel ce iubește primejdin, va cădea într'ânsa". Iar dumnezeescul Zlataust zice: „Cel ce nu fuge departe de păcate, ci aproape de dânsele călătorește, cu frică va viețui și de multe ori într'ânsele va cădea".

Câteodată vedem bine că dacă facem cu-

tare lucru, greşim. Totuşi, din lăcomie, au din nestăpânire a voei, îl facem, mângâindu-ne că nu săvârşim cine ştie ce păcat. Se întâmplă însă că tocmai pentru ceea ce noi socotim că nu ne va aduce osândă, să pierdem împărăţia lui Dumnezeu. Ionathan a păcătuit greu pentru o gustare de miere, iar Isav pentru că s'a lăcomit la un blid de linte.

Iar când păcătueşti, lasă toate şi mergi degrabă la duhovnic. Nu-ţi îngădui să se adune păcate peste păcate, zicând: mă voiu mărturisi mâine; căci amânarea vine din îndemnul satanei, care nu va zăbovi să-ţi pue piedici şi mâine şi poimâine, până când vei începe să uiţi, sau mintea îţi va spune că n'ai greşit, ci faptă bună ai săvârşit. Luaţi aminte că un păcat nemărturisit nu numai că-ţi va aduce muncă pe lumea ceailaltă, dar îţi va pricinui pierderea răsplătirii pentru toate faptele bune pe care le-ai făcut. „Toate dreptăţile lui

nu se vor pomeni", — grăește proorocul Iezechil pentru cei ce din lenevire, au din altă pricină lasă păcate nemărturisite.

*

Cuvioaselor maici și cinstitelor surori, eu, carevasăzică, mi-am făcut datoria, după priceperea mea — cât va fi, și după judecata mea — cum am socotit, și v'am tâlcuit din învățăturile sfinților Părinți, câte mintea mi-a ajutat să le pun de față și cât am chibzuit că nu întrece răbdarea sfinților voastre. Căci mai sunt și alte învățături pre care — au ținerea-mea-de-minte le-a scăpat, au frica de a nu vă osteni prea mult m'a făcut să le las pentru altădată, când Duhul cel prea sfânt iarăși mă va lumina a vă grăi și a vă învăța. Rog însă și pre sfinții voastre să faceți dragoste și ascultare și să citiți cu minte trează, tot ce s'a scris de către învățătorii noștri, căci ei au avut și dar mai mult dela

Dumnezeu și mana mai iscusită, și să vă iconomisiți din scripturile lor câte vă sunt spre trebuința cea de folos. Iar unde nu vă pricepeți, să veniți la smerenia mea, zicând: — Părinte duhovnice, sau Cinstite Părinte, — cum aveți dragoste să-mi ziceți —, au proastă sunt, au prea deșteaptă mă socotesc cu mintea și nu pricep, carevasăzică, un lucru ca acesta. Eu, atunci, de-mi va fi cu putință, am să zic: asta e așa, iar asta e, carevasăzică, așa. Iar dacă nici eu nu m'oiu sumeți a vă tâlcui un lucru ca acela, voiu zice: — lasă aci și treci mai departe, că nici înțelepciunea nu stă într'o slovă și nici capul nu trebue să ți-l spargi, carevasăzică, într'o foae.

Feriți-vă însă de gândurile poftei, ca să nu cădeți în curvie și în alte desfrânări. Căci a zis avva Iperechie: „Precum leul este groaznic măgarilor sălbatici, așa și călugărul cel iscusit — gândurilor poftei". Iar Efrem Sirianul a zis: „Cugetă

cele bune, ca să nu cugeți cele rele, căci mintea a fi deșartă nu sufere". Și tot acest înțelept cuvios a zis: „Să nu faci minciuna adevărul tău; să nu umbreze slava deșartă smerenia ta; să nu adoarmă somnul privigherea ta; să nu jefuiască iuțimea blândețea ta; să nu te îngretoșezi de vreun om, ca să nu întărâți, carevasăzică, pre Făcătorul său".

Și fiindcă un cuvânt se cade să grăesc și pentru maica starița, pe care o rog să nu se smintească și să mă urgisească ca Eudoxia pre dumnezeescul Chrisostom, și Irodiada pre Botezătorul, — voiu zice numai atât: Prea Cuvioasă maică stariță, eu, carevasăzică, n'am de unde ști cât îți poate mintea, că nici prooroc nu sunt și nici de multă vreme nu m'a adus Dumnezeu aici. Iar atunci când îți voiu cunoaște faptele și-ți voiu iscodi priceperea, nu voiu ostcni mustrându-te. Iar de urgie nu mă voiu teme, că nici capul nu mi-l poți tăia și nici

în surghiun, carevasăzică, nu mă poți trimite. Și chiar de s'ar întâmpla să-ți zică mintea că un rău se cade să-mi faci, eu tot nu mă voiu înfricoșà, căci „Domnul este scăparea mea și va scoate din laț picioarele mele". Iar acuma, la început, în pilde îți grăesc; iar mai pre urmă nu-ți voiu mai grăi în pilde, ci te voiu lovi, carevasăzică, întocmai ca un biciu de foc și ca o suflare de vifor ce vine repede.

Ia aminte că pentru turma ce îți este încredințată, vei să răspunzi și aici în fața oamenilor și dincolo înaintea Dreptului Judecător. Că va să te întrebe Județul cel nemitarnic: — Ce fel de turmă ai păzit, Cuvioasă?—De mueri, milostive Doamne! — ai să răspunzi sfinția ta. — Și acuma de ce mi-ai adus capre? — are să zică iarăși Dreptul judecător. — Că din mueri se cădea să faci mielușele, iar tu ai făcut capre, blestemato și trufașo! Du-te dela mine, cu turma ta cu tot, în focul cel veș-

nic, carele este gătit diavolilor şi slugilor lui! Iar un părinte bisericesc zice: „Fericită corabia ce se cârmueşte de cei iscusiţi, şi cetatea ce se împărăţeşte de cei credincioşi, şi mânăstirea ce se povăţueşte de cei înfrânaţi. Şi vai de nu va fi aşa! Căci cetatea se va lua de varvari, iar corabia se va sfărâma de stânci, iar mânăstirea se va pustii". Amin.

*

Mulţumit de sine, părintele Macarie îmbrăţişă cu o privire părintească, soborul maicilor, gândind cu oarecare mândrie: „De-ar da bunul Dumnezeu ca din turburarea cea dela Prodoromul să se aleagă barem mântuirea acestor mueri păcătoase, şi sporirea întru cele bune a acestui sfânt locaş". Apoi intră în altar dibuind cu mâinile pe la buzunările anteriului să-şi scoată şervetul ca să se şteargă de năduşala ce se strecura din creţurile de pe

frunte. Nimeri însă chiloţii. Cunoscând aceasta după şnurul de cauciuc pe care-l simţi înainte de-ai trage afară, îşi aminti de datoria omului care a găsit un lucru străin; şi vru să înştiinţeze soborul. Dar maicile se îmbulzeau spre eşire, aşa că amână pentru alt prilej.

In altar se găseau, ca de obicei, maica eclesiarha, vestmântăreasa şi cliseriţele, la care se mai adăugară acum, ca să mai audă graiul duhovnicului şi să-l cunoască mai deaproape, maica Iperechea din comitet, maica Eudoxia—tot din comitet şi ea, maica Eliconida arhondăreasa şi încă alte cinci sau şase călugăriţe. Văzându-le lipite de pereţii altarului, cu înfăţişare smerită şi cu urechile gata să mai prindă ceva de folos din gura lui, părintele Macarie găsi cu cale să mai arunce câte-o vorbă de duh, nu lipsite de tâlc, că ştia el că astfel de glume nu sunt pedepsite de canoane şi că însuşi Sfântul Vasilie cel

Mare, cât era de aspru la înfățișare și la cuvânt, și-a îngăduit și el o glumă pe seama unui bucătar împărătesc. Maicile îi primiră și glumele tot cu ascultare și cu smerenie. Numai maica Eudoxia strâmbă din nas a sminteală sau a saturație, iar sora Nița și cu sora Ana, care-și făceau de lucru pe la proscomidie, râdeau pe înfundate și-și trăgeau cu coada ochiului, așteptând parcă să se petreacă ceva și mai de haz.

Părintele duhovnic își desoracă felonul și epitrahilul, apoi încercă, cu ajutorul maicii Raisiei, să-și scoată și stiharul — lucru ce nu-i izbuti decât cu greutate și cu rușine mare. Căci cele două surori posnașe, băgând de seamă că nu și-a îmbrăcat pantalonii, negreșit din pricina căldurii, îi prinseseră vestmântul sfințit de anteriul cuviosiei sale. Și când cuviosia sa, cu ajutorul maicii Raisiei ridică de stihar, se luă totodată și anteriul, rămâindu-i ismenele în privelișteа maicilor.

Maica Raisia schinci un țipăt și fugi în vestmântărie. Iar maicile celelalte, văzându-i și ele goliciunea unele eșiră ca să râdă sau să trâmbițeze întâmplarea, iar altele își vârâră vederile în camilăfci. Duhovnicul însă nu băgă-de-seamă și încercă singur să-și scoată stiharul. Neizbutind, nu se supără, ci, în starea în care se găsea, căută o lămurire.

— Dacă n'aș ști că satana nu îndrăznește și nici nu poate să intre în sfântul altar, ași zice că Întunecimea Sa, carevasăzică, a apucat cu ghiarele de stihar ca să mă supere și să mă iuțesc întru aprindere. Dar așa, carevasăzică, se poate ca un fir să se fi prins de copcile anteriului. Ia vedeți, cuvioaselor.

Maicile însă se căraseră până la una, urmate de ucenica dela duhovnicie, ne mai rămânând în altar decât sora Nița, care sări repede și scoase acele.

Când se văzu descătușat, părintele Ma-

carie răsuflă uşurat şi vru să pună o întrebare, pe care o păstrase înadins pentru la urmă. Văzând însă altarul gol, se mâhni de ciudă şi asemănă pe maicile care plecaseră cu fecioarele cele nebune, din evanghelie. Iar întrebarea o puse sorii Niţei:

— Aşa e, c'am eşit bine, soră Niţă?

— Foarte bine, cinstite părinte! — răspunse buclucaşa clisăriţă, făcându-i smerită metanie şi sărutându-i mâinile amândouă.

V

CE-AU VORBIT MAICILE DELA BISERICĂ ŞI PÂNĂ S'AU DESPĂRŢIT

MACRINA

Vai, soro!

ARCADIA

Vai!

NIMFODORA

Aşa duhovnic mai zic şi eu!

MACARIA

Ăsta, da!

MACRINA

Da nu-l văzuşi, soro, ce urât e?

AFTUSA

Taci, soro, nu mai zice aşa, că e păcat. Om şi el ca toţi oamenii!

NIMFODORA

Dacă — și cum le mai spune!

MACRINA

Le-a învățat p'acolo prin sfântul Munte. Ce treabă a avut? Că mohair știu că n'a țesut!

EUFIMIA

Vai ce nas caraghios!

HRISTINA

Sora Ana spune că e falș.

EUFIMIA

Nebunatica aia ar trebui luată dela duhovnicie că uite, să știți dela mine, bine n'are să-i fie bietului creștin cu ea.

CALIOPI

Vai, ce-i făcea părintelui Iason! Ar trebui șoptit maicii stariții.

ZENAIDA (iconoama)

Și-a făcut mitropolia pomană cu noi.

ELPIDIA (din comitet)

Mare pomană.

STAREIȚA

A vrut Dumnezeu cu noi, că ne prăpădeam maicilor. Gheena ne mânca pe toate! De mai trăia părintele Iason numai un an-doi, bine nu s'alegea de mânăstirea noastră.

MAXIMILA (din comitet)

Nu mai era chip de trăit.

STAREIȚA

N'aveam să fac o cât de mică mustrare unei maici, că numai decât îmi întorcea: Da părintele duhovnic m'a ertat!

EPRAXIA (tipicăreasa din dreapta)

Da ce crezi, maică stariță: n'a luat-o prea anasâna, când a început cu afuriseniile și cu miile de metanii?

MAXIMILA

Ei, așa e la început. Las' să le mai sperie.

STAREIȚA

Cât de aspru ar fi, tot nu e deajuns. Că prea se nărăviseră.

IULITA

Ce mai duhovnic de ispravă, maicilor!

APOLINARIA

Ia să te afurisească, așa ca pe mine, să vedem cum ai să zici?

NEONILA

Ori să-ți dea să faci trei mii de metănii!

IULITA

Ei, așa e la început!

OLIMPIADA

Da nu-l auziră-ți, soro, ce vorbe ne zicea și în biserică? Din ticăloase si netrebnice nu ne mai scotea.

PAMFILIA

Pui de năpârci!

IULITA

Apăi le zicea și el dupe carte. N'ați auzit că și în Prolog ne face câteodată așa?

TRIFILIA

Să vă spui ceva, să râdeți să vă pră-

pădiți. Umbla azi dimineața cu niște chiloți pe mână și întreba maicile că ce sunt.

PAMFILIA

Cine umbla, soro?

TRIFILIA

Părintele duhovnic, soro!

PAMFILIA

Cum adică atata lucru nu-l taia și pe el capul?

NEONILA

Da de unde sa-l tae, soro, când și-a petrecut viața numai în sfântul Munte!

PAMFILIA

Ai dreptate, că pe-acolo nu sunt femei. Da lasă că pe aici o să afle el multe.

APOLINARIA

Da de unde or fi ajuns chiloții în mâna lui, maicilor?

TRIFILIA

Odată ce e sora Ana la duhovnicie...

ELPIDIA

Tare învățat trebue să fie, sărăcuțul!

ZENAIDA

Vai, cum le mai spune din scriptură!

STARIȚA

Îl laudă părintele Mitropolit că știe scripturile ca pe apă. Ci-că nu se găsește teolog să știe ca sfinția lui pe dinafară psaltirea și evangheliile. Și-ți spune din Prooroci și din viețile sfinților de crezi că are cartea dinainte.

MAXIMILA

Nu-l auzirăm noi în biserică! Dar păcat... că e prea urât.

ZENAIDA

Și trențăros...

EPRAXIA

Și neșesălat...

STARIȚA

Ce vreți, maicilor? A trăit bietul om în Sfântul Munte și acolo, doar se știe, nu se duce nimeni să se fudulească. E, încet, încet, o să învețe și sfinția lui să se mai îngrijească.

ELPIDIA

Am să-mi fac pomană cu sfinția lui, să-i dau mohair pentru o rasă.

EPRAXIA

Eu am să pun fetele să-i facă vre-o cămașă, două, că afară de a de pe el nici nu cred să mai aibă alta.

STARIȚA

Apăi o să-i mai dea maicile — care ciorapi, care o cămașă, că e pomană.

ZENAIDA

De pieptănat o să-l pieptene sora Ana...

STARIȚA

Am să chem pe maica Agatoclia, să-i spun să aibă grijă, că nebunatica aia o să-i facă zile fripte.

GALERIA (eclesiarha)

S'a făcut de râs, maicilor!

STARIȚA, EPRAXIA, ELPIDIA, MAXIMILIA, ZENAIDA

Cine?

GALERIA

Iacă duhovnicul nostru... ăl sfânt!

TOATE

Cum, soro?

GALERIA

Şi încă de două ori numai până acuma! Să-l fi văzut azi dimineaţă cum umbla cu nişte chiloţi — vai, da-mi crapă obrazul de ruşine! — şi întreba din maică în maică: ce sunt? La urmă de tot, văzând că nimeni nu-i spune, i-a băgat în buzunarul anteriului şi a intrat cu ei în biserică...

TOT GRUPUL

Iîîu!

STARIŢA

Da ce-ţi veni, Galerio, că parcă te ştiam că nu prea îţi place să glumeşti!

GALERIA

Nu glumesc nici acuma. Du-te şi-l caută în buzunar, că dai de chiloţi.

MAXIMILA

N'o fi în toate minţile!

EPRAXIA (își face cruce)

Doamne ferește!

ELPIDIA

Să știți că Ana i-a făcut-o!

GALERIA

Dar acuma după slujbă, să-l fi văzut... păcatele mele, Doamne...

EUDOXIA (le ajunge gâfâind)

S'a făcut de batjocură, maicilor!

STAREȚA ȘI ELPIDIA

Cine, soro?

EUDOXIA

Iacă întrebare! Duhovnicul, păi cine crezi? L-am văzut eu de eri că nu e în toate...

STAREȚA

Ce-a făcut, soro? Ți-a arătat chiloții?

EUDOXIA

Sfinției tale îți arde de glumă, dar ia să te fi brodit în altar când se desbrăcă, să te vedem ce-ai fi zis?

MAXIMILA

Ce s'a întâmplat, maică Eudoxia?

EUDOXIA

Să spui eu ce s'a întâmplat? M'a ferit Măicuța Domnului!

STARIȚA

Da ce, soro, s'a legat de cineva? a omorît pe cineva?

EUDOXIA

Mai bine făcea moarte de om, decât să-și arate ismenele în fața maicilor!

STARIȚA

Visezi, maică Eudoxio?

MAXIMILA

Vai!

ELPIDIA

Iîu!

ZENAIDA

Haiti! Hapciu!

GALERIA

Să știți dela mine că n'are toate doagele!

EUDOXIA

Ba n'are niciuna!

STARIȚA

Cum s'a întâmplat, maică Eudoxio: și-a ridicat poalele în fața maicilor?

EUDOXIA

E, he! Numai să fi văzut...

ELPIDIA

Ptiu!

MAXIMILA

Hapciu!

ZENAIDA

Caii la trăsură — și cu el la balamuc.

MITRODORA (vestmintăreasa)

Nu-l judecați așa, maicilor, că nu e sfinția lui de vină, săracu! Uite eu am fost acolo și am văzut bine când sora Nița i-a scos două ace, cu care cred că tot ea i-a prins stiharul de anteriu... și sfinția lui le-a ridicat fără să știe.

STARIȚA

Săracul de el!

MAXIMILA

Ah!

ELPIDIA

Ce batjocură... bietul călugăr!

STARIȚA (către eclesiarhă)

Sora Nița are să facă cincisute de închinăciuni în mijlocul bisericii și în timpul sfintei leturghii.

EUDOXIA

Aa, fata mea să facă atâtea închinăciuni în mijlocul bisericii? Imi pui gâtul dac'o face!

STARIȚA

Bine, dacă sfinția ta nu vrei, am s'o dau pe mâna duhovnicului.

EUDOXIA

Ce s'o mai dai pe mâna duhovnicului? Lasă mai bine să fie canonisită de starița ei...

EPRAXIA

A băgat frica în ele! Să știți că-i dau pânză și pentru o pereche de izmene.

ELPIDIA

Eu îi mai dau şi o pereche de ciorapi.

EUDOXIA

Darnice vă mai iscărăţi, frate! Parcă eu n'am pânză şi ciorapi să-i dau? Numai sfinţiile voastre aveţi?

EPIHARIA

Uite, eu drept să vă spui, că până azi n'am deschis Patericul. Dar acuma am să-l citesc tot, că prea frumos ne învaţă părintele duhovnic.

ARSENIA

Eu am citit numai viaţa cuvioasei Arsenia, dar acuma am să le iau la rând.

AGATIA

Cum oiu ajunge acasă, las toate baltă şi încep să citesc de-ale sfântului Efrem.

RAISIA

Da pentru ce să mai citesc, soro? Bine că ştie părintele duhovnic, că ne mai spune sfinţia lui.

TEODORA

N'ai vreme, surioară, că cine ar fi aia să nu citească?

AGATIA

Păi cum o să ai vreme, dacă vinzi mereu la bluze și la mohair și la cămăși de noapte?

TEODORA

Parcă tu nu vinzi!

ARSENIA

Maicilor, de ce să nu vorbim ce se cade: toate suntem niște păcătoase și nimic altceva. Că nici la biserică nu ne ducem regulat, nici mâna pe carte n'o punem.

AGATIA

Doar când le ștergem de praf.

ARSENIA

Atât.

RAISIA

Tot e ceva.

TEODORA

Să ştiţi că dacă nici părintele ăsta n'o face călugăriţe din noi, altul nu mai face.

ARSENIA

Da prea ne-a speriat, soro!

AGATIA

Ei, a zis şi el, fiindcă aşa o fi scriind pe unde a cetit.

MAFTIDIA

Păcat că nu e mai spălat niţel.

ARSENIA

Eu mi-am pus în minte să-i dau nişte ciorapi, sărmanul, că-mi închipui că nici n'o fi având.

TEODORA

Mie îmi zice gândul să-i fac o cămaşă de noapte. Dar trebue să fac rost de nişte pânză mai groscioară.

ARSENIA

Eu îi fac o scufie.

AGATIA

Eu am să-i dau o pereche de metănii, că l-am văzut cu niște alea tocite, fără fir de păr. Ș'o să-i mai dau și o bucată de săpun ca să aibă să se spele.

MAFTIDIA

Dar eu ce să-i dau, maicilor? Poate cumva o perie de dinți și niscaiva pastă... Ați băgat de seamă ce dinți urâți are?

ARSENIA

Fugi de-aci, soro, că-ți găsești beleaua! N'auzișsi ce spuse la „cuvânt?"

MAFTIDIA

Ce-are-aface! Așa ca sfinția lui pot să zic și eu; iar în chilia mea fac ce vreau!

AGATIA

Bine că nu e pe-aci să te-auză, că numai decât te-ar afurisi. N'ai auzit ce-au pățit maicile care s'au spovedit aseară?

MAFTIDIA

Anăi alea!... Lasă că asa le trebuia!

ARCADIA

Vai, ce vorbe îi zise maicii stariţe! Auzirăţi soro?

NIMFODORA

Foarte bine! Parcă-l învăţai eu pe părintele duhovnic! Stareţa, dacă e stareţă, trebue să fie ca o sfântă...

MACARIA

Lasă, maicilor, să le mai dea de hac: şi stareţii şi alora din comitet, că prea se ţin de nu le mai ajunge nimeni la nas!

ARCADIA

Ce-ar fi să afurisească pe maica stariţa!

MACRINA

I'aş face părintelui duhovnic o cămaşă de noapte.

NIMFODORA

Da de ce numai pe stariţa? Ar trebui afurisite şi eclesiarha şi iconoama, că s'au îngrăşat din venitul mânăstirii. Nu vedeţi că nici la blagoslovenie nu ne mai răspund?

MACRINA

Ba eu, drept să vă spui, m'aș băga ucenică o lună de zile la părintele duhovnic, numai să le dea anaftemii p'alea din Comitet, că prea sunt colțuroase.

AFTUSA

Eu cred că de afurisenie și de anaftema nu s'ar sinchisi ele atâta cât de metanii. N'are cine-i deschide capul părintelui duhovnic să le dea măcar câte două mii...

MACRINA

Prea ar slăbi, soro dragă, și atunci nu le-ar mai cunoaște nimeni că sunt în administrație.

ARCADIA

Să văz pe maica Eudoxia făcând numai zece metanii în mijlocul bisericii — p'arcă m'aș scula după boală!

AFTUSA

Ce-ai zice, Arcadio, dacă ți-ar da și ție măcar o mie...

ARCADIA

Ba mie n'are pentru ce să-mi dea nici o sută, dar o mie!

AFTUSA

Ei, parcă mie are de ce!

NIMFODORA

Tăceți, maicilor, că toate suntem păcătoase.

TATIANA (sosind într'un suflet)

Săracu, bietu părintele duhovnic!

TOT GRUPUL

Ce e, soro?

TATIANA

S'a apucat nebuna aia a micii Eudoxiei și i-a prins stiharul de anteriu... și când să se desbrace... i s'au văzut ismenele...

MACARIA

Iîîu!

NIMFODOR

Vai!

ARCADIA

Săracul de el!

MACARIA

Dar bine, soro dragă, n'avea şi el pantaloni?

TATIANA

Venise numai în ismene... de, pe căldura asta...

AFTUSA

Aşa or fi umblând călugării pe la sfântul Munte.

TATIANA

Când am văzut, maicilor, era să intrăm în pământ de ruşine...

MACARIA

Te găsise şi pe tine ruşinea!

NIMFODORA

La urma urmei... om bătrân.

STARIŢA

Vorbiţi mai încet, că uite-l după noi.

EUDOXIA

Uff, parcă a eşit dintr'o leasă de scaeţi!

ZENAIDA

Şi bocancii ăia din picioare...

MAXIMILA

Ei, om şi el dela Dumnezeu!

ELPIDIA

Să te-auz după ce te-o afurisi, tot aşa ai să zici?

ZENAIDA

Pe mine n'are de ce să mă afurisească!

ELPIDIA

E, parcă pe mine are!

EUDOXIA

Poftă mare, maică stariţă.

STARIŢA

Mersi, asemenea.

VI

RĂSCOALA

Mai nainte de-a apune soarele, soborul sfintei mânăstiri Ibăneşti, era în ziua aceea într'o fierbere, cum nu se văzuse nici la alegerile de stareţă. Ba un cunoscător al trecutului mânăstirii ar fi găsit că nici în Cirişar 1868, când maicile se răsvrătiseră împotriva mesei de obşte şi ceruseră hrana în bani sunători, nu se trăsese atâta năduf. Şi pe drept cuvânt, căci atunci era vorba de-ale trupului: mămăligă de mei, brânză scoasă cu casmalele de prin butoae, grâu fiert; iar acum erau la mijloc ale sufletului: mântuire, rai, iad, canoane, — oricum lucruri mai gingaşe şi mai înalte decât grija unui trup

care şi aşa tot o să putrezească după moarte.

Maica Eudoxia, izvor nesecat de asemănări şi de osândiri, fu de părere că atâta jale, a mai fost în mânăstirea Ibăneşti, numai la focul cel mare care s'a întâmplat când sfinţia ei era soră şi ucenică la pitărie.

Numai atunci s'au făcut atâtea cruci, numai atunci a mai fost chemat aşa de mult şi cu atâta evlavie numele lui Dumnezeu şi al Sfintei Fecioare, şi niciodată ca atunci nu şi-au mai adus maicile aminte de ctitorii şi de patronul mânăstirii.

Ce se întâmplase? Negreşit lucruri de pomină. Un sfert din maici erau anatemisite, alt sfert afurisite, al treilea sfert încărcate cu mii de metănii şi cu felurite oprelişti. Iar cele care rămăseseră nemărturisite, se bucurau de jalea celorlalte, hotărîte însă, de va fi cu putinţă, să se lase păgubaşe de spovedit, — fie chiar fugind o vreme din mânăstire.

Puţină uşurare simţiră bietele maici când aflară că niciuna din comitet şi din administraţia mai de jos a mânăstirii nu rămăsese fără grea canonisire. Barim iconoama şi casiera spuneau singure că n'au viaţă să mai isprăvească metăniile.

Căci, cuviosul Macarie se ţinuse de cuvânt. Nu eşise nici o iotă şi nici o cirtă din slova canoanelor. Iar acolo unde canoanele erau nelămurite şi lăsau la chibzuinţa lui, dăduse la posturi, la metănii şi la închinăciuni, de se dusese vestea până la cer şi până la iad. Ici vedeai o călugăriţă cu ochii plânşi, colo una cu lacrămile şiroae pe obraji, dincolo un pâlc vorbind tare şi gesticulând fără fereală, ori altul şopăcăind cu ochii în patru. Hangul îl ţinea, firește, maica Eudoxia. Avea şi de ce, căci fusese afurisită şi osândită să facă zec *aţe* — adică o mie de metănii proaste, oprită un an dela sfânta împărtăşanie şi ce o supăra mai rău şi mai rău—timp de

patruzeci de zile să nu grăiască decât șapte cuvinte pe zi, așa cum poruncește legea schimnicilor.

Aa, de-ar fi pedepsit părintele Macarie numai pe maicile dela conducerea mânăstirii — l-ar fi bătut norocul. In două zile n'ar fi avut unde să mai pună ciorapii și metaniile și borcanele cu dulceață! Ori dacă i-ar fi zis mintea să canonisească tot soborul și să fie cât mai îngăduitor cu comitetul, toate bunătățile pământului — câte se găseau în cămara mânăstirii și pe la bătrânele Sfatului ar fi năpădit asupra lui. Pe când așa, neștiutor și credul, bietul sfetagoreț și-a pus în cap toată obștea. De i-ar fi auzit urechile câte se vorbeau pe socoteala cuviosiei sale...

— Ăsta e smintit, soro!

— De-o fi tot — să-mi tai gâtul.

— Nu i-a făcut Dumnezeu degeaba nasul ăla așa de mare!

— Și picioarele sucite!

— Şi barba încâlcită!

— Om însemnat...

— Ce crede sfinţia lui c'o să facă mulţi pureci la noi?

— Proastă o fi aia care i-o da măcar o linguriţă de dulceaţă.

— Ba chiar nebună!

— Nici mâna n'am să i-o mai sărut.

— Umblă cu chiloţii în buzunar şi judecă păcatele altora.

— Ce mai sfânt!

— O, ho!

— Sfântoi!

— Săracul, bietul părintele Iason!

— Să-i erte Dumnezeu păcatele!

— Aşa duhovnic nu mai vedem noi...

— Ne-a trebuit unul mai grozav!

— Dihania...

— Bruh!

— Işi arată ismenele în biserică şi pe urmă mai îndrăsneşte să spovedească pe maici.

— Ce scârbă!

— Nu mai spuneți că-mi vine rău.

— Tu ai să faci canonul?

— Dar sfinția ta?

— N'o să avem încotro... Dar când o fi să mă mai spovedesc, măcar de-aș umbla nouă poște după duhovnic și la sfinția-lui nu mă mai duc.

— Și eu la fel.

— Faceți-vă cruce, maicilor!

— De una îmi pare bine: că afurisi pe hoața aia de iconoamă.

— Făcea s'o afurisească...

— Da pareă Eliconida are vreun cusur!

— Și Neonila trebuia. Dar auzii că i-ar fi dat numai o mie de metănii.

— Am să fac canonul numai de bucurie c'a oprit-o pe Sofia dela sfânta împărtășanie... Că prea... să ne erte Dumnezeu!

— Ei, ce faci, Marto, îi mai dai ciorapi?

— Măcar de l'aș vedea cu picioarele goale și crăpate și tot nu-i dau.

— Ei, poate aşa numai ca să-ţi faci o pomană...

— Ne-a pedepsit Dumnezeu, maicilor.

— Să mulţumim maicii stariţe că sfinţia ei l-a pripăşit pe-aici. Ci-că e mai breaz ca ăilalţi!

— Se vede...

— Las' că bine v'a făcut! Am să mă duc mâine să-i pui metanie şi să-i duc un borcan cu şerbet de smeură... că drept a judecat şi după dreptate v'a osândit.

— Ia să te auzim după ce te-i spovedi, tot aşa ai să zici?

— Mie nu mi-e frică!

— Ipocrita!

— Puah!

— Ia tăceţi să vă spui ceva. Auzii că n'a rămas nici o babă din Comitet neafurisită...

— Iîîu, să-i dea Dumnezeu sănătate!

*

Culmea mâniei şi a pornirii împotriva

duhovnicului se putea vedea în salonul stăreției. Maica starița, femee trecută de cincizeci de ani, deobicei liniștită și stăpână pe gândurile și pe mișcările ei, se plimba de colo până colo, sucind și răsucind metăniile de chihlibar să le rupă și mai mult nimic. Maica Platonida, uceniția ei și casiera mânăstirii, nespovedită încă, privea nedumerită și nemulțumită la înfățișarea maicii Evgheniei; iar sora Dumitra, una din ascultătoarele stăreției înțepenise lângă ușă așteptând porunca stareții care o sunase.

— Chiamă pe părintele duhovnic! — răsună însfârșit glasul aproape bărbătesc al maicii Evghenia.

— Numai decât.

— Ba nu-l mai chema... ba cheamă-l... ori mai bine vestește pe maicile din comitet să vie la stăreție. Fugi și tu, Platonido!

Până să se adune comitetul, maica sta-

rița, căutând să se mai liniștească puțin, se apropie de fereastră și privi prin perdeaua de rețea la grupul de călugărițe care ascultau judecata maicii Drasida, în chipul unui potop de ocări ce le arunca asupra părintelui Macarie, punându-i la îndoială priceperea meseriei și sănătatea minții. Maica starița nu-i înțelese toate cuvintele, dar din gesturile ei trase încheerea că trebue să fi fost greu canonisită; și fața i se lumină de-un zâmbet. Cuvioasa Drașida, fostă candidată la stăreție, biruită de ea numai cu zece voturi, îi pricinuia multe nopți nedormite. Dacă n'ar fi fost sfinția ei în mânăstire, ca să-i măsoare tot pasul și s'o bârfească până și față de cei mai mari pe care îi cunoștea sau căuta în acest scop să-i cunoască, stăreția ar fi fost mult mai dulce. Pe când așa se vedea nevoită să mai dea pe la biserică măcar la sfinții cu polieleu, să mai împărtășească și maicile din produsele

mânăstirii și să înmulțească plocoanele și zâmbetile către stăpânirile cele mai înnalte.

Ca să se încredințeze mai bine de pățania dușmancei sale, deschise fereastra ș'o întrebă.

— Ce s'a întâmplat, maică Drasido, că parcă te văd supărată?

Fosta ca să fie stariță se întoarse numai pe jumătate:

— Mă mir că mă mai întrebi, Prea Cuvioasă!

— Eu nu știu de ce e vorba!

— Apoi de unde să știți Prea Cuviosia Voastră! O stariță, firește, n'are trebuință să știe decât ce se petrece pe moșie, la grajd, la cămară, în pivniță și la casierie. Incolo — Dumnezeu cu mila... Ne-ai adus duhovnic de ne-ai pricopsit.

Stariță se făcu a nu pricepe.

— Cum, maică Drasido, nu-ți place? Imi pare rău că nu ți-am cerut și părerea sfinției tale.

— Te-ai spovedit?

— Eu nu...

— E, atunci când te-i spovedi şi te-o afurisi şi ţi-o da să faci o mie de metănii şi te-o pune să posteşti până-i cădea din picioare — să te-auz ce-ai să zici!

— Aşa canon ţi-a dat sfinţiei tale, maică Drasido?

— Aşa!

Şi maica Drasida se întoarse cu spatele.

— Vai de mine şi de mine! — se văită starița, prefăcându-se foarte supărată. In inima ei însă simţi deodată o întorsătură în folosul duhovnicului. De unde cu un minut înainte, din pricina celor ce-i ajunseseră la ureche, era hotărîtă s'o isprăvească repede cu el, acum găsi că face să-i ţină parte...

— Miluește-ne pre noi!

— Amin. Ce s'aude maică Eudoxio?

— Foc!

— Ce zici?

— Foc! Foc şi pârjol. Ştii ce înseamnă foc şi pârjol? Când pui chibritul într'o clae de pae şi o laşi să ardă...

— Adică?

— Adică!... Mă mir că te faci nisnai! Ai adus pe nespălatu-ăla aici, să-şi bată joc de-o mânăstire întreagă... Acuma ai înţeles ce e cu focul şi cu pârjolul de care zic?

— Dar nu l-am adus eu, maică!

— Da satana cred că nu l-o fi adus!...

— Miluește-ne pre noi!

— Amin.

Maica Iperechea îşi vârî mai întâi burta rotofee, apoi pantofii cu cătărămile intrate în carne şi numai după aceea îşi arătă capul lat, cu nasul turtit şi cu părul eşit în stive seine de sub camilafcă. Din uitătura aspră strecurată printre gene, se putea uşor ghici ce-o rodea la inimioară.

— Blagosloviţi!

— Domnul şi Maica Domnului, — îi

răspunse starița cu dulceață trezită, în glas.

— Domnul! — zise apoi și maica Eudoxia, spre a se achita de-o neplăcută datorie.

— A venit sora Dumitra și mi-a spus că ai treabă cu mine...

— Da, maică Iperechio, uite... să mai vorbim câte ceva de-ale mânăstirii.

Maica Eudoxia sări arsă:

— Să mai vorbim câte ceva! De ce ocolești și nu spui drept? Ne-ai chemat să vedem ce e de făcut cu călugărul ăla care a pus mânăstirea în picioare.

— Parcă n'ar fi tot... Doamne ferește! se închină mica Iperechea.

— Ba e nebun de-a binelea, — împlini maica Eudoxia, cu ochii închiși.

— Miluește-ne pre noi!

— Amin.

Din dibuelile dela ușă, maicile înțeleseră că trebue să fie cuvioasa Elpidia, o-

perată de curând la ochi. Stariţa se ridică să-i deschidă.

— Vai de mine şi de mine... că rău mai e de omul care nu mai vede cum trebue! — se văită maica Elpidia, troncănind cu ciomagul pe duşumele.

— Ei, da tot mai zăreşti sfinţia ta, că un ochi e mai sdravăn, — o mângâie stariţa.

Maica Elpidia se înţepeni în picioare şi în băţ:

— Doar n'ăi fi vrând să-i pierz pe-amândoi!

— N'ar strica Dumnezeu... că multe răutăţi ai mai făcut... când s'a 'ntâmplat să fii stariţă! — o atinse maica Eudoxia.

Maica Elpidia ridică bărbia şi lăsă să i se vadă un neg acoperit de-un smoc de păr.

— Aa, păi dacă începi iar cu vorbe d'astea, eu mă duc. Şi mută ciomagul către uşă. Maica stariţa îi sări în cale:

— Stai, un 'te duci? Parcă ziceai că n'ai să mai pui la inimă de-ale maicii Eudoxiei!

— Așa am zis... și așa e... dar să-și mai ție și ea gura... măcar când e omul la necaz!

— Da ce necazuri ai, soro? Că la ochi te-ai vindecat! zise împăciuitoare maica Eudoxia.

— Cu sfinția ta n'am împărtășire! îi tăe vorba maica Elpidia. Și se lăsă gemând într'un fotel.

„Câ-hî! Câ-hî!"

— Asta e Maximila, ghîci maica Eudoxia.

„Câ-hî, Câ-hî! Câhîu!

— Să știți c'a dat într'a măgărească, râse maica Evghenia.

— Câ-hî, câ-hî!... Miluești-ne pre noi!

— Amin, amin.

— Câ-hî, câ-hî!

Maica Maximila se ivi cocoșată, tușind

în sec, și după ce iscodi salonul c'o privire greoae, întrebă mirată:

Ați și venit, soro?! Eu cred că Eudoxia aici a mâncat...

— Apăi... dau slavă lui Dumnezeu, că până în ceasul de față nici n'am chiorît și nici nu m'am cocoșat, — răspunse înțepată, maica Eudoxia.

— Da ce-o fi cu maica Nona de nu mai sosește? — zise maica starița, mai mult ca să schimbe vorba.

— N'o auzi cum bodogănește pe la fereastră? — răspunse maica Eudoxia, arătând cu amândouă mâinile.

— Urechi de cârpă... câ-hî, câ-hî!

— Ce obiceiu la sfinția ei să vorbească singură! — se miră maica starița râzând.

— Apăi... mai bine singură, decât să răscolească toată mânăstirea... cum au unele o limbă! — zise maica Elpidia, pocnind cu bățul în covor.

Maica Eudoxia, la un semn al stareții, se sâcâi pe scaun și înghiți vorba.

— Milueşte-ne pre noi!

— Amin.

Maica Nona, înaltă cât un plop şi blândă ca o oae, şi tot aşa de albă, cu faţa sbârcită ca dosul unei pâini înghesuită în cuptor, cu nas subţire şi ghebos şi cu mustăţi neisprăvite, păşi sfioasă aducând o carte uriaşă subţioară.

— Ai venit cu Sfânta Scriptură, soro? o întâmpină, firește, maica Eudoxia.

— Ba eu zic că e *Pidalionul,* răspunse maica Nona, întorcând cu îndoială scoarţa de lemn şi de piele. — Uite, m'a afurisit părintele duhovnic, ăsta care a venit acu, şi-l luai să se uite maica starița să vază după care lege a găsit sfinţia lui cu cale să mă canonisească aşa rău, că eu de, păcătoasă oiu fi, dar nu-mi vine să crez c'am căzut chiar aşa de tot.

Maicile făcură haz şi urmând pe stareţa se aşezară mai bine în foteluri.

— Maicilor, grăi cea mai mare, v'am chemat pentru două lucruri...

— Ba pentru nouă! — întrerupse maica Eudoxia la repezeală. — Mai bine spune drept: că ne-ai chemat să vedem ce e de făcut cu sărăcia asta de duhovnic. Că a pus mânăstirea în picioare de nu mai știu bietele maici ce mai e de capul lor.

— V'am chemat — urmă maica Evghenia, fără să țină în seamă întreruperea maicii Eudoxiei, — să ne sfătuim mai întâi în privința surorilor pe care trebue să le recomandăm sfântului Sinod pentru a fi călugărite, și apoi să vedem ce s'a întâmplat cu părintele duhovnic. Că mi s'au plâns câteva maici că ar fi fost năpăstuite la spovedit.

Maica Elpidia lovi nervos cu bățul în piciorul scaunului, iar maica Eudoxia, la un gând cu ea — se întâmplă și astfel de minuni! — se ridică în picioare:

— Ce năpăstuit! Și-a bătut joc de bătrânețele noastre, aia a făcut! Auziți sfințiile voastre, că dacă faci și tu bae, să-ți

cureți trupul ca orișice muritor, să te dea anaftemii! Da unde s'a mai pomenit batjocura asta?

— Eu parcă l-am auzit de scaldă, zise îndoelnic maica Nona.

— Scaldă, scaldă! repetară toate maicile râzând.

— Auzi dumneata — scaldă! Nici măcar bae nu știe să zică! Apăi dacă nu s'o fi scăldând sfinția lui, ce-mi pasă mie? N'are decât să-l mănânce păduchii.

— Maică Eudoxio, — luă vorba starița — spune la Pateric că nu se cade călugărului să-și vază goliciunea. Și părintele duhovnic...

— Și părintele duhovnic al sfinției tale a luat-o de căpătâi, — se burzului Eudoxia.

— Păi dacă scrie în Pateric! — zise maica Nona.

— Eu cred că nu se cade să vezi goliciunea altuia... dar pe-a ta? — își dete cu părerea maica Iperechia.

— Și eu tot așa bănuiesc, — încuviință cuvioasa Maximila. Că măcar uitându-te după vreun îndrăcit de purece și tot... Doamne ferește!

— Pe mine m'a întrebat dacă am dormit vreodată într'o mânăstire de bărbați, — se plânse maica Nona. — Și dacă i-am spus că s'a întâmplat de câteva ori să mă prindă noaptea — fie la Cernica unde am avut pe frati-meu Nicodim, Dumnezeu să-l erte, fie la Căldărușani, după grâu ori după lână, — m'a cicălit sfinția lui și m'a mustrat pentru atâta lucru; iar la urmă mi-a zis ca dupe carte:

— Dupre glăsuirea canonului al 47-lea al celui de-al 6-lea sobor ecumenic, te afurisesc; dar pentrucă acest mare păcat — de soro! — l-ai poftorit de mai multe ori, socotesc să-ți mai adaog și dela mine douăzeci de *ațe,* pe care să le faci seara înainte de culcare, iar nouă luni să nu te împărtășești.

Uite, chiar așa mi-a zis. N'am uitat nici o vorbă. Nu știu ce părere aveți sfinției voastre, dar eu nu cred să fie așa de mare păcat fiindcă dormi unde te apucă noaptea.

— Mai ales într'o mânăstire unde sunt frați de-ai noștri, — îi sări Elpidia în ajutor.

— Tot așa am gândit și eu, maică Elpidio. Și ca să-mi ies din bănueli, uite am adus Pidalionul — crez că n'a greșit Tecla — să se uite în el cine cunoaște mai bine, că nici ucenica mea nu se prea pricepe, nici eu nu înemeresc unde trebuie.

— Dă-i-l Eudoxiei! — zise maica Elpidia cu răutate.

— Ei, da parcă numai eu sunt aici?—se mânie maica Eudoxia, întorcând capul.— Citește sfinția ta c'ai fost stareță și trebue să știi...

— E, dacă aș avea vedere bună, nu te-aș mai ruga eu pe sfinția ta! — zise cu tristețe maica Elpidia.

— O, ho, și când vedeai bine erai grozavă! — mârâi Eudoxia.

Maica Maximila luă cartea de legi din mâinile Nonei și o deschise la scoarță. Dar n'apucă să silabisească bine titlul, că o podidi tusea: câ-hî, câ-hî!... hapciu!

— Chef! — îi ură maica Iperechea.

— Ticnafesul! — îi prooroci Eudoxia.

— Foarte mulțumesc... și Dumnezeu... hapciu!

Ca vecină, maica Iperechea luă Pidalionul, și după ce-și șterse ochelarii și-i cocoță pe nas, îl deschise deandoaselea. Prilej pentru maica Eudoxia, mai ales, să-și întindă fălcile.

— N'am ochelarii ăilalți la mine, se scuză maica Iperechea, — că ăștia sunt numai pentru vedere de departe, nu sunt pentru cetit.

— Lăsați, surioarelor, să cetească maica stareță, nu vedeți că nu sânteți în stare? le mustră maica Eudoxia. Și luând Pida-

lionul dela Iperechia îl întinse maicii Evgheniei. Dar maica Iperechea se simți jicnită, mai mult pentru repezeala cu care i-se luase cartea:

— Da de ce nu cetești sfinția ta... că ai nume de împărătească?

Maica Eudoxia făcu ochii mari și căscă gura:

— Da de unde și până unde ai aflat sfinția ta că am eu nume de împărătească?

— Da cum, soro, n'a chemat Eudoxia pe împărăteasa care a surghinuit pe sfântul Ioan Gură-de-aur?

— Ia uită-te, frate, da mare filoscoafă te iscași? — se prefăcu că se miră maica Eudoxia.

Stariția își puse ochelarii și se apucă să citească pe coperta dinlăuntru. Dar Eudoxia îi dete zor:

— Cată, soro, acolo unde scrie de soborul al 6-lea, n'auzișsi ce spuse Nona?

După multă dibuială și după ce-și șterse

ochelarii de câteva ori, puind la grea încercare răbdarea Eudoxiei, maica starița izbuti să dea de capitolul sinodului cu pricina; dar acuma nu cunoștea numerile. Maica Elpidia căță să-i vină în ajutor.

— Eu știam că 40 e ca M mare, dar nu-mi aduc aminte cum focului e 7...

Plictisită, maica stareță chemă pe Platonida. Casiera, cunoscătoare și cu vedere bună, găsi canonul al 47-lea și-i dete citire:

„Nici în mânăstire bărbătească — femee, nici în mânăstire femeească — bărbat, să doarmă. Că, afară de toată poticnirea și de scandelă, se cade a fi buni creștini. Iar de va face cineva aceasta, ori clinic de-ar fi, ori mirean de-ar fi, să se afurisească".

Platonida citi apoi și „tâlcuirea", din care se văzu că opreliștea e mai vârtos pentru monahi; „căci loruși își pricinuesc scandelă, aprinzând focul cel în fire sădit al poftei".

Maicile, surprinse de asprimea canonului, se priviră câteva clipe în tăcere. Pentru întâia oară în viața lor, destul de lungă, făceau cunoștință cu vechile și cam învechitele legiuiri bisericești și nu le venea să creadă c'ar fi așa de grozave.

— Are dreptate părintele duhovnic, — rupse stareța tăcerea

Maica Elpidia pocni cu bățul în vârful pantofului, maica Maximila își înăbuși tusea, maica Iperechea se șterse la ochi, maica Eudoxia își duse mâna la gură, iar cuvioasa Nona holbă ochi-i mari și nevinovați:

— De maică stariță... așa o fi... văz și eu acum... dar de când m'am pomenit în mânăstire nu știu să se fi mai făcut vreodată astfel de oprire. Parcă sfinții voastre n'ați găzduit niciodată într'o mânăstire de bărbați?

— E, he!... făcu maica Maximila, rătăcind cu gândul în trecutul îndepărtat.

Ce era odată—ştiţi până nu se luaseră averile! Ia spune maică Iperechio.

— Ba să spue Eudoxia, că-i merge gura mai bine. Ia spune, soro!

Maica Eudoxia îşi drese glasul, apoi îşi luă seama.

— Spuneţi sfinţiile voastre, că sunteţi mai bătrâne.

— Ne spuneau şi nouă maicile noastre, Dumnezeu să le erte! — începu Elpidia, că mai nainte vreme, până nu se luaseră averile dela mânăstiri, tot lucrul călugăriţelor era pentru părinţi. Ei le aduceau lână, iar ele le făceau ciorapi, le ţeseau abà pentru haine, le făceau cămăşi, şi nu le mai oprea nimeni să se ducă să ia ce le trebuie, ori să vie ei să le aducă acasă. Ba ci-că în săptămâna dinaintea sfântului şi marelui post, adică a Brânzii, asta nu ştiu dacă o fi chiar aşa, se duceau maicile cu dăsagii cu plăcintă şi încălţate cu opinci, cum se purta pe atunci, şi nu le mai

afurisea nimeni! Şi doar, slavă Domnului, că or fi fost şi pe vremea aia duhovnici! Ba ce duhovnici! Se găsi trăistarul ăsta mai isteţ să desgroape canoanele...

— N'ai auzit, soro, că ăsta e din sfântul Munte? — zise maica Eudoxia în batjocură.

— Măcar de-ar fi chiar şi dela Ierusalim! — strâmbă nasul maica Maximila.

— Sfinţia ta ce ici maică stariţă?—întreabă Nona nedumerită.

— De maicilor, grăi starița, ştiţi bine că de părintele Iason, Dumnezeu să-l erte, nu se mulţumeau călugăriţele fiindcă era prea ertător. Toată lumea vrea un duhovnic mai aspru. Iar acuma se jăluesc de ăsta, pe care Dumnezeu şi cu sfântul Dimitrie ni l-au adus, tocmai din pricină că este aşa după cum doriseră. Ştiţi bine, că doar nu cred să fi uitat de eri şi până azi, cum ne-am înţeles cu sfinţia lui când a venit: să ne spovedească după canoane. Ei, acuma ce mai vreţi?

— Da cine credea, soro, c'o să fie canoanele așa de rele? — se răţoi maica Iperechia.

— Tare aș vrea să știu cine au fost aia care au scornit astfel de canoane, că doar Dumnezeu îmi închipui că nu le-a scornit, — zise maica Maximila, cu chef de ceartă.

— Sfinţii Părinţi le-au făcut, maică! — răspunse casiera privind de sus.

Dar Maximila nu se înfricoșă:

— Le-or fi făcut pentru vremurile alea de atunci, nu pentru acum. Dovadă e că niciodată de când mă spovedesc în mânăstirea asta — și doar sunt cincizeci și patru de ani! — n'am pomenit să zică un duhovnic: te afurisesc sau știu eu ce-ţi mai fac, dupre canonul cutare. Canoniseau duhovnicii așa cum probăluiau sfinţiile lor.

— Ce mai calea-valea, maicilor? Sfetagorețul ăsta trebuie să fie scrântit la cap.

Auzi dumneata să vie de peste nouă țări și nouă mări să ne strice pacea cu canoanele sfinției lui! Pașaportul — și isprăvim cu beleaua! — dete osânda maica Eudoxia.

— Pe mine m'a afurisit fiindcă am postit Vineri în săptămâna brânzii! — se plânse Maximila. — Auzi, dumneata, în loc să-mi mai și mulțumească pentru înfrânare, mă afurisește! Ci-că așa scrie la canoanele sfântului Nichifor...

— ...Mărturisitorul,—o ajută maica Platonida.

— Așa parcă i-a zis.

— Trebuie isprăvit cu sfinția lui, — își spuse din nou părerea maica Eudoxia. Nu vedeți că-și bate joc? Fii încredințată sfinția ta că chiar dacă i-ai fi spus că ai mâncat brânză, în Vinerea aia, găsea el pe undeva vreun canon și neafurisită tot nu scăpai.

— Eu cred că Sfinții Părinți au făcut

canoanele numai așa ca să le citim,—zise cu nevinovăție cuvioasa Nona.

Maicile făcură haz.

— Ba le-au făcut pentru vremea aia când erau eresuri în Biserică, — gângăvi nesigură fosta stariță.

— Sfinției tale ce canon ți-a dat să faci, maică Eudoxio? — întrebă starița, cu oarecare răutate, pe cea mai guralivă din comitet și din toată obștea.

Intrebarea surprinse pe maica Eudoxia.

— Apăi, răspunse ea cu aer nepăsător, nici nu m'a afurisit, nici anaftemii nu m'a dat, doar m'a pus să fac o mie de metanii proaste, iar timp de șase săptămâni să mă hrănesc numai cu verdețuri și să nu vorbesc decât șapte vorbe pe zi...

Veselie de obște. Maica Elpidia răsuflă ușurată, maica stariță scăpă metaniile, maica Iperechea își dârdâi burta, maica Nona își făcu cruce, iar maica Maximila se înecă într'o tuse încât fu nevoe de

pumnul sdravăn al stariței ca s'o liniștească.

— Să știi dela mine, Eudoxio, că ți se scurtează limba, dacă n'ăi vorbi tu patruzeci de zile, — observă maica Iperechea între două salturi din burtă.

— Și dacă-i face atâtea metanii, are să-ți iasă răceala din spate, — adăugă maica Maximila — și se porni din nou pe tușit.

— D'abia ar mai scăpa sora Nița de atâta frinchineală, — râse și maica Evghenia.

Iar maica Elpidia era în culmea bucuriei.

— Maicilor, grăi ea ridicându-se în picioare cu ajutorul ciomagului, pe mine m'a oprit părintele duhovnic doi ani dela sfânta împărtășanie. Dar cu toate astea, declar în fața sfinților voastre că nu mai am nimic împotriva sfinției lui. Ba din toată sărăcia mea, am să rup 5—6 lei

să-i fac un culion nou, și-i mai dau și pânză pentru o cămașă. Iacă așa, numai de părere de bine c'a oprit-o pe Eudoxia să mai vorbească. Aferim d'așa canoane și d'așa duhovnic! Bravo!

Maica Eudoxia sări înțepată:

— Pe mine m'a pedepsit pentru un *dar* cu care m'a lăsat Dumnezeu... că tot mai bine e să vorbești mult decât să gângăvești ca un mutuligă; dar pe sfinția ta te-a canonisit pentru răutate și pentru că ai mâncat mânăstirea cincisprezece ani de zile...

— Taci, blestemato!

— Iacă n'am să tac deloc. Am să vorbesc astăseară ca să-mi ție șase săptămâni... Maică stariță, îți declar și eu că n'am nimic — nici cu canoanele și nici cu părintele duhovnic...

— Parcă era vorba să-i dăm teșchereaua! o întrerupse cu ciudă maica Iperechea.

— Nicidecum! Lăsați-l aci, că e bătrân

și smerit și adâncit în scripturi și aspru așa cum doream și cum ne trebuia.

— Ba să plece!

— Ba să nu plece!

— Ba da!

— Ba nu!

Văzând că se îngroașă cearta, maica stareța amână hotărârea pentru a doua zi, după leturghie.

Maica Elpidia eși vorbind în folosul duhovnicului, maica Eudoxia asemenea, maica Maximila tușind, maica Nona tot nedumerită, iar maica Iperechea își făcu loc cu burta, pufnind nemulțumită.

VII

PUȚINĂ FILOSOFIE

In vremea aceasta, părintele Macarie, călugăr lesne-crezător și nedeprins a cunoaște oamenii, plutea pe norii cerului și împărtășea sorii Anei bucuriile și nădejdile lui.

— Eu am credința, soră Anișoară, că într'un an, carevasăzică, dacă mi-o ajuta Dumnezeu, am să fac aici o mânăstire de călugărițe mai abitir ca aceea pe care o cârmuia cuvioasa Macrina — sora sfântului Vasilie. Că răbdare, carevasăzică, mi-a dat Dumnezeu îndeajuns, și am mai prins o leacă și dela fratele Ghervasie — mularul meu din Sfântul Munte. Știu și canoanele fără să mai dibuesc mult pe

carte; sunt și bun și aspru după cum vin, carevasăzică, împrejurările. Iar maicile călugărițe, am băgat-eu-de-seamă că, oricât ar fi de împuținate întru cele duhovnicești, sunt smerite și ascultătoare și nici măcar una n'a cârtit cumcă i-am făcut mustrare aspră și i-am dat canonisire grea.

— Poate în dos să fi cârtit cumva vreuna, — încercă sora Ana un duș.

Bătrânul își strânse barba între palme.

— Ai auzit frăția ta pe vreuna zicând ceva?

— A... nu, cinstite părinte, n'am auzit nimic... dimpotrivă: maicile sunt foarte bucuroase că le-a trimis Dumnezeu și cu sfântul Dimitrie un duhovnic așa ca sfinția voastră. Dar, de... îmi închipui că s'or fi găsind și d'alea cu cârteala în vârful limbei. Nu știți cum sunt maicile?

Duhovnicul se bucură.

— Ba eu aș vrea să se plângă toate,

soră Ano. Ba chiar să țipe și să răcnească asemenea unor fiare închise în cușcă, fiindcă atunci, carevasăzică, înseamnă că rănile sunt mari și adânci, iar alifiile sunt spre folos. Nici când nu se vindecă o rană cu apă rece, ci mai rău se întinde și se înrăutățește. Și iarăși niciodată nu se tămăduește omul de păcat, dacă duhovnicul îi dă carevasăzică, numai sfaturi. La rana trupească trebue otravă care să usuce, iar la rana sufletească se cuvine canon care să curețe și să facă pe cel păcătos să se ferească de pricinile păcatului.

— Luați ceaiul, cinstite părinte, că se răcește, îl îndemnă sora oarecum plictisită.

Părintele Macarie învârti lichidul gălbui cu lingurița și cu vârful degetului arătător, apoi sorbi și strâmbă nedumerit din nas.

— Mai trebue rom, cinstite părinte? Ori nu e dulce deajuns?

— Ba-mi pare c'ai pus cam mult rom, soră Ano, și mie nu mi se cade, carevasăzică, să beau băuturi beţive, că pricină de sminteală voiu fi și în zadar mă ostenesc.

— In ceai merge, cinstite părinte... și apoi n'am pus decât un sfert de pahar, îl liniști șăgalnica ucenică.

Bătrânul sorbi ceaiul — jumătate apă, jumătate rom, în vreme ce sora Ana îi rânduia cărămizile la capul rogojinei care luase locul patului.

— Ai să-ți rupi coastele, la noapte, prea cinstite părinte.

— Mai bine să-mi rup coastele soro decât să-mi pierd sufletul, zise duhovnicul moţăind a somn.

— Ești foarte obosit, cinstite părinte.

Părintele Macarie se învioră repede.

— A, nu nu! Eu nu sunt niciodată ostenit, soră Ano. Călugărul nu se cade să ostenească decât atunci când aleargă ală-

turi cu ale călugăriei. El trebue să fie veşnic treaz, căci trupul este neputincios, iar duhul e osârduitor. Eu, carevasăzică, am văzut şi călugări care dorm, cu vreme şi fără-de-vreme: au din lenevire, au din neputinţa trupului. Dar aceştia sunt călugări numai cu numele şi cu haina, iar nu şi cu fapta. „Priveghiaţi şi vă rugaţi, ca să nu căderi în ispită", — zice apostolul.

— Aţi avut mult de lucru, astăzi, cu spoveditul maicilor, cinstite părinte, îl lăudă sora Ana abia înăbuşind un căscat.

— „Intru ostenelile voastre veţi lua plata voastră", — zise sf. evanghelie, soră Anişoară. Şi apăi — cine ştie ce lucru greu n'am făcut, că doar limba s'a ostenit, iar trupul s'a odihnit. Şi nici limba, carevasăzică, n'a trebuit s'o bat prea mult, căci am văzut repede cum că nu-i nevoe de întrebări cu zecile şi cu sutele, întrucât fărădelegile au covârşit capul lor. In sfântul munte, toată ziulica mă nevoiam dim-

preună cu bietul Ghervasie, iar noaptea mă duceam la utrenie și nu dam ochilor mei somn și nici genelor dormitare până nu-mi făceam și pravila. Iar bietul fratele Ghervasie — tare mi-e dor de el, soră Ano! — picota pe lângă vreun zid sau pe vre-o piatră și când îl strigam dimineața: Ghervasie! — el, carevasăzică, îmi răspundea fără zăbavă pre limba lui și îndată venea la mine moțăind din cap, cași când ar fi zis: bună dimineața! Sau: binecuvântează, avva Macarie!

— E-adevărat că dobitoacele sunt mai bune decât oamenii, cinstite părinte? întrebă sora ca să-și mai facă de vorbă.

— Carevasăzică, sunt și oameni buni, sunt și oameni răi; și sunt și dobitoace necuvântătoare bune și sunt și de cele rele. Iar atât bunătatea, cât și răutatea, vin au din fire, au din nărăvire. Iar dacă sunt din fire nu se pot schimba; iar dacă sunt din nărăvire se pot întoarce: adică

răutatea întru nerăutate și bunătatea spre cele rele. Fratele Ghervasie era, carevasăzică, bun din fire; iar petrecerea cea îndelungă în tovărășia smereniei mele, să nu-mi fie mie a lăuda decât în crucea Domnului!—l-a făcut și mai bun și mai cu înțelegere. Și asta să nu te pună într'o uimire, căci în vremile dedemult și în cele mai de aproape, multe dobitoace și multe sălbătăciuni au fost îmblânzite de cuvioșii pustnici — au prin graiul lor, au prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

— Imi pare că sunteți cam răgușit, cinstite părinte; n'ați vrea să vă fac așa un amestec de lapte dulce cu ou? zise sora Ana, cu ochii la nasul duhovnicului și cu gândul aiurea.

— Eu, soră Ano, — să nu-mi fie mie a mă lăuda decât întru păcatele mele! — m'am obișnuit a mă îngriji mai mult de suflet decât de trup. Dar acuma fiindcă e vorba de gâtlej, fără de care nu pot

nici a cânta Domnului, nici a sluji oamenilor, mă închin dragostei frăţiei tale. Cată însă ca nici osteneală prea mare să faci, nici pagubă să pricinueşti, carevasăzică, pentru beregata unui ticălos de bătrân.

Sora părăsi cu lenevire nasul duhovniculuı şi se ridică să iasă. In aceeaşi clipă răsunară trei ciocănituri în uşă.

— Miluește-ne pre noi!

— Amin!

Uceniţa maicii Eudoxia intră sbanghie cu un taler învelit într'un şervet, şi făcu metanie duhovnicului.

— Cinstite părinte, blagosloviţi şi ertaţi că am venit aşa târziu... că poate ăţi fi şi sfinţia voastră ostenit...

— Nu face nimic, soră Niţo, căci nu osteneala întru cele duhovniceşti este pricină a pierzaniei, ci lenevirea şi dormitarea. Eu nu mă supăr, nici preget a deschide chiar în miezul nopţii, de-ar

veni cineva să-mi bată. Căci sunt duhuri de noapte care turbură gândurile și aduc ispite ; și duhovnicul, carevasăzică, se cade a fi gata în toată clipa spre ajutorința celor ce caută liman neviforît.

Sora Nița desveli farfuria.

— Uite, cinstite părinte, v'a trimes maica Eudoxia câteva bucățele de plăcintă, ca să vă mai îndulciți și sfinția voastră.

Părintele Macarie aruncă o privire întrebătoare sorii Anei.

— Ia, cinstite părinte, îl îmbie și aceasta, că nu se cade să refuzați dragostea maicilor. O să mai primiți și altele. Stomac bun să aveți.

Bătrânul pipăi bucățelele de plăcintă, din ce în ce mai înseninat la față, apoi le blagoslovi și muscă dintr'una.

— Carevasăzică e cu brânză?

— Cu brânză cinstite părinte.

— Bine, soră Niță. Să-i spui maichii

Eudoxiei că-i mulțumesc și că nu din lăcomia ochilor, au dintr'a pântecelui am primit darul sfinției sale, ci pentru că nu se cade a nu primi dragostea aproapelui tău. Hm, nu e rea! Ia, Anișoară.

Sora Nița își dibui buzunările și scoase o sticlă cu *cointreau*.

— Uite, prea cinstite părinte, și asta e tot dela maica Eudoxia.

Bătrânul opri mâna cu plăcintă înaintea gurii și privi la sora Ana. Aceasta strânse fălcile ca să nu râdă.

— Ia, cinstite părinte, că asta e băutură dulce, nu face nici un rău... și e bună pentru răgușeală. Nu-i așa Niță?

Ucenița maicii Eudoxia pricepu și-și înăbuși râsul.

—Tocmai... cinstite părinte... a văzut măicuța că ați cam răgușit la spovedit.

Duhovnicul luă sticla și o privi pe amândouă părțile, trudindu-se în zadar să ghicească vreun cuvânt din scriptura franțuzească.

— Carevasăzică e bună pentru răgușală?

— Bună ,cinstite părinte.

— Dacă e așa, carevasăzică a sosit la vreme. Că și gâtul cere doftorie și scapă și sora Ana de-a mai face amestecătură de lapte cu ou și cu zahăr.

Ucenica dela duhovnicie aduse un burghiu și destupă sticla. Părintele Macarie gustă și păru mulțumit.

— Nu-i așa, cinstite părinte, că parcă te unge pe gât?

Părintele Macarie mai poftori odată.

— Așa e... dar mi-e teamă că, deși e dulce și unsuroasă, să nu fie și bețivă.... că atunci, carevasăzică, s'ar birui și răgușala, dar ar dănțui și satana.

— N'aveți nici-o frică ,cinstite părinte, îl încurajară amândouă surorile.

Trei bătăi pocniră scurt în ușă și glasul limpede al maicii Platonida se întâlni cu răspunsul repezit al surorilor.

— Miluește-ne pre noi.

— Amin.

Uceniţa și sfătuitoarea stareţii și în acelaș timp secretară și casieră a mânăstirii, păși încet, cu gâtul ţeapăn și cu ochii iscoditori.

— Prea Cuvioase Părinte, nu vă supăraţi c'am venit la vremea asta... uite... v'am ascultat eri în biserică și așa de mult mi-a plăcut cuvântul pe care l-aţi ţinut, precum și mărturiile pe care le-aţi adus din vieţile sfinţilor și din sfânta Scriptură, că mare dragoste am prins pentru sfinţia voastră și pentru darul pe care vi l-a dat bunul Dumnezeu... și am venit ca să vă cunosc mai bine și, dacă se poate, să mă mai îndulcesc cu lucruri de folos din gura sfinţiei voastre.

Părintele Macarie își scutură barba și mustăţile, fără să izbutească a le despodobi de toate firimiturile de plăcintă, apoi aruncă o privire Anei. Aceasta, care

la intrarea Platonidei își pierduse veselia, ca și sora Niță, vru să se aplece și să-i șoptească la ureche un singur cuvânt: spioana! Dar de teamă să nu fie observată, își luă seama și recomandă musafirul:

— E maica Platonida... cassiera mânăstirii și mâna dreaptă a maicii stariță. N'o cunoști cinstite părinte?'

Bătrânul mai făcu la iuțeală o ispașă pe la gură, apoi răspunse puțin cam rușinat.

— Așa? Imi pare bine și... iartă-mă, cuvioasă, că mă găsești așa. Uite mi-a trimis maica Eudoxia bucățile astea de plăcintă, și eu... ca ăla flămândul, m'apucai să le mănânc. Și tot sfinția ei mi-a trimes și sticluța asta... eu, carevasăzică, nu știu ce fel de băutură e, dar fetele zic c'ar fi bună pentru răgușală... sfinția ta nu te sminti...

Casiera sbârci ușor din nas.

— Vai de mine, prea cuvioasc părinte! luați, nu vă feriți de mine, că pentru asta

le-a trimes maica Eudoxia. Şi trebue să vă obişnuiţi, că o să vă aducă maicile de toate... că sunt aşa de mulţumite!

— Imi vine să-i dau cu sticla în cap! — şopti sora Ana la urechea sorii Niţa.

— Dracu o aduse! — îi răspunse aceasta fără să-şi clintească buzele.

Părintele Macarie îşi mângâe barba din mijloc, apoi pe cele din părţi. Mai romul din ceai, mai gustările repetate din sticla cu lichior, la care se mai adăugară cuvintele dulci ale Platonidei, pare că-i mai întinseră faţa şi-i înduioşară ochii...

— E adevărat că sunt mulţumite maicile de smerenia mea?

— Foarte mulţumite, cinstite părinte! Parcă a picat Dumnezeu din cer.

Surorile aruncară Platonidei o privire tăioasă şi la un gând se găsiră: — Ah, îmi vine să-i turtesc culionul.

Duhovnicul moţăi trist din cap:

— S'a împlinit şi cu mine cuvintele

psalmistului, maică Platonido: „Şi au ales pre David, sluga sa...". Că multe am mai pătimit şi mult m'am nevoit până m'a adus Dumnezeu la vrednicia de faţă! Iar acuma, carevasăzică, se bucură inima mea şi se veseleşte duhul meu, că toate câte am agonisit din cetire, au din predania bătrânilor îmbunătăţiţi, nu le voiu împrăştia nici în vânt, nici pe piatră, nici în spini, ci în pământ bun ca să răsară şi să dea rod însutit la vremea lor. Dacă-mi va ajuta milostivul Dumnezeu, şi eu pentru asta mă rog, să ştii, maică Platonido, şi frăţiile voastre să ştiţi, că nu-mi voiu cruţa nici o osteneală pentru a face aici o sfântă mânăstire aşa ca să se ducă vestea peste hotare şi peste veacuri: cum că a venit un călugăr dela Sfeta Agora, carele a izgonit polcurile de draci ce luaseră, carevasăzică, soborul în ohâmnicie şi a făcut să se coboare cetele îngereşti şi să se amestece cu cele călugăreşti... Şi fiind-

că maicile sunt așa de bune și așa gata a primi învățăturile și poruncile mele, mă voiu grăbi să pun reguli aspre, așa cum am văzut la „Sf. Sava“ și cum au fost la Mânăstirea Neadormiților și cum m'o mai lumina Dumnezeu. Dar mi-e teamă numai de-un lucru: ca până s'or deprinde maicile cu rânduiala cea nouă, să nu se sm intească întru făptura mea... că urât sunt... și neîngrijit sunt...

— Cinstite părinte, de ce e nasul sfinției voastre așa borcănat? — întrebă sora Ana, uitând că Platonida e de față. Aceasta însă se făcu că n'aude. Bătrânul își dibui nasul cu mâna, ca și când n'ar fi știut cum este și răspunse fără să se supere.

— Nasul meu, soro Ano, e așa, carevasăzică, cum l-a lăsat Dumnezeu: nici eu și nici părinții mei nu sunt vinovați că n'a eșit mai frumos. Dar, carevasăzică, ce lucru mare crezi frăția ta că înseamnă

nasul în viața unui om? Ajută el la mântuirea sufletului? Au îți dă minte mai multă decât ți-a lăsat Dumnezeu? Au vreun ajutor ori măcar un sfat la vreme de primejdie? Da de unde! E și el acolo un sgârciu cu care te poți sluji, carevasăzică la fel: au de e țuguiat, au de e cocoșat, au de e borcănat. Iar cine se leagă de nasul omului, se vădește a nu fi în stare să priceapă ce e în capul celui care poartă nasul. Frăția ta, soră Anișoară, ai un nas cât se poate de frumos. Dar dacă afară de nas nu ți-o fi lăsat Dumnezeu altceva mai bun, ce folos vei aduce în lumea aceasta? Și cu ce te vei călători în cea de dincolo? Și ce ai zice frăția ta de-o călugăriță care ar striga în gura mare sau și-ar șopti numai pentru sine: — Nu mă spovedesc la duhovnicul acesta, că urât e și nas borcănat are?

— Blagosloviți și ertați, prea cinstite părinte! zise Ana rușinată. Și-i făcu metanie.

— Să fii blagoslovită... şi Dumnezeu să te erte... că tânără eşti şi minte necoaptă ai. Dar să nu crezi frăţia ta că m'au supărat, au m'au mâhnit cuvintele pe care le-ai grăit. Omul înţelept nu se supără niciodată: nici chiar atunci când un nebun, iuţit că s'a împiedicat de-o piatră, o ia şi i-o aruncă în cap. Iar de mâhnit se mâhneşte numai când limba lui n'o înţelege cine trebue s'o înţeleagă. Şi apoi — eu, în seara aceasta, sunt aşa... cu un fel de filozof. Fiindcă duhovnicul nu se cade să fie numai un tiran care afurisesţe şi porunceşte oamenilor să-şi întindă oasele şi să-şi topească osânza. El trebue să fie câteodată şi un fel de filozof...

— Ce e filozofia, Prea Cuvioase Părinte? îl întrebă maica Platonida, bucuroasă că i-a dat singur prilej să-i cunoască priceperea.

Întrebarea surprinse oarecum pe părin-

tele duhovnic. Ca să-şi dea un pic de răgaz, cuviosia sa gustă de două ori din „doftoriile“ aduse de sora Niţa.

— Barem d'aşi scăpa de răguşală. Ce zici, soră Niţo?

— Scapi, cinstite părinte...

Apoi isprăvi bucăţica de plăcintă începută.

— Carevasăzică e cu brânză?

— Cu brânză, cinstite părinte.

— Aşa. Acuma să vedem, carevasăzică, ce e cu filozofia. Eu, maică Platonido, adevăr îţi grăessc, că n'am cetit şi nici măcar n'am văzut o carte filozoficească. Ştiu doar că Elinii se îndeletniceau mai vârtos cu filozoficeştile învăţături, şi mai ştiu că însuşi sfântul Vasilie şi sfântul Grigorie de Nazianz au învăţat filozofia la Atena. Dar eu am citit Viaţa sfântului mucenic Iustin Filozoful şi am aflat de acolo că, filozofia elinească te învaţă, carevasăzică, multe lucruri de folos, dar

nu-ți ajută să descoperi pre Dumnezeul cel adevărat. Adică se chiamă că e așa ca un fel de babă legată la ochi, care umblă prin lumină și lumină caută. Insă tot mai bine m'am folosit dela niște cărturari Greci, care mergeau dela Lavra Sf. Atanasie către Dafin, iar eu mă întorceam din acest port al Sfântului Munte, dimpreună cu fratele Ghervasie, care abia se mișca sub povara din spinare. Și pesemne că acești Greci învățați grăiau despre filozofie, căci deodată s'au oprit în dreptul fratelui Ghervasie și a zis unul, arătându-l cu toiagul: — După mine, mularul acesta este cel mai mare filozof din lume: mai mare, carevasăzică, și decât Dioghen și decât Pitagora și decât Platon. Căci èl nici nu citește în stele, nici nu umblă cu lumânarea aprinsă în faptul zilei, nici nu înmulțește numerile și nici într'alt chip nu bate câmpii după adevăr.

Eu, atunci, auzind câtă cinste se face

fratelui Ghervasie, m'am oprit din cale și m'am uitat lung la el: un dobitoc și nimic mai mult. Dar pentru care pricină l-au socotit Grecii aceea cel mai mare filozof? Și această întrebare mi-am tot pus-o eu, până ce am izbutit să descoper, carevasăzică, adevărul. Adică am băgat de seamă, că fratele Ghervasie e acelaș: și când îl încarci cu povară și când îl lași slobod și când îl mângâi și când îl bați și când îl hrănești și când îl lași să flămânzească. Nu știi niciodată dacă e trist ori vesel, dacă e mulțumit ori amărât. Asta înseamnă că el nu se sinchisește de nimeni și de nimic. Tot una-i e dacă-i zici Ghervasie ori dobitoc. Și de-aici am înțeles eu cum că filozofie se chiamă, carevasăzică, atunci când nu-ți prea bați capul — nici cu minunile și nici cu blestemățiile veăcului. Puțin să-ți pese dacă cineva te sărută pe obraz ori îți dă cu piciorul, dacă acum mănânci plăcintă dela

maica Eudoxia şi tot acum vine sora Ana şi-ţi spune: Cinstite Părinte, ai fi cum ai fi... dar ai nasul, carevasăzică, borcănat.

— Iartă-mă, prea cinstite părinte! se tângui din nou ucenica maicii Agatocliei.

Bătrânul se făcu că n'aude.

— Carevasăzică, filozofia ar fi soră cu înţelepciunea... ori mama înţelepciunei... ori fiica ei... ori amândouă sunt una... ori...

— Iartă-mă, cinstite părinte! — se rugă în genunchi sora Ana.

— Ţi-am spus, soro, că eu în seara aceasta sunt un fel de filozof. Şi, ca filozof, nu voiu ţine socoteală decât de legile filozofiei... Spuneţi, dar, ce vreţi, că eu nu mă supăr. Poate şi sfinţia ta, maică Platonido, ai venit să-mi spui cum că barba e aşa, au că ochii sunt aşa, au că mâinile sunt pe dincolo...

— Vai de capul meu, Prea cuvioase Părinte, dacă mă credeţi aşa de proastă

la minte! — se tângui casiera. Eu am venit să aud cuvinte de folos din gura cea de aur a sfinției voastre, iar nu să clevetesc făptura cea omenească. Și nu în zadar m'am ostenit, căci atâta dulceață și atâta înțelepciune nu cred să fi mai eșit vreodată din gura unui duhovnic. Și fiindcă văd că aveți dragoste către păcătoasele fiice de spovedanie ale sfinției voastre, încât nu luați în seamă — nici ceasul că e târziu, nici osteneala de peste zi, aș îndrăzni să vă rog, cu smerită metanie, să ne tâlcuiți ceva din sfânta și dumnezeeasca Scriptură, că am aflat dela maica stariță cum că foarte vă pricepeți întru cele nepătrunse ale ei.

Fața părintelui Macarie se lumină ca de o mare bucurie, iar dreapta-i apucă sticluța cu „doftorii" și o duse la gură. Apoi mai poftori odată și încă odată. După aceea, Cuviosia Sa privi... filosofic la maica Platonida și văzu două în loc

de una. Se şterse la ochi şi văzu numai una. Fusese, deci, nălucire...

— Hm, dacă aveţi dragoste, carevasăzică, să mă întrebaţi şi să mă ascultaţi, eu mă voiu osteni şi vă voiu îndulci din dumnezeeştile scripturi. Că pentru aceasta am venit aici; nu pentru altceva am venit. Frăţiile voastre însă veţi avea bunătate — aici ochii cuviosiei sale se umplură de lacrimi — şi mă veţi erta pe unde mă voiu încurca: au cu ochii că sunt bătrâni, au cu mintea că e de om, au cu gura că până în ceasul de faţă nu prea s'a învrednicit a tâlcui. Ea, carevasăzică, a mâncat şi s'a rugat şi a cetit şi a clevetit şi numai cu gândul şi cu sufletul am tâlcuit...

— Cinstite Părinte, ia să ne spuneţi sfinţia Voastră: de ce a făcut Dumnezeu lumea în şase zile şi nu în şapte sau numai într'o clipeală? — întrebă, nerăbdătoare, Platonida.

Părintele Macarie privi o clipă în gol, apoi începu cea din urmă bucăţică de plăcintă.

— Carevasăzică e cu brânză?

— Cu brânză, cinstite părinte, îi răspunseră surorile râzând să se prăpădească

După ce isprăvi plăcinta, duhovnicul îşi linse vârfurile degetelor, apoi se şterse pe prosopul de pe genunchi şi se pomeni cântând:

— Năăă... Plâgâng şi i măă tâăâângu-hugunguesc... năăăi... — A, ha! Aşa e că nu mai sunt răguşit?

— De loc, cinstite părinte! — răspunseră surorile ţiindu-se cu mâinile de pântece.

— Bravo! Să-i spui maicii Eudoxiei, soră Niţo, că dela Dumnezĕu i-a venit gândul să-mi trimeată băuturica asta... dar numai de n'ar fi beţivă... Năăă... Ni-pavu-niii... Aşa. Acuma, carevasăzică, să vedem pentru care pricină a făcut Dumne-

zeu lumea numai în şase zile. Eu, cuvioasă maică Platonido, mi-am bătut capul de multe ori ca să descopăr taina aceasta, şi astfel am ajuns să mă încredinţez că Dumnezeu a făcut totul în şase zile, fiindcă a vrut, carevasăzică, să aşeze săptămâna şi să arate omului că numai şase zile se cade să lucreze, iar a şaptea să se odihnească... Năăă...

— Bine, dar omul a fost făcut abia în ziua a şasea! — observă casiera.

— E drept; dar Dumnezeu ştia c'o să-l facă.

— Nu-i aşa, cinstite părinte! Dumnezeu s'a gândit să facă pe om abia atunci când a isprăvit cu toate celelalte, „ca să stăpânească peştii mării şi păsările cerului şi dobitoacele şi tot pământul şi toate vietăţile cele ce se târăsc pre pământ", după cum spune la „Facere".

Părintele Macarie, care numai chef de tâlcuit scripturile n'avea, făcu o mină filozofică...

— Acuma... carevasăzică... firește... carevasăzică eu sunt de părere că trebue să fie oarecare încurcătură aci... și cum noi nu ne sumeţim să descurcăm, carevasăzică asemenea lucruri... să le lăsăm, carevasăzică, așa cum le-a scris Moise... Năăă..

Bătrânul dădea semne de oboseală maré, dar maica Platonida nu-l lăsă în pace și nici nu se sinchisi de cele două surori care se înghesuiseră într'un colţ și râdeau pe înfundate, ci îi puse o nouă întrebare:

— Prea Cuvioase Părinte, scrie la *Cartea Facerii* că Dumnezeu a zidit întâi pe Adam și numai după o vreme pe Eva. Pentru ce oare nu i-a făcut pe amândoi odată, așà cum a făcut perechi din celelalte vietăţi? Nu știa El că Adam singur nu se poate înmulţi?

Crezuse maica Platonida că o să-l bage în cofă pe părintele duhovnic cu această întrebare. Dar se înșelase, căci sfinţia sa o lămuri pe loc.

— Aa, păi asta e uşor de tâlcuit, maică Platonido! Ce, atâta lucru nu te tae capul şi pe sfinţia ta? N'a făcut Dumnezeu pe Eva odată cu Adam... năăăă... pentru două pricini: întâi, pentrucă trebuia s'o zidească din coasta lui, şi al doilea, carevasăzică, fiindcă Milostivul şi de oameni iubitorul, carele ştie ce se va petrece peste veacuri, ştia că muerea, carevasăzică, are să fie mai mult unealtă a diavolului decât ajutor bărbatului... Şi de aceea nu s'a grăbit, ci a încercat mai întâi să vază n'o putea să trăiască Adam şi fără ea? Şi numai când a văzut El că e cu neputinţă să fie om fără muere, a făcut, carevasăzică, pe Eva... Şi-mi închipui că nu cu inimă uşoară s'a hotărât Dumnezeu să ia coasta lui Adam şi să facă muere, adică ajutor diavolului pe pământ... Năăăăi... Şi ai cetit, cuviosia ta, maică Platonido, ce scrie în Biblie: că îndată ce s'a văzut Eva în Rai, a şi pus, care-

vasăzică, stăpânire pe Adam... și Adam, de, ca omul nemâncat de mueri... s'a luat, carevasăzică, după ea... și dacă s'a luat după ea... a înghițit mărul... și pe urmă a venit, carevasăzică, blestemul lui Dumnezeu... năăăă... și dacă a înghițit mărul...

— Cinstite părinte, îl întrerupse casiera, ce credeți sfinția voastră: n'a fost prea aspru Dumnezeu când pentru greșala unei femei, a blestemat așa de rău pe toți urmașii celor dintâi oameni?

Duhovnicul strâmbă plictisit din nas. Sora Ana îi veni repede în ajutor:

— Maică Platonido, nu vezi sfinția ta că părintele duhovnic are chef de cântat? Mai bine să-l rugăm să ne cânte ceva. Ia zi-i, cinstite părinte!

Bătrânul sfetagoreț se simți mulțumit și totodată lingușit de poftirea sorii Ana.

— Asta, soră Anișoară, se chiamă, carevasăzică, tot filozofie: adică atunci când descoperi adevărul, ghicind gândurile a-

proapelui tău. Şi nimic, carevasăzică, nu poate fi mai plăcut, decât să vii la vremea cuvenită şi să zici: eu vreau cutare lucru! Adică tocmai ceeace gândeşte celălalt... Eu, carevasăzică, n'aveam în minte că trebuie să cânt decât doar aşa pentru păcatele mele... că nici glasul şi nici priceperea, carevasăzică, nu mă îndeamnă să cânt în auz... dar când e omul obosit, aşa cum e smerenia mea, nu se cade să vie maica Platonida şi să zică: tâlcueşte-mi din scripturi! Că pentru aşa treabă se cuvine a fi tâlcuitorul odihnit la trup şi limpede la minte... dar eu, carevasăzică... nu cumva a fost în sticluţa asta şi vre-o picătură beţivă, soră Niţo?

— Vai de păcatele mele, cinstite părinte, se poate?

Liniştit de încredinţarea ucenicii maicii Eudoxiei, duhovnicul curăţi fundul sticlei...

— Carevasăzică e dulce... dar nu tot

ce e dulce ajută la mântuire... că adesea dulceţurile sunt mai vătămătoare decât acriturile şi decât amărăciunile... să ţineţi minte ce vă învăţ eu... năăăăi...

— Cântă, cinstite părinte! — îl îmbie din nou sora Ana.

— Năăăă... ni-pa-vu-niii-zo-che-dii-niii... Plâgâng şi i mă tâăăânguhugungueeeesc...

— Zi-i altceva, cinstite părinte, că doar nu ducem pe nimeni la groapă, ce Dumnezeu! — se împotrivi ascultătoarea dela duhovnicie.

— Năăăi... ni-pa-vu-gaaaa.... Acuma, carevasăzică, eu am dragoste să vă împlinesc voia... fiindcă am spus dintru început cum că în seara aceasta sunt aşa ca un fel de filosof... dar să ştiţi că monahul trebuie să fie în tot ceasul cu gândul la moarte... şi ca să nu uite această datorinţă, să se obişnuiască a cânta mereu „Plâng şi mă tânguesc, când gândesc la moarte“.. Năăăi... Evloghitòs i Hri-iis-tè o The-gòs

i-ghi-mon, o pansò-go-ngo-fus tus Ali-is anadixas, catapèmsas avtis to Pnèvmaaaa to-go à-a-ghi-nghion, ke di 'avtòn tin icumènin saghinèvsas, filantro-ho-ho-pehe do-ngo-hoxa siii...

Asta, carevasăzică, se chiamă că e pe grecește... dar cum văz eu, frățiile voastre râdeți, carevasăzică, de glasul smereniei mele... ei, bată-vă mântuirea... năăă... dar eu, carevasăzică, nu mă supăr, căci v'am ispitit și am aflat în frățiile voastre inimă curată... și am credința că... să știi dela mine, maică Platonido, că Ana și cu Nița au să iasă călugărițe bune... fiindcă au inimă curată... năăăăi...

— Aveți un glas, cinstite părinte...—îl linguși sora Ana. Dar nu putu să arate asemănarea, căci o prinse râsul sgomotos al Niței.

Părintele Macarie găsi că e vremea să mai râdă și sfinția lui, spre osebire de maica Platonida care numai zâmbea.

— Carevasăzică, cu, meşteşugul cântărilor l-am învăţat... dar glasul s'o fi mai hodorogit de bătrâneţe... şi carevasăzică s'o fi mai molipsit şi de-al fratelui Ghervasie... că aşa e când ai un tovarăş: mai iei şi din ale lui câte ceva...

— Ba sunteţi sfinţia voastră smerit, nu vreţi să vă lăudaţi... dar aveţi un glas minunat... atâta numai că o luaţi prea jos, — grăi sora Niţa.

— Asta, carevasăzică, aşa este... că astfel m'a învăţat dascălul meu de cântări, bietu părintele Augustin, Dumnezeu să-l erte... şi sfinţia lui avea un obiceiu, că atunci când vrea să deprindă pe cineva a zice jos, îi poruncea să cânte o vreme, bineînţeles la chilie, purtând greutăţi de grumazi... iar ca să poată să urce cât mai sus, îl sfătuia să se strângă sdravăn cu cureaua de burtă... şi eu, carevasăzică, m'am obişnuit să cânt jos... năăăăi...

— Prea Cuvioase Părinte, îl ispiti ia-

răși. maica Platonida, e adevărat că în sfântul Munte nu e nici o lighioană de parte femeească?

— Firește că nu e! Numai și numai parte bărbătească, din toate neamurile, carevasăzică, pravoslavnice și din vietățile care sunt de trebuință acolo. Numai în privința găinilor e neînțelegere mare între *chilioți,* care zic că monahul trebue să mănânce orișice, dupre cuvântul evangheliei, care grăește: „Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ceeace ese din gura lui", și *Kinòtita,* adică soborul dela Careia, care nu îngădue nici un fel de parte femeească în cuprinsul Sf. Munte. Și când chilioții prăsesc găini, până să apuce ei să le tae, cei din Kinòtita trimit oameni carevasăzică, să le împuște... năăăă... Sfințiile voastre ați auzit de niște cântări — le zice *tereremuri?*

— Nu, cinstite părinte! — răspunseră surorile și pentru maica Platonida.

— Hm! Carevasăzică sunteți proaste de tot!

— Niște proaste, cinstite părinte.

— Hm! Dacă e-așa, carevasăzică, eu se cade să vi le spun toate... că trebuie să le știți pre toate câte se țin de călugărie...

— Toate, cinstite părinte.

— Tereremurile astea le-au scornit, carevasăzică, Grecii, întru lungirea cântărilor la vreme de priveghere. Ascultați:

Năăăăi... îmi pare rău că n'am luat cartea cu mine... că le-aș fi cântat mai frumos... năăăăi... te re re re re re ri ri ri ri ra ra ra ra rem te re re re rem ru ru ru ru ri ra ri re ru ra rem na na na na na na na ne ne ne ne na ne na na na ne nai nai nai ta ta ta tai tai ta ta tai ne ne na ne re rem te re ra rem na nai... te te he ta... te he te he... teee hehe mpuff...

Capul cu plete albe și cu nas caraghios se plecă sub povara oboselei și în stăpânirea — nu întotdeauna dulce, a somnului. Maica Platonida se ridică în protap și eși zâmbind același zâmbet neîn-

țeles. Surorile, știindu-se vinovate că ajutaseră și ele la oboseala duhovnicului, se priviră îngrijate:

— Ce-i facem, Nițulico?

— Ce-i facem, Anișoară?

După puțină chibzuire, îi scoaseră botinele din picioare, și chiloții care umflau buzunarul stâng al anteriului, apoi îl luară — una de subțiori și cealaltă de sub genunchi și îl așterniură pe rogojină. Privind la el cum sforăe, bătrân încărunțit de trudnica viață a Sf. Munte, cu fruntea brăzdată de grija într'adevăr sinceră pentru mântuirea sufletului, cu mâinile murdărite de metanii bătute cu credință, cele două surori posnașe părură o clipă să aibă remușcări. Numai o clipă însă, căci o strâmbătură pocită a duhovnicului le făcu s'o ia la fugă, râzând.

...Iar părintele Macarie, rămas în întunerec, întrerupse sforăiturile și începu să-și mângâie mularul: „Mâncate-ar taica, Ghervasie..."

VIII

SFARȘITUL LUMII

Părintele Macarie s'a deșteptat către mijirea zorilor, pradă unui vis înfricoșat. Buimac de somn și de cele pătimite în brațele lui Morfeu, nu s'a mai închinat, nu s'a mai rugat, nu s'a mai uitat jalnic la chipul din perete al răposatului Iason, ci doar și-a tras botinele pe picioarele goale și a eșit pe sala duhovniciei. Fără să-și mai cerceteze gândurile, care-l frământau năvalnic, fără să mai țină socoteală că e vremea când și călugării au drept la somn, a început să bată în ușa nacealnicei și să strige:

— Maică Agatoclio! Soră Ano! Eșiți repede afară!

Deșteptată de loviturile repetate, sora Ana — căci maica Agatoclia era surdă — apucă, speriată, vătraiul dintre sobă și scoase capul pe ușă:

— Cine-i acolo?

— Soră Ano, nu mai zăbovi nici o clipă, ci îmbracă-te degrabă și fugi la clopotăreasă de-i spune așa: — Poruncă este, carevasăzică, dela părintele duhovnic să urci iute în clopotniță și să tragi toate clopotele, ca să se adune maicile la biserică, fiindcă urgie mare se vestește dela Dumnezeu. Apoi să te duci la deșteptătoare și tot așa, carevasăzică, să-i spui și ei.

Crezând că e vorba de vreun foc, ori de vreun potop, sora Ana își agață o cataveică pe umeri, vîrî picioarele goale în papuci și plecă într'un suflet după clopotăreasă și după deșteptătoare.

Peste cinci minute clopotele mânăstirii răsunau ca în noaptea Invierii. Cu deose-

bire că din înfiorătorul concert lipsea sunetul toacei, iar limbile grele sgâlțâite de mâinile clopotăreselor înspăimântate scoteau gâlgâituri ce tâlcuiau aidoma ceea ce mișuna în ceasul acela în capul părintelui Macarie.

Osteneala maicii Amfilofia, deșteptătoarea, fu în zadar, căci hărămălaia clopotelor era destul de tare ca să scoale și pe cei surzi, iar ceasul era dinspre ziuă. Călugărițele și surorile lăsară la iuțeală— care patul, care rodanul, care canonul, care iglița, și scoaseră capetele pe unde înimeriră. Maica Eudoxia îl scoase pe geam. Văzând lumina care îmbulzea ferestrele bisericii, din mulțimea lumânărilor aprinse cu ghiotora de Macarie și de sora Ana, începu să țipe:

— Iîu, ne-a luat biserica foc! Mai bine ne trăznea Dumnezeu! Fugi, Nițulico, maică. Iacă vezi? Am zis eu aseară la Comitet: să știți că cu astfel de duhovnic

bine n'are să se aleagă de mânăstirea noastră! Dar cu cine să te înțelegi: cu chioara de Elpidia, ori cu mototoala aia de Nona? Iîu, fugi repede, soro, n'auzi? Ia și găleata cu apă...

— Toate maicile să se adune la biserica mare! — răsună glasul Amfilofiei, printre dangătele ce năvăleau din clopotniță.

— Da ce s'a întâmplat, soro? — întrebă maica Domnina prin crăpătura ușei.

— S'a arătat părintelui duhovnic semn mare și înfricoșat... toate maicile să vie la biserică.

Maica Eudoxia se înduioșă.

— Săracu... vezi că tot are el ceva bun. Am băgat eu de seamă de când a venit... Stai acasă, Nițo, că mă repez eu. Ori hai amândouă.

La chemarea părintelui duhovnic, maicile alergară cât mai în grabă și care cum se găsi sau cum înimeri. Starița veni în scurteică, deși era vară, maica Drasida c'o

gheată și c'un pantof, maica Elpidia fără legătură la ochi, maica Eudoxia cu rasa pe dos, maica iconoama cu cismele, maica Maximila cu culionul peste tulpan, maica Pamfilia numai în târlici, iar maica Nona cu cămilafca fără culion, cu papucii din două perechii și cu Pidalionul subțioară. Și cam la fel și celelalte. Niciuna nu avusese răbdare să se îmbrace cum se cuvine unei călugărițe când merge la biserică.

Părintele Macarie aștepta în altar să se adune tot soborul. Când zări pe la colțul dverei biserica plină, păși sub candela Răstignirei, mai împovărat decât un osândit la spânzurătoare. Vremea care se scursese de când s'a deșteptat, îl mai desmeticise puțin din buimăceala somnului, dar credința că „vedenia" a fost dela Dumnezeu, nu-l slăbi o clipă. Căci se legau așa de puternic în mintea lui: păcatele „groaznice" dovedite în viața că-

lugăriţelor, şi altele câte le mai văzuse el din Sfântul Munte şi până în Ibăneşti, cu unele proorocii ale Vechiului Testament, ale Apocalipsului, ale „Agatanghelului“ şi ale unor monahi cari şi-au lăsat visurile sau dorinţele scrise — cu cele ce văzuse şi pătimise în somn, încât nu se mai îndoia niciun pic că Dumnezeu „pentru păcatele lui şi pentru prostimea lui“, i-a arătat apropierea sfârşitului lumii...

Îşi drege glasul, fără să ridice capul. La lumina îmbelşugată ce se revărsa din sfeşnicele împărăteşti şi din policandrul cel mare, chipul cuviosiei sale părea scos din chenarul unei tiparniţe mânăstireşti sau deadreptul din rândul proorocilor Vechiului Testament. Slab, părul încâlcit şi atotstăpânitor de sub gulerul ros şi murdar al anteriului până în creştet, afară de nas şi de o fâşie lată deasupra sprâncenelor; hainile fără petice, dar roase,

pline de scamă și de sudoare îngrămădită parcă de veacuri; iar botinele țintuite, cu nojițele împletite la iuțeală și cu fețele îmbâcsite de drojdie de undelemn, peste care în zadar se trudise sora Ana să aștearnă un pic de lustru. Era aidoma cu proorocii — unii adevărați, alții mincinoși care vesteau cuvântul lui Dumnezeu, înainte de venirea Mântuitorului.

E gata să înceapă. Sprâncenele se ridică, se încruntă, nările nasului tremură, ochii sticlesc, iar mustățile se despart încet de barbă, lăsând loc buzelor să sloboadă fulgere și blesteme...

„Scorpii! Pui de năpârci!" șopti maica Gorgonia la urechea maicii Pelaghia, crezând că așa are să înceapă. Dar fața părintelui duhovnic se întinse și se însenină, bărbile din părți săltară sub mișcarea obrajilor, capul se lăsă puțin într'o parte, nările se liniștiră, iar în ochii se iviră două lacrămi...

Blagosloviți și ertați.

Maicilor și surorilor, priviți către smerenia mea și vedeți și cunoașteți cum că bătrân sânt și prost sânt și neaducător de roadă bună pre pământ. Spune însă sfânta evanghelie că darul lui Dumnezeu întru cei proști lucrează, nu întru cei ce-și zic învățați lucrează. Căci a socotit Milostivul cum că un om cu cât a furat mai puțin din înțelepciunea lumii aceștia, cu atât e mai limpede la cap și sufletul său, carevasăzică, mai volnic a primi pre cele de sus fără să le mai drămăluiască și fără să le mai dea cu cotul. Și cu cât își crede mințîi că e mai învățat, cu atât capul lui e mai stricat, iar sufletul neînstare a primi nevătămat darul carele de sus se pogoară. Mintea omului nestricat, adică necărturar, e întocmai ca o apă limpede și liniștită, pe care plutesc într'aceeași pace vapoare cât dealul și luntrișoare de pescari; iar mintea omului stricat, adică ce-și zice învățat,

e adesea ca o mare viforâtă ce-şi zguduie noianurile ca să înghită în cele din urmă abia un caic de oameni sărmani; sau ca o moară care nu poate scoate nici făină şi nici tărâţe până nu sperie broaştele şi nu sparge, carevasăzică, urechile.

Dar veţi zice sfinţiile voastre: cum se poate, o avva Macarie, să ne scoli din somn şi să ne faci turburare în lucrul nostru, au în rugăciunea noastră, pentru a ne spune şi a ne învăţa ceeace puteai să ne spui şi să ne înveţi după răsăritul soarelui?

O, maicilor şi surorilor! Dacă mi-ar fi dat şi mie Dumnezeu, în noaptea aceasta, un somn odihnitor, aşa cum a dat lui Avimelec la via Agripei, ca să nu vadă căderea Ierusalimului; sau cum a dat sfinţilor şapte coconi care au adormit în vremea împărăţiei lui Dechie şi s'au deşteptat când stăpânea Teodosie cel mic, adică după trei sute şaptezeci şi doi de

ani, nici sunetul clopotelor nu v'ar fi supărat la acest ceaș și, carevasăzică, nici zăticnire nu v'aș fi adus în somnul și în lucrul sfinților voastre. A voit însă Celde-sus, pentru sărăcia duhului meu și pentru smerenia mea — să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului! să-mi dea somn învăluit de vedenii înfricoșate și astfel să vestească prin mine că s'a apropiat coada veacului și judecata cea fără părtinire.

...Se făcea că mă aflam în sfântul munte, pe drumul care duce spre arsanàua schitului nostru și stam de vorbă cu fratele Ghervasie, adică îl mângâiam pe spinare și pe sub burtă, iar el, de multă plăcere, nechezà și fluștură din cap și din codiță, — când de năprasnă se face un vuet mare, părea că vine dinspre Constantinopol sau dinspre Smirna. Apoi tunete și fulgere îngroziră văzduhul, marea se înfurie ca la poruncă, aci făcându-se că-și

umflă valurile până în vârful Aftonului, aci plutea liniştită, aci se depărta de mal lăsând în urmă chiţi de cei mari şi delfini şi balauri îngrozitori, — aci se năpustea pe deasupra stâncilor, gata să înghită toată suflarea muntelui sfânt, ca într'o gură de iad înfricoşat.

Când am văzut această urgie dumnezeească, mi-am făcut, carevasăzică, sfânta cruce de trei ori şi am tras mularul de căpăstru:

— Hai, frate Ghervasie, că perim!

Dar dobitocul şi tovarăşul meu, o minune de trei ori netâlcuită! — numai ce începe să râdă ca un om, — ce zic eu ca un om! — ca un drac ce te înfioară şi te înspăimântă. Când mai văd şi această prefăcătorie, îmi fac iarăşi alte trei cruci şi scuip mularul drept în frunte:

— Piei, Satano!

El, atunci, în loc să piară, carevasăzică, aşa ca un drac ce se teme de închipuirea

Crucii Domnului, numai ce scoate din gură optsprezece limbi şi în aceeaşi clipeală îşi mai adaugă încă patru urechi, făcând cu toate, carevasăzică, şase. Eu, atunci, înspăimântat foarte, mă depărtez deandaratele şi când ajung ca la zece paşi, strig dela ficaţi:

— Ghervasie! Ce e cu tine, Ghervasie, taică?

Numai ce auz atunci un răcnet de am crezut că se crapă pământul sau că-mi înghiaţă sângele în vine:

— Eu nu sunt Ghervasie al tău, boule! Ia fă bine şi numără-mi urechile...

— Şase! — grăesc eu fără să privesc la hiara cea înfricoşată.

— Numără-mi şi limbile, boule! — răcneşte iarăşi dihania.

— Optsprezece! — mormăii eu, încremenit ca o stană de piatră.

— Ei bine, află, boule, — carevasăzică de trei ori mi-a spus: boule! — că eu

sunt Filip al VI-lea, despre care se vorbește în proorocia lui Meftodie al Patarelor...

Atunci mi s'a deschis capul și mi-am adus aminte de proorocia sfântului Meftodie, unde scrie că mai înainte de sfârșitul lumii, se va scula Filip al VI-lea și va veni cu optsprezece limbi, adică neamuri, asupra Vizantiei, adică a Constantinopolului și multă vărsare de sânge se va face, — și îndată mi-am aruncat ochii asupra hiarei, dar n'am mai văzut-o. Ci văzduhul s'a umplut de răgete și de țipete pre limba turcească și pre limba grecească. Iar când îmi ridic privirea mai bine, ce văz? Văd înaintea mea împărăteasca cetate a marelui Constantin trecând prin foc și prin sabie de către soldați călări și pe jos; și scârbit și înfricoșat foarte, încep să strig cu glas mare: — Bagă sabia în teacă, o, Filipe, blestematule, că cine scoate sabia, de sabie va

muri! Şi aşa strigând, a dat Dumnezeu, carevasăzică şi m'am deşteptat.

Maicilor şi surorilor! Dacă această minunată şi înfricoşată vedenie nu e dela satana, întru batjocura bătrâneţelor smereniei mele şi a liniştei sfinţiilor voastre, ci e dela Dumnezeu, — să ştiţi că s'a apropiat sfârşitul lumei. Niciun pic de îndoială să nu mai fie în sufletele şi în inimile sfinţiilor voastre că a sosit vremea şi acum este, când „ziua Domnului vine nevindecată de mânie şi de iuţime, ca să facă lumea pustie şi să piardă pre păcătoşi dintr'ânşa. Că stelele şi Orionul şi toată podoaba cerului nu-şi vor mai da lumina; şi se va întuneca soarele, răsărind, şi luna nu va mai lumina", — dupre cum grăeşte marele prooroc Isaia, cel ce a vestit venirea Mântuitorului pre pământ. Iar proorocul Sofonia zice: „Sfârşească-se omul şi dobitoacele, sfârşească-se pasările cerului şi peştii mării". Iar Agheu gră-

este: „Eu cutremur cerul și pământul și marea și uscatul. Eu voiu pierde scaunile și puterea împăraților".

Și sfârșitul lumii așa are să fie: că se vor scula mai întâi șapte lupi — adică cele șapte puteri —, la seamă de sălbatici și vor bate pe cei din neamul lui Agar și al lui Ismail, adică pe Turci, și-i vor scoate din Vizantia și-i vor goni în Anadol. Atunci se vor turbura alte limbi și se va scula, carevasăzică, Filip al VI-lea și va porni războiu care nu s'a văzut de când lumea s'a făcut. Și va curge sânge pe ulițile cetăților și se va turbura marea până întru adâncurile ei, și boul va rage — că pentru aceasta mi-a zis mie în vis: boule! — și măgura cea uscată va plânge. Apoi va veni alt împărat din părțile Frighiei, au ale Armeniei, au ale Mesopotamiei, au ale Persidei, bine nu țiu minte, și acest măgar, va lua pe preoți și pe călugări la oaste iar pe călugărițe le va

mărita, şi va face atâta tăere, încât vor rămâne şapte femei pe un bărbat, încât şi copiii se vor însura, dupre cum spune cuviosul Andrei cel nebun pentru Hristos.

După aceea se va face cutremur mare şi tot Vavilonul cel nou, carele este Constantinopolul, se va scufunda, rămâind numai un stâlp dela biserica Sf. Sofia şi măgurile cele sterpe. Şi vor zice corăbierii când vor trece: „Aici a fost cetatea cea slăvită şi mult lăudată!“ Atunci locuitorii pământului vor fugi şi se vor aduna în insulile Ciclade... apoi se va ridica Antihrist din seminţia lui Dan — să nu fie! — şi va veni cu toţi ciracii şi cu toţi dracii lui... adică nu, căci mai înainte de venirea lui, se va scufunda Salonicul şi Smirna şi Chipru şi Crit... După aceea va veni, carevasăzică, împăratul Romanilor şi va supune Eghipetul... şi va înfiinţa împărăţia Iliricului... adică nu; ci vor năvăli mai întâiu şaptezeci şi doi de împăraţi dela

China, stricând îngrăditurile făcute de Alexandru Machidon, dupre cum zice proorocul Ezechil: „La sfârşitul veacului, te voiu ridica eu, zice Adonai Domnul, pre tine Gog, şi vei veni în pământul lui Israil“... ba nu; ci va fi mai întâiu războiu cumplit la Salonic — ce se tâlcueşte „nebuna biruinţă“... adică nu la Salonic, ci la Alexandria Eghiptului, unde e, carevasăzică, buricul pământului...

(Părintele Macarie băgă-de-seamă că nu se simte în stare să iasă cu faţa curată din mulţimea proorociilor ce s'au făcut pentru sfârşitul lumii, şi trase ştergarul din buzunar. După ce-şi curăţi năduşala de pe frunte, luă înfăţişarea cea mai smerită cu putinţă şi urmă cu glas domol...)

Cuviosaelor maici şi cinstitelor surori! Turcii, adică cei din sămânţa lui Agar şi a lui Ismail, au o vorbă foarte înţeleaptă, care zice: „Cumineţenia ţine locul bărbii albe, dar barba albă, carevasăzică, nu

poate ține locul cumințeniei". Vorba aceasta s'ar potrivi în ceasul de față și păcătosului Macarie Ieroschimonahul, carele în loc să vă lase pre sfințiile voastre să vă dormiți somnul pașnic, s'a apucat ca un nemernic și ca un ticălos să bată clopotile și să trâmbițeze cum că a sosit sfârșitul lumei, ca și când după trecerea nopții nu putea să facă aceasta!

Hei, Macarie, păcătosule, — aci duhovnicul s'a lovit cu nodurile degetelor peste frunte — mai bine ai fi avut, carevasăzică, barbă neagră și minte mai deșteaptă, că atunci nu te-ai fi mai apucat să răscolești proorociile cu capul îngreuiat de somn și cu ochii încețoșați și cu canonul nefăcut! Ci te-ai fi limpezit mai întâi la gânduri, să vezi dacă acel Filip al VI-lea n'o fi fost carevasăzică, chiar ucigă-l crucea, ptiu! — și ai fi socotit cu mintea să afli în ce chip te-ai culcat, bătrân fără cap și fără de judecată! Căci se poate ca sticla aceea pe

care ai golit-o ca un lacom și ca un nerușinat, să fi fost trimisă ție spre ocară, iar nu spre însănătoșirea, carevasăzică, a gâtlejului. Au n'ai cetit tu, ticălosule, că toate necazurile omului se trag dela diavolul și dela muere? Muerea a înșelat pre Adam și l-a scos din rai; muerea a vândut pre Samson, cel ce sporise în putere mai mult decât toți; muerea a făcut pre Irod să tae capul Botezătorului; din pricina muerii și-a pierdut împăratul și proorocul David trecerea la Dumnezeu, iar Solomon ajunsese să se închine idolilor; muerea a surghinuit pre Gură-de-aur; din pricina ei și-a tăiat mădularele ucenicul Sf. Sava, și tot o muere a poruncit să fie muncit și ucis sfântul mucenic Panon, fiindcă n'a voit să se supună spurcatelor ei pofte.

Scorpii! Pui de năpârci! Ați socotit cu mintea voastră cea scurtă, cum că nu dragoste și cinste se cuvine unui bătrân

sfetagoreț, carele a venit după rânduiala celui mai mare să vă îndrepte picioarele pre calea mântuirii; ci ocară și necinste, ca odinioară feciorii lui Noe, tatălui lor. Foc și pucioasă ar trebui să sloboadă Ziditorul din cer, ca altădată preste Sodoma și preste Gomora, și altă mare moartă să spele și să înghită locul unde au stătut picioarele voastre. Dar nu pentru asta mă rog eu lui Dumnezeu, ci pentru luminarea și întărirea sfințiilor voastre, carevasăzică, mă rog.

Așa. Să știți însă, cuvioaselor maici și cinstitelor surori, că sfârșitul lumii tot aproape este. Fiindcă spune sfânta evanghelie că mai înainte de înfricoșatul ceas, se va sculà neam preste neam și limbă peste limbă, vor fi războaie cumplite și răsmirițe și boale și stricăciune. Oare ce război mai drăcesc și mai cumplit ca acesta de acum ar putea să fie? Că s'au sculat Galii să meargă la Rin, cum spune

în „Hrismosul“ ieromonahului Agatanghel, „și s'au întărâtat mâniosul leu vandalicesc, tiranul Germaniei, groaza Domnilor și dușmanul neamului omenesc“. Și s'a ridicat Austria — vai ție, Austrie! — și s'a ridicat neamul cel plăviț, adică Moscalii, și s'au sculat Agarenii și s'a încins tăere cum nu s'a mai făcut de când lumea s'au fost făcut. Și are să fie așa dupre cum a văzut și a scris, fericitul Agatanghel, la anul 1279: că „stări noui se vor ivi în sânul Europei, marea și uscatul se vor uni pentru Gali“. Iar pentru Germani zice: „Vai ție, Germanie, vai ție!“ Iar pentru Austria, pe care o face ticăloasă și curvă, zice: „O, Austrie, că din neamul strămoșilor ai fost fericită, dar vei vedea despărțirea noroadelor tale. Lumina ta se va lepăda, făclia se va stinge și vei rămâne întru întuneric, pentru că te-ai mișcat din hotarul cel dintâiu“. Iar pentru neamul cel plăviț, care sunt Mos-

calii, zice că vor birui pre Agareni și vor pune împărat nou, pe Petru al IV-lea și vor lua Constantinopolul și vor deschide biserica sfintei Sofia. Iar cumplitul leu vandalicesc, adică împăratul Germaniei va însângera; iar Polonia va frânge cornul Austriei, iar dacă Galii vor da mâna cu Vandalii, Polonia, carevasăzică, va fi înghițită de Boruși.

Iar Pavel, apostolul neamurilor, scrie către Timoftei: „Și acestea să știi: că în zilele cele de apoi vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de argint, mândri, trufași hulitori, de părinți neascultători, nemulțămitori, fără dragoste, neprimitori de pace, neînfrânați, nerușinați și iubitori de desfătări mai mult decât de Dumnezeu". Oare nu e aceasta vremea de care vorbește fericitul Pavel? Nu e lumea de astăzi: stricată, bețivă, iubitoare de argint, curvă, trufașă, fără dragoste și neprimitoare de pace și de Dumnezeu?

Dar călugării? Adevăr grăesc sfinților voastre, că au ajuns mirenii ca dracii, iar călugării ca mirenii! Și aceasta o grăesc cu buzele și cu inima. Și tot cu buzele și cu inima zic: luați seama, maicilor și surorilor, să nu vă apuce ceasul cel de pre urmă nemântuite. Lăsați trupurile voastre și vă îngrijiți numai de sufletele voastre. Aruncați pieptenul și săpunul și iglița și sucala și mirosurile și oglinzile și hainele de preț și metaniile de preț și gândurile cele spre pofta cea stricăcioasă. Lăsați dinții, carevasăzică, nerăzuiți și pantofii nevăscăluiți și privirile cele pofticioase. Părăsiți-vă de scaldă, căci numai broaștele și mirenii și rațele se scaldă; părăsăți-vă de vicleșuguri și de buze netrebnice, ca să fiți gata, căci ziua Domnului nu va fi vestită mai dinainte cu surle și cu trâmbițe, ci dupre cum zice la Apocalips: „va veni ca un fur, noaptea, când cerurile cu sunet vor trece, stihiile se vor

strica, arzând, iar pământul și cele de pre pământ vor arde și nu vor mai rămânea". Amin.

*

In tăcerea de mormânt pe care cuvintele duhovnicului o așternuse în biserică și pe fețele maicilor, Cuviosia Sa, senin și parcă mai gârbov ca în ajun, se întoarse către răsărit și făcu trei cruci mari, călugărești, apoi vru să intre în altar. Dar maica stareță, înspăimântată de-așa belea de duhovnic, îl opri cu dulce grai:

— Prea Cuvioase Părinte, ori în ce loc spuserăți sfinția voastră că are să se adune lumea în zilele cele mai de pre urmă?

— Carevasăzică... în ostrovul Ciclade-lor.

Maica Evghenia încrucișă mâinile pe piept:

— Vai, cinsttite părinte... și ce departe trebue să fie acolo! Și sfinției voastre,

așa bătrân cum sunteți... o să vă fie greu atunci să faceți atâta drum... N'ar fi mai bine să vă apropiați de pe acuma?... Și apoi, e păcat să vă apuce sfârșitul lumii într'o mânăstire așa de păcătoasă ca a noastră... că sfinția voastră sunteți mântuit și pregătit... dar ticăloasele de noi...

Părintele Macarie, ca un bătrân înțelept pricepu și se supusese fără cârtire și fără multă părere-de-rău. Peste două ceasuri părăsea mânăstirea maicilor, după ce mai întâi își făcuse datoria să însemneze la sfârșitul Heruvicarului: *Iar după două zile am plecat, așa binevoind Dumnezeu.*

Sora Ana și cu sora Nița, foarte mâhnite de întorsătura lucrurilor, îi făcură rost de ceva merinde pentru drum și îl petrecură până la podișcă.

— Nu stăturăți, cinstite părinte, nici măcar trei zile, atâta cât scrie în regulament, că poate să găzduiască un mirean într'o mânăstire, — se tângui ucenița Agatocliei.

— Ba nici două zile împlinite! — se tângui și uceniţa maicii Eudoxia.

Văzându-le atât de obidite, pentru necazul cuviosiei sale, părintele Macarie le mângâe duhovniceşte:

— Nu vă întristaţi cu inima și nu suspinaţi cu duhul, iubitele mele fiice de spovedanie, că nici cu pietre nu m'au ucis — ca odinioară Evreii pre Ştefan; nici nu m'au hierăstruit ca pre Ieremia, și nici în cuptorul Vavilonului nu m'au aruncat. Ci s'au plinit cuvintele Isaiei prooroculuí: „Au orbit ochii lor ca văzând să nu vadă, și s'au împietrit inima lor ca înţelegând să nu înţeleagă". Iar Mântuitorul a zis: „Niciun prooroc nu este primit în patria sa". Dacă eu m'aș fi dus, carevasăzică, la niște varvari și le-aș fi grăit cu le-am grăit maicilor, i-aș fi întors dintru necredinţă întru credinţă și le-aşi fi câștigat sufletele pentru împărăţia lui Hristos.

Dar ceva bun tot am făcut și aci, căci am pus începătură întru cetirea și întru înțelegerea scripturilor. Așa că osteneala mea n'a fost, carevasăzică, într'un zadar.

— Să mai poftiți pe la noi, cinstite părinte, îl rugară surorile când văzură că pornește trăsura.

Părintele Macarie porunci vizitiului să oprească și scoțând capul din coviltir, zâmbi cu bunătate și zise:

— Eu, carevasăzică, aș avea dragoste să mai viu, căci răutate întru inima mea niciodată n'a încăput. Dar osteneala nu-mi va fi spre folos, nici mie și nici celor ce cu inimă curată m'ar primi, fiindcă ne învață un înțelept părinte bisericesc, zicând: In locul unde ai avut o supărare — au sat de-ar fi, au oraș de-ar fi, au mânăstire, au casă singuratică, — nu te mai întoarce, căci altele vei întâmpina. Iar Mântuitorul Hristos, când a trimis pre sfinții săi ucenici și apostoli să propovăduiască neamu-

rilor, așa îi sfătuia: „Când plecați dela cei ce nu vă vor asculta și nu vă vor primi pre voi, lăsați-le și praful de sub picioarele voastre. Adevăr grăesc vouă: mai ușor va fi Sodomului și Gomorului, la judecată, decât cetății aceleia".

Și blagoslovindu-le pentru a zecea sau a două-zecea oară, Sfinția Sa își trase capul în coviltir și caii porniră în galop. Sora Ana însă își aduse aminte că a mai rămas un lucru nelămurit, și strigă în urma trăsurii:

— Cinstite Părinte, cu sfârșitul lumii tot așa o să fie? In acelaș timp se auzi și glasul maicii Eudoxia, de peste gârlă;

— Nițulicoo! Fugi, soro, — după părintele duhovnic și spune-i că maicile n'au nimic cu sfinția lui; numai starița l-a zgornit. Așa să spue la mitropolie!

Dar caii își luaseră vânt, vizitiul făcu pe surdul, iar părintele duhovnic începuse să îngâne cântarea dela înmormân-

tare: Plâ-ngâng și mă tâââângu-hu-gu-ngu-esc, câââând gân-deeesc laaaa moaaa-ga-nga-gar-teeeeeee...

SFÂRȘIT

TABLA CAPITOLELOR

I. Precum ca să se ştie 5
II. La maica Eudoxia 30
III. Când trăeşti în Sfântul Munte, n'ai de unde cunoaşte toate lucrurile mueresti . . . 54
V. Cuvânt al cuviosului Macarie: întâiu pentru călugărie şi al doilea pentru mărturisire sau ispovedanie 76
V. Ce-au vorbit maicile dela biserică şi până s'au despărţit 112
VI. Răscoala 133
VII. Puţină filosofie 136
VIII. Sfârşitul lumii 202

DE ACELAŞ AUTOR:

1. **Călugări şi ispite** (nuvele) ed. II-a. 75.—
2. **Necazurile Părintelui Ghedeon** (roman) ed. II-a. . . . . 75.—

Premiul „Femina" dela Paris.

Cărţile notate pe copertă se află de vânzare la toate librăriile din ţară. Pot fi cerute şi deadreptul dela „CARTEA ROMANEASCĂ" Bulev. Academiei No. 3, Bucureşti, I, trimiţând costul prin mandat poştal.

49.805.—930.

PREŢUL LEI 75.—